

Signe Bressendorff og Line Klyvø

DET GODE MATCH

- erfaringer fra et projekt om inddragelse af børn og forældre
i matchet til en plejefamilie

EGMONT
Fonden

DET GODE MACH

- erfaringer fra et projekt om inddragelse
af børn og forældre i matchet til en
plejefamilie

Signe Bressendorff
Line Klyvø

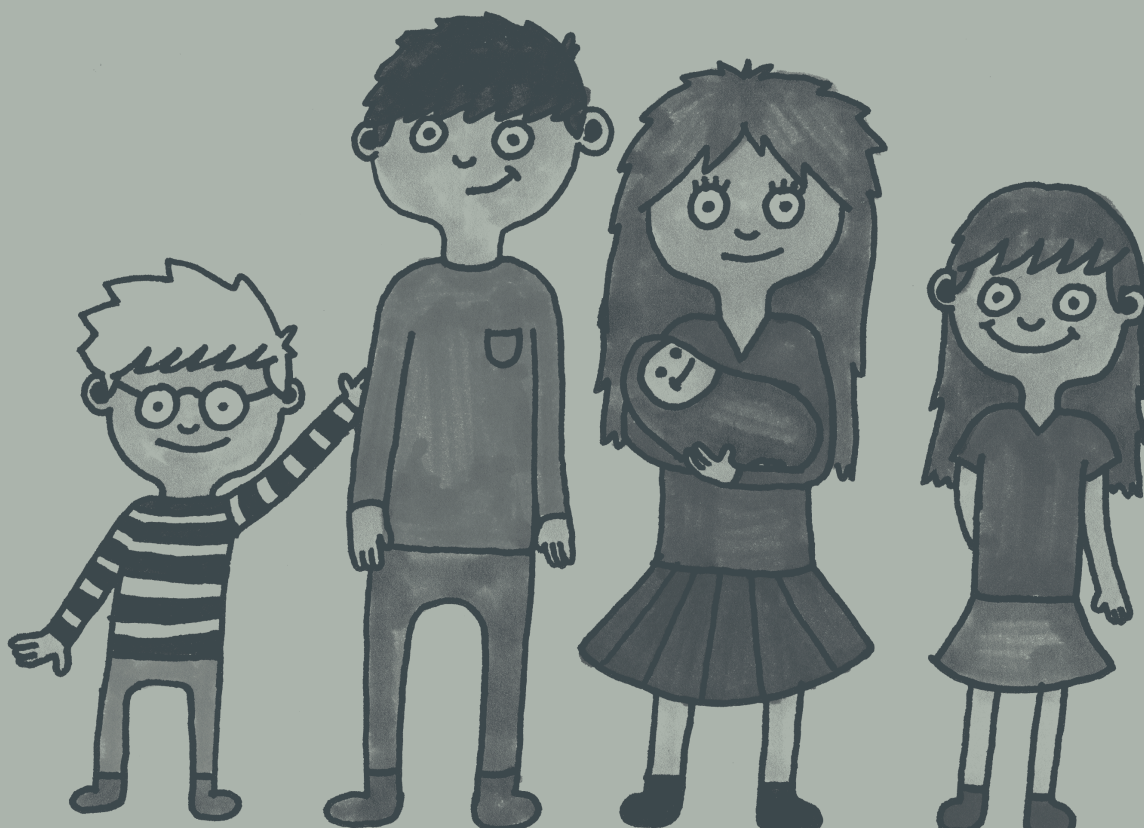
Center for Familiepleje
Videnscenter for Anbragte Børn og Unge/
Borgercenter Børn og Unge
Socialforvaltningen
Københavns Kommune

August 2018

Finansieret med støtte fra Egmont Fonden

Forside: Asger, 12 år

Layout og produktion: TryKKeriet

Forord

Aktionsforsknings- og metodeudviklingsprojektet Det gode match danner baggrund for udarbejdelsen af denne rapport, hvor en lang række sagsbehandlere og familieplejekonsulenter har ydet en uvurderlig indsats i forhold til at afprøve nye metoder i arbejdet med at matche børn og plejefamilier.

Mange personer har hjulpet os i arbejdet med rapporten. Først og fremmest vil vi dog gerne rette en stor tak til de børn og unge, forældre og plejeforældre, som har indgået i projektet og har været en del af afprøvningen af de nye metoder. En særlig tak skal også lyde til de børn og unge samt forældre, som har indvilget i at lade sig interviewe og dermed har givet os mulighed for at opnå viden om, hvordan de har oplevet matchningsprocessen, og hvad der har været særligt vigtigt for dem i valget af en plejefamilie. Vi vil ligeledes gerne takke de plejeforældre, som deltog i interviews med os og dermed bidrog med deres oplevelser af matchningsprocessen i projektperioden sammenholdt med deres erfaringer fra tidligere plejeforhold.

Tak også til de sagsbehandlere fra Borgercenter Børn og Unge (BBU) Amager og Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave samt familieplejekonsulenterne fra Center for Familiepleje (CfF) i Københavns Kommune, som har arbejdet med og afprøvet de nye metoder i praksis.

Derudover vil vi gerne takke repræsentanterne i den faglige følgegruppe, som har fulgt projektet løbende og bidraget med faglige input og sparring undervejs:

Anne Løvenbalk Tang, Tilsynskonsulent i Socialtilsyn Hovedstaden

Disa Johanna Brejnrod, Fuldmægtig i Socialstyrelsen

Ea Krassel, tidl. Leder af de Anbragtes vilkår

Heidi Møller Rasmussen, Familieplejekonsulent i FABU

Louise Harkes, Adjunkt, ph.d.-studerende

Marie Andersen Krarup, psykolog i Frederikssund Kommune

Merete Bjørck, Bestyrelsesmedlem i Plejefamiliernes Landsforening (PLF)

Søren Gade Hansen, Chefkonsulent i Børnerådet

Terese Mersebak, Leder af De fire årstider

Tina Jonsen, Familieplejekonsulent i Herlev Kommune

Anne Melchior Hansen, Anne Roving, Lene Christiansen, Mette Larsen, Københavns Kommune.

Også en særskilt tak til de to kommuner, Herlev og Frederikssund, som har fulgt projektet og afprøvet delelementer af projektet i deres kommuner samt været repræsenteret i den faglige følgegruppe.

En tak skal også rettes mod projektets styregruppe for løbende bidrag til beslutninger om projektets retning: Områdechef i BBU Amager, Kristina Mikkelsen, Områdechef i BBU Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave, Søren Ethelberg, Faglig leder i Cff, Anne Melchior Hansen og Leder af Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU), Mette Larsen.

Tak til konsulenthuset Cubion, som har bidraget med en ekstern evaluering af projektet – både midtvejs og afslutningsvist.

Desuden tak til faglig leder i Cff Anne Melchior Hansen for faglige drøftelser undervejs og tak til projektleder i VABU Carsten Kirk Alstrup for deltagelse i afvikling af kvalitative interviews med medarbejdere og børn/unge samt input til teoretisk kapitel om inddragelse samt metodiske overvejelser. Vi retter også en tak til praktikant i VABU Andreas Markert for korrekturlæsning. Endelig tak til centerchef i Cff, Sten Kruse-Blinkenberg for gennemlæsning og kommentering af hele rapporten.

Derudover en særlig tak til leder af VABU, Mette Larsen, for støtte og faglige drøftelser gennem hele projektførelsen samt for sparring og feedback på samtlige af rapportens kapitler og kortlægning af forskning om matchning på området.

Endelig også en stor tak til Egmont Fonden, som har ydet økonomisk støtte og dermed muliggjort gennemførelsen af projektet og udarbejdelsen af denne rapport.

Signe Bressendorff og Line Klyvø, august 2018
Videnscenter for Anbragte Børn og Unge

Indhold

1. INTRODUKTION	11
Lovgivning og den praksisnære baggrund for projektet	11
Projektets formål	14
Projektets forskningsmæssige baggrund	15
Projektets design og aktiviteter	17
Følgeforskning og ekstern evaluering	18
Hvor placerer nærværende undersøgelse sig i forskningen, og hvad bidrager undersøgelsen med?	19
2. INDDRAGELSE OG ANERKENDELSE AF BØRN, UNGE OG FORÆLDRE	20
Teoretiske perspektiver på inddragelse	20
Anerkendelse af børn, unge og forældre	22
Teoriens brug i analyserne	25
3. METODE	26
Projektets forankring i VABU og særlige opmærksomhedspunkter	26
Aktionsforskning	27
Projektets design	28
Projektets følgeforskningsundersøgelses design og metodevalg	34
Følgeforskningens informanter	35
Undersøgelsens validitet og udsigelseskraft	40
4. BØRN OG UNGES PERSPEKTIVER	42
Oplevelse af inddragelse i beslutningen om, i valget af og i mødet med plejefamilien	42
Oplevelse af forholdet til sagsbehandler	50
Oplevelsen af matchet – hvordan er det gået?	51
Diskussion	51
5. FORÆLDRES PERSPEKTIVER	56
Oplevelser af at være inddraget i mødet med forvaltningen	56
Matchet og syn på barnets trivsel i plejefamilien – hvordan er det gået?	61
Diskussion	63

6. PLEJEFORÆLDRES PERSPEKTIVER	66
Oplevelser af inddragelse af barnet eller den unge i matchningsprocessen	66
Oplevelser af kontakt med forvaltning og forældre	70
Diskussion	73
7. MEDARBEJDERES PERSPEKTIVER	76
Oplevelser af arbejdet med tiltag til inddragelse af børn, unge og forældre i anbringelsesforløbet	76
Oplevelser af samarbejdet de forskellige aktører imellem	82
Diskussion	83
8. KONKLUSION	85
9. ANBEFALINGER	89
Børn og unge	89
Forældre	90
Plejeforældre	90
Medarbejdere	91
10. LITTERATUR	92
 Bilag I: Cubions evaluering af projektet	 96

Resume af rapport og læsevejledning

Hvad udgør et godt match? Det spørgsmål var udgangspunktet for opstarten af metodeudviklings- og aktionsforskningsprojektet Det gode match, som blev gennemført af Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) med økonomiske midler fra Egmont Fonden i perioden fra den 1. oktober 2015 til den 30. september 2017. Projekt Det gode match omhandlede det, som i fagsprog betegnes matchning, altså processen med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn.

Udsatte børn og unge anbringes i stigende grad i plejefamilie fremfor på institution. Når en anbringelse udenfor hjemmet iværksættes, er det med formålet om at tilbyde børnene og de unge tryghed og omsorg samt stabile og nære voksenrelationer. På trods af intentionen om at tilbyde stabile voksenrelationer viser forskning, at omkring halvdelen af de anbragte unge, på tværs af anbringelsestyper, oplever sammenbrud i anbringelsen, og at sammenbruddene ofte finder sted indenfor det første år af anbringelsen. Spørger man børnene og de unge selv, hvorfor en anbringelse er brudt sammen, nævner flere mismatch mellem dem og anbringelsesstedet som en væsentlig årsag (Egelund et al. 2010). I den forbindelse fandt vi det relevant at undersøge og arbejde med at opkvalificere processen med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn. Fokus i projektet var matchning, altså processen med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn. Vi vil i den forbindelse gerne understrege ordet proces, da vores definition af et match ikke udgøres af en enkeltstående handling, men derimod af en proces der finder sted over en vis periode, og som involverer forskellige aktører.

Indledningsvist afdækkede vi den eksisterende praksis på området i Københavns Kommune og andre danske kommuner. Kortlægningen viste bl.a., at praksis var lokalt forankret og varierede fra kommune til kommune samt at matchningsprocessen sjældent var manualiseret eller på anden måde formaliseret. Desuden viste kortlægningen, at matchningerne i vid udstrækning var baseret på en skriftlig beskrivelse af barnet og at den ansvarlige medarbejder for matchet sjældent havde mødt barnet/den unge eller forældrene forud for matchet. I projektet kortlagde vi derudover eksisterende undersøgelser og forskning indenfor feltet, særligt forfulgte vi temaet om inddragelse af børn, unge og forældre i matchningen. Her viste det sig, at kun få undersøgelser har haft fokus på børnenes/de unges oplevelser af matchningen og at disse gennemgående viser, at børnene/de unge ikke eller kun i mindre omfang føler sig inddraget (bl.a. Lausten og Jørgensen 2017, Børnerådet 2017, Egelund et al. 2010). Samtidig viser en anden undersøgelse (Brønserud og Dessau 2002), at der er en manglende systematik i anbringelsens indledende faser, og der efterlyses et konkret værktøj, som praktikerne kan arbejde ud fra i matchningsprocessen – et værktøj der ikke blot indeholder information om, hvordan processen bør forløbe, men også om hvilke forhold matchet bør baseres på (Brønserud og Dessau 2002).

Overordnet var vores udgangspunkt, at matchningen må betragtes som familieplejeanbringelsesernes akilleshæl, og at der var behov for at udvikle værktøjer med fokus på en mere vidensbaseret og systematisk matchningsproces med en aktiv inddragelse af børn, unge og forældre. Omdrejningspunktet for projektet blev derfor, med afsæt i aktuel forskning på området, at undersøge og opkvalificere matchningsprocessen ved at udarbejde sådanne systematiske og vidensbaserede metoder til arbejdet med matchning og afprøve dem i praksis. Sagsbehandlere fra to Borgercentre i Københavns Kommune, henholdsvis Borgercenter Børn og Unge Amager og Borgercenter Børn og Unge Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave, samt familieplejekonsulenter fra Center for Familiepleje i Københavns Kommune arbejdede i projektperioden med en metodeguide, som blev udviklet og anvendt gennem projektførelsen.¹ Metodeguiden blev udviklet i et tæt samarbejde med sagsbehandlere og familieplejekonsulenter og indeholder forskellige metodiske tilgange, der er udviklet først og fremmest med det formål at styrke inddragelsen af børn/unge og forældre i matchet. Fokus i metodeguiden er derfor en struktureret og aktiv tilgang til inddragelse af barnet/den unge, forældre og plejeforældre samt fokus på en tæt dialogbaseret kommunikation mellem de involverede parter. Samtlige metoder er inspireret af inddragelses- og anerkendelsesorienterede tilgange.

For at vurdere børnene, de unge og forældrenes udbytte af den nye måde at matche på, gennemførte VABU 21 kvalitative enkeltinterviews med børn/unge, forældre, plejeforældre, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter samt et fokusgruppeinterview med tre plejeforældre, som i regi af projektet har indgået i afprøvningen af de nye metoder til matchning. Konsulentfirmaet Cubion har sideløbende med den kvalitative evaluering stået for en ekstern evaluering af det samlede projekt. De har bl.a. afholdt flere fokusgruppeinterview med fokus på medarbejdernes oplevelser af matchningsprocessen.

Den overordnede konklusion på indsatsen i projektet er, at en systematisk og samtidig individuelt tilrettelagte tilgang til matchningsprocessen, hvor man starter med at interessere sig for, hvad det enkelte barn/ung og forældre oplever som betydningsfuldt for dem, er en væsentlig forudsætning for, at noget kan kaldes et godt match. Systematisk anvendelse af inddragende metoder kan ikke i sig selv skabe et godt match, men kan skabe bedre forudsætninger for at opnå målet om et godt match, hvor barnet/den unge og forældrene har oplevet sig anerkendt og aktivt inddraget i processen.

I det følgende beskrives indholdet af rapportens kapitler:

Kapitel I, Introduktion, angiver rapportens formål og indhold. Først introduceres baggrunden for projektet og den undersøgelse, som nærværende rapport baserer sig på. Dernæst præsenteres den eksisterende praksis på området samt relevant forskningsmæssig viden, som dannede baggrund for at påbegynde et projekt om matchning. Slutteligt fremgår undersøgelsens forsknings- og arbejdsoplysninger.

---

¹ "Metodeguide til kvalificering af arbejdet med at matche et barn og en plejefamilie" (Bressendorff 2017).

Kapitel 2, Inddragelse og anerkendelse af børn, unge og forældre, præsenterer projektets og undersøgelsens teoretiske fundament, der udgøres af teoretiske perspektiver på begreberne *inddragelse* og *anerkendelse* ved Hanne Warming og Axel Honneth, der har fungeret som inspirationskilder for det metodiske arbejde i selve projektdelen samt i udviklingen af metodeguiden. De teoretiske perspektiver har ligeledes fungeret som inspiration i analyserne af empirien. Derudover har vi inddraget Peter Høilund og Søren Juuls perspektiver på magt og anerkendelse i socialt arbejde. Kapitlet afrundes med en fremstilling af, hvordan teorierne konkret bliver omsat og anvendt.

Kapitel 3, Metode, indledes med en beskrivelse af projektets og undersøgelsens aktionsforskningstilgang og betydningen af projektets og følgeforskningens forankring i Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) i Københavns Kommunes Socialforvaltnings familieplejeenhed, Center for Familiepleje. Derefter er kapitlet opdelt i to dele. Første del omhandler projektets design og metodiske tilgang. Anden del vedrører følgeforskningens design og metodevalg præsenteret sammen med en beskrivelse af undersøgelsens informanter, analysestrategi, anonymisering og behandling af empiri.

Kapitel 4, Børnenes perspektiver, I dette kapitel belyser vi børnenes perspektiver på anbringelsesforløbet med særligt fokus på tiden op til anbringelsen, mødet med plejefamilien, kommunikationen med forvaltningen og deres oplevelse af matchet med plejefamilien. Et vigtigt fokuspunkt er, om børnene og de unge har følt sig hørt og inddraget i matchningen. Kapitlet afrundes med en diskussion, hvor også anden forskning på området inddrages. Analysen bygger på 10 kvalitative enkeltinterviews med børn og unge, der alle er blevet matchet med en plejefamilie indenfor projektperioden, og hvor der er afprøvet nye metoder i matchningsprocessen.

Kapitel 5, Forældrenes perspektiver, fremstiller analyser af individuelle kvalitative interviews med fire forældre, hvis børn er blevet anbragt under projektperioden, og hvor der er blevet afprøvet nye metoder i matchningsprocessen. Temaer som inddragelse, kommunikation med forvaltning og med plejeforældre, syn på anbringelsen og syn på barnets liv i plejefamilien har været i fokus under interviewene. Afslutningsvist følger også her en diskussion, hvor anden forskning på området inddrages.

Kapitel 6, Plejeforældrenes perspektiver, fremstiller analyser af interviews med seks plejeforældre, der er blevet interviewet i henholdsvis en fokusgruppe og gennem kvalitative, individuelle interviews. Plejeforældrene har alle fået børn i pleje indenfor projektperioden og har dermed været en del af projektet, hvor der er afprøvet nye metoder i matchningsprocessen. Fælles for de interviewede plejeforældre er, at de alle har erfaring med at have haft flere børn og unge i pleje både for Københavns Kommune, men også for andre kommuner. Analysen er, som børnenes og forældrenes analyser, struktureret om temaer i form af oplevelser af inddragelse af dem som plejeforældre og af barnet i anbringelsesforløbet, oplevelser af kontakt med forvaltningen og med forældrene. Også her følges analyserne op af en diskussion, hvor anden forskning på området inddrages.

Kapitel 7, Medarbejdernes perspektiver, belyser medarbejdernes oplevelser af matchningsforløbet med særligt fokus på deres erfaringer omkring arbejdet med de nye metoder i tiden op til og lige omkring barnets anbringelse i plejefamilie samt den øgede mødeaktivitet samtlig implicerede parter imellem. Analysen bygger på interviews med fire medarbejdere – to sagsbehandlere og to familieplejekonsulenter. Som nævnt har et eksternt konsulentbureau, Cubion, udarbejdet en evaluering med fokus på medarbejdernes oplevelser af, hvordan det er gået i anbringelsessagerne senere i forløbet.² Efter analyserne rejses en diskussion, hvor anden forskning på området samt Cubions resultater af deres evaluering af projektet inddrages. Analyserne er struktureret omkring følgende to temaer: Oplevelser af arbejdet med nye metoder til inddragelse af børn og forældre i matchningsprocessen og oplevelser af samarbejdet de forskellige aktører imellem.

Kapitel 8, Konklusion, samler op på de foregående kapitlers analyser og diskussioner samt besvarer de to overordnede forskningsspørgsmål, nemlig henholdsvis spørgsmålet om, hvad der skal til for, at man kan kalde noget et godt match? Og spørgsmålet om, hvilken betydning projektets tiltag omkring inddragelse af børn/unge og forældre har haft for deres oplevelse af matchningsprocessen?

Kapitel 9, anbefalinger, indeholder en række praksisnære råd, anbefalinger og opmærksomhedspunkter i forhold til, hvordan sagsbehandlere og familieplejekonsulenter kan arbejde med matchning for på denne måde at bidrage til at styrke kvaliteten i arbejdet med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn.

---

2 ”Afluttende evaluering af projekt Det Gode Match” (Cubion 2017).

I. Introduktion

Der findes forskellige definitioner på begrebet matchning i familieplejesammenhænge. Den mest fyldestgørende definition på matchning, som vi har kunnet finde frem til, er af den norske forsker Vigdis Bunkholdt (Bunkholdt 2010). Tilbage i 2010 formulerede hun matchning som det, at *”finne en bestemt fosterfamilie, som passer til et bestemt fosterbarn, for å få forholdet til å virke etter sine beste forutsetninger”* (Bunkholdt 2010:10). Definitionen lægger vægt på, at der er tale om et match mellem en *særlig plejefamilie* og et *unikt barn*. Vi ønsker desuden selv at understrege, at der ikke er tale om en enkeltstående handling, men derimod som sagt en proces, der strækker sig over et vist tidsrum og involverer en række aktører.

LOVGIVNING OG DEN PRAKSISNÆRE BAGGRUND FOR PROJEKTET

Hvorfor er det overhovedet vigtigt at interessere sig for matchet mellem børn/unge og plejefamilier? Sårbare og udsatte børn og unge i Danmark anbringes i stigende grad i plejefamilier frem for på institution. Under overskriften Nærhed og Omsorg blev det med Barnets Reform i 2011 besluttet at styrke familieplejeområdet: *”Kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig.”* (LBK nr. 810 af 19/07/2012). Derved har familiepleje fået forrang som anbringelsestype og et øget fokus på et godt match mellem børn/unge og plejefamilier er derfor vigtigt.

Det juridiske grundlag for anbringelse af børn og unge i familiepleje er beskrevet i Serviceloven. Deraf fremgår det, at såvel barnet/den unge som forældrene skal inddrages i forbindelse med eksempelvis en anbringelse udenfor hjemmet. Beslutninger om at iværksætte en given foranstaltning skal så vidt muligt ske under samtykke med forældremyndighedsindehaveren og barnet/den unge, der er fyldt 15 år. Men også børn yngre end 15 år skal høres i forbindelse med beslutningen om valg af anbringelsessted: *”Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.”* (Serviceloven § 46, stk. 3). Hvad der er den passende vægt, dvs. hvordan denne inddragelse forløber i praksis, er op til de relevante medarbejdere i den givne forvaltning. Myndigheden er forpligtet til at afdække barnets synspunkter i en såkaldt børnesamtale (Serviceloven § 48). Ifølge Vejledning til Serviceloven er formålet med denne samtale at:

”[...] den myndighed, som skal træffe afgørelse i sagen - typisk kommunen - får et førstehåndskendskab til det barn eller den unge, som sagen drejer sig om. Der kan således gå væsentlige oplysninger

tabt, hvis sagsbehandleren ikke selv taler med barnet eller den unge. For det andet er det vigtigt, at der bliver taget hensyn til barnets eller den unges egen opfattelse af situationen. Samtalen skal derfor klarlægge barnets eller den unges egen holdning til den påtænkte afgørelse.” (nr. 3, stk. 283).

Lovgivningen er tavs, hvad angår selve matchningsprocessen. I vejledningen til Serviceloven (Vejledning nr. 3 til Serviceloven 2014) angives imidlertid en række faktorer, der bør ligge til grund for vurderingen af, hvorvidt en familie kan tildeles en plejetilladelse. Det drejer sig bl.a. om omfanget af udearbejde, relevant faglig baggrund eller erfaring, samliv og alder. I en analyse af disse kriterier finder Brønserud og Dessau at:

”De kriterier, som lovgivningen peger på skal definere en plejefamilies egnethed, synes i vid udstrækning at fokusere på ydre forhold ved plejefamilien, mens indre faktorer såsom plejefamilien værdier og menneskelige kvaliteter i mindre udstrækning diskuteres. Dette må betragtes som en stor mangel, da netop plejefamilien indre kvaliteter er afgørende for, om en gensidig tilknytning mellem plejebarn og plejefamilie kan finde sted.” (Brønserud og Dessau 2002: 104).

Særligt fra børnenes og forældrenes perspektiv er der grund til at antage, at plejefamilien såkaldte *indre kvaliteter* er mindst lige så væsentlige, hvis ikke mere. I projektet er vi derfor bl.a. optaget af at finde frem til, hvilke kompetencer og karakteristika børn og forældre til børn, der står overfor en anbringelse i en plejefamilie, lægger særlig vægt på som væsentlige hos plejefamilien.

Eksisterende praksis på området i Københavns Kommune og i andre danske kommuner samt undersøgelser og forskning indenfor feltet

For at afdække hvordan forskellige kommuner i Danmark, herunder Københavns Kommune, arbejdede med matchning, blev projektet tilbage i 2015 indledt med telefoninterviews med en række medarbejdere og ledere fra kommuner i hele landet. Den telefoniske kortlægning afdækkede bl.a. hvilke erfaringer, der var med at inddrage børn/unge og biologiske forældre i processen med at finde den rette plejefamilie og hvilke dilemmaer, der var forbundet hermed. Desuden afdækkede den, hvordan de kommunalt ansatte medarbejdere arbejdede med sagerne, og hvordan de samarbejdede på tværs. Endelig var der fokus på hvilke faktorer, som tydede på at have positiv betydning for matchningens kvalitet og hvilke faktorer, der omvendt havde negativ betydning. Kortlægningen viste at:

1. Praksis først og fremmest var lokalt forankret og varierede fra kommune til kommune. Den konkrete, lokale fremgangsmåde var sjældent manualiseret eller på anden måde formaliseret. I de tilfælde, hvor der forelå manualer og procedurebeskrivelser på matchningsområdet, fokuserede disse hovedsageligt på koordinering af samarbejdet mellem professionelle i forvaltningen og afgrænsning af ansvarsområder, og i mindre grad på barnets og forældrenes perspektiver, og hvordan disse blev inddraget.
2. I det omfang barnet og/eller forældrene hørtes i matchningsprocessen, skete dette typisk i den indledende fase (f.eks. i forbindelse med børnesamtaler, typisk forestået af sagsbehandler), eller efter der var truffet valg om en konkret plejefamilie, (f.eks. når barn og forældre sammen med sagsbehandler og familieplejekonsulent besøgte plejefamilien). Den egentlige matchningsproces foregik således *uden barnets og forældrenes involvering*.

3. Matchningerne var i vid udstrækning baseret på en *skriftlig beskrivelse* af barnet. Den medarbejder, der var ansvarlig for at finde det rette match (ofte en familieplejekonsulent), baserede således ofte denne beslutning på andenhåndsviden om barnet, formidlet igennem en anden medarbejder i forvaltningen (ofte en sagsbehandler). Det var undtagelsen, at vedkommende personligt mødte barnet/den unge eller dennes forældre, inden der blev foretaget et match.

Sidstnævnte peger på et forhold, der er problematisk ud fra et børneperspektiv, nemlig at den professionelle, der havde til opgave at matche barnet eller den unge med en konkret plejefamilie, i princippet kunne gøre dette *uden personligt at have mødt barnet/den unge*. Det forekommer særligt problematisk sammenholdt med det tidligere beskrevne formål med børnesamtalen: At sikre myndighedens førstehåndskendskab til barnet for at undgå at vigtige oplysninger går tabt. Netop inddragelsen af barnet selv er derfor et hovedfokus i projekt Det gode match og i nærværende rapport.

En anden problematik omhandler, at praktikere på feltet ofte angiver, at de mangler tilstrækkelig information til at kunne finde det bedste match, dvs. information om barnets baggrund og behov (Egelund og Hestbæk 2003). Det skyldes muligvis en manglende systematik i anbringelsens indledende faser, eller, som Brønserud og Dessau formulerer det: *”Det værktøj, der burde ligge til grund for matchningen, mangler.”* (Brønserud og Dessau 2002:110).

En pointe i SFI’s forskningsoversigt fra 2003 omhandler de *betingelsesstrukturer*, praksis er underlagt. Når det vurderes at være nødvendigt at anbringe et barn uden for hjemmet, vil der fra forvaltningens side ofte være et stærkt incitament til at handle hurtigt. Måske derfor afgøres valget af konkret anbringelsessted, som nogle studier antyder, ofte af pragmatiske forhold, snarere end det enkelte barns situation og behov. På baggrund af en gennemgang af forskningen på området konkluderes det at: *”Eksisterende undersøgelser sandsynliggør [...], at anbringelsessteder ofte bliver valgt pragmatisk, dvs. ud fra udbuddet, og rutinemæssigt. Konsekvensen af dette kan være, at der ikke er tilstrækkeligt dybdegående tages stilling til, hvilket anbringelsessted der kan matche et konkret barns særlige behov.”* (Egelund og Hestbæk 2003:289).

En nylig evaluering af det specialiserede familieplejeområde foretaget af Deloitte kommer nærmere ind på *forudsætningerne for et godt match*, idet den anbefaler kommuner at udvikle *”[...] konkrete spørgeguides til anvendelse i matchningsprocessen, der bidrager til at sikre, at de relevante forhold i familierne afdækkes i relation til den konkrete anbringelse.”* (Deloitte 2014:13). Det beskrives desuden, at den rette matchning afhænger af et tilstrækkeligt kendskab til barnet og plejefamilien, et effektivt samarbejde mellem myndighedsrådgivere og familieplejekonsulenter samt inddragelse i processen af såvel barn, forældre som plejefamilie (Ibid.:85). Rapporten konkluderer imidlertid også, at det endnu er relativt uklart, hvad matchningsprocessen konkret indebærer: *”Sammenlignet med eksempelvis kommunernes beskrivelser af godkendelsesredskaber virker matchningsprocessen som et vanskeligere felt at få greb om.”* (Ibid.:84).

Undersøgelser viser, at det at skulle flytte i en fremmed plejefamilie for mange børn i sig selv er en voldsom oplevelse, der bedst kan beskrives som en livskrise (Warming 2005). Er barnet flyttet ind, og ender anbringelsen efterfølgende med at bryde sammen, påføres barnet endnu

en alvorlig krise. Det er derfor af afgørende betydning, at den rette plejefamilie findes fra starten. I en nyere undersøgelse blandt børn og unge anbragt på institution og i familiepleje foretaget af SFI, angives det at: *"20 pct. af undersøgelsens børn har haft erfaringer med at flytte inden for de sidste 2 år, og blandt dem oplyser halvdelen, at flytningen ikke var planlagt. Det indikerer, at et anbringelsesforløb er brudt sammen. De hyppigste grunde til, at anbragte børn flytter til et andet sted, beror efter børnenes egne besvarelser på et mismatch mellem barnet og anbringelsesstedet, på problemstillinger hos barnet selv eller på forhold i barnets familie."* (Ottosen, Lausten, Frederiksen og Andersen 2015:6).

I den forbindelse er det særligt relevant at undersøge, hvordan risikoen for sammenbrud kan mindskes. Forskning på området viser, at sammenbrud oftest finder sted kort tid efter, at anbringelsen er etableret; Egelund, Jakobsen, Hammen, Olsson og Høst (2010) finder således i en undersøgelse blandt 13-18-årige, at to tredjedele af de sammenbrud, der finder sted, sker indenfor det første år efter anbringelsens etablering. Som Egelund påpeger, kan det undre: *"[...] at så mange sammenbrud sker hurtigt efter anbringelsen, hvor forvaltningen for nyligt har lagt arbejde i at finde det mest egnede anbringelsessted i forhold til barnets/den unges problemprofil, og hvor alle parter ideelt set skulle være forberedt på, hvad de går ind til."* (Egelund 2006:52).

Samlet set kan man betragte matchningen som anbringelsernes akilleshæl, og overordnet kan det konstateres, at der er behov for at skabe en mere *vidensbaseret* og *systematisk* matchningsproces med en *øget inddragelse* af børn og forældre.

Dette var baggrunden for, at VABU tilbage i 2014 udviklede projekt Det gode match ud fra formodningen om, at kvaliteten i et match mellem barn og plejefamilie i høj grad er relateret til børnenes og forældrenes oplevelser af inddragelse, samt at en mere systematisk og vidensbaseret tilgang til matchningen ville have betydning for oplevelser af kvaliteten af anbringelsen og på længere sigt medvirke til at minimere risikoen for sammenbrud.

PROJEKTETS FORMÅL

Det er på baggrund af ovenstående projektets formål at undersøge, hvad der skal til for at styrke kvaliteten i matchet mellem børn og plejefamilier, herunder om brugen af bestemte praksisnære metoder til inddragelse af børn og forældre i matchningsforløbet gør en forskel set fra børns, forældres og plejeforældres perspektiv. Det er endvidere formålet med projektet at igangsætte et opkvalificerende forløb for de medarbejdere i Københavns kommune, der står for at matche børnene og de unge med plejefamilier, dvs. de medarbejdere, der matcher det konkrete barn med den konkrete plejefamilie.

PROJEKTETS FORSKNINGSMÆSSIGE BAGGRUND

Som optakt til projektet har vi zoomet vi ind på den forskning, som berører matchning af børn og plejefamilier. Vores fokus har været på både den danske og internationale forskning, som kan sige noget om, hvilke faktorer der ud fra et børneperspektiv, et forældreperspektiv og et plejeforældreperspektiv skal til for, at et match kan karakteriseres som vellykket. Særligt har vi forfulgt temaet om forskningen i inddragelse af børn, unge og forældre i matchningen. I det følgende opridses enkelte undersøgelser om forskning i matchning med fokus på inddragelse. Øvrige udvalgte undersøgelser inddrages i analysernes diskuterende afsnit.

Af en forskningsoversigt over nordiske og angelsaksiske undersøgelser fra 1987-98 fremgår det at: *”Et ofte studeret område i „brugerundersøgelser” er børn og forældres syn på deres deltagelse i anbringelsesprocessen. Det overvejende antal af undersøgelser peger på, at der både hos børn og forældre er megen afmagt, følelse af tilsidesættelse, manglende information og manglende deltagelse i processen og i beslutningerne omkring anbringelsen. Det overvejende perspektiv set med børns og forældres øjne er således et udefra-perspektiv på beslutninger, der træffes om deres liv. Disse resultater fra et brugerperspektiv styrkes af undersøgelser, der har socialrådgiverens rolle i anbringelsessager i fokus. Sådanne undersøgelser dokumenterer systematisk, at opmærksomheden på et partnerskab med børn og forældre er begrænset.”* (Egelund og Hestbæk 2003:17-18).

Af SFI's kvantitative undersøgelse om anbragte børn og unges trivsel i 2014 (Ottosen et al. 2015), fremgår det, at størstedelen af familieplejeanbragte børn og unge ikke er blevet taget med på råd i valget af anbringelsessted. Blot en fjerdedel af de adspurgte familieplejeanbragte børn og unge giver i undersøgelsen udtryk for, at de blev taget med på råd inden afgørelsen om anbringelse i plejefamilien. Undersøgelsen af samme tema to år senere, også fra SFI (Lausten og Jørgensen 2017), viser, at blot få procentpoint flere familieplejeanbragte børn og unge oplever, at de er blevet taget med på råd i beslutningen om valget af plejefamilie.

I Børnerådets undersøgelse fra 2017 under temaet inddragelse konkluderes det, at inddragelse og medbestemmelse er afgørende for børnene/de unges oplevelse af anbringelsen som positiv. Det påpeges samtidig, at børnene/de unge ytrer ønske om inddragelse i både stort og småt (Børnerådet 2017).

Flere nyere danske undersøgelser understreger vigtigheden af selve matchningsprocessen. I en undersøgelse af samarbejdet mellem kommuner og plejefamilier foretaget af Ankestyrelsen, fremhæves matchningsprocessen som afgørende for et vellykket anbringelsesforløb (Ankestyrelsen 2014). Og familieplejekonsulenter i Københavns Kommune peger i en evaluering af et projekt omhandlende kommunale plejefamilieanbringelser tilsvarende på, at det gode match er den vigtigste faktor, når et barn skal anbringes i familiepleje (Christensen 2015). Undersøgelsen kommer imidlertid ikke med konkrete bud på, hvad der skal til, for at et match kan karakteriseres som godt.

Gennem de seneste år er der lavet enkelte undersøgelser, som sætter fokus på børnenes/de unges oplevelser af matchningen (bl.a. Lausten og Jørgensen 2017, Børnerådet 2017, Egelund et al. 2010, Egelund & Hestbæk 2003). Disse undersøgelser viser gennemgående, at børnene og de unge ikke eller kun i beskedent omfang føler sig inddraget i matchningsprocessen.

Videnscenter for Anbragte Børn og Unges undersøgelse af teenagere i familiepleje, der bl.a. var baseret på spørgeskemaer udfyldt af 83 unge samt kvalitative interviews med 10 unge, viste en tendens til, at børn og unge i netværkspleje oftere oplever at være blevet spurgt om valg af anbringelsessted sammenlignet med børn og unge i ordinær familiepleje. Undersøgelsen viste også, at mange af de unge, også selv om de ikke havde tidligere erfaringer med at bo i plejefamilie, forud for anbringelsen havde haft nogle ret konkrete forestillinger om, hvordan de kunne tænke sig plejefamilien skulle være, med afsæt i deres forestilling om, hvad der kendetegner en "normal" familie (Larsen, Frederiksen og Klyvø 2012:73-74).³

I en anden af videnscentrets undersøgelser blandt familieplejeanbragte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i Københavns Kommune blev børn, unge og forældre spurgt, om de var blevet involveret i forbindelse med valg af plejefamilie, og om de kunne huske, hvilke ønsker og forventninger de havde haft inden anbringelsen. Rapporten konkluderede, at børnene, de unge og forældrene havde haft nogle ret konkrete ønsker og forventninger, men at de ikke var blevet spurgt til dem, bl.a. fordi de kommunale medarbejdere var bange for ikke at kunne indfri ønskerne (Larsen 2009). Undersøgelsen anbefalede på den baggrund, at man altid undersøger såvel forældre som børn og unges ønsker til en kommende plejeanbringelse og efterfølgende går i dialog med barnet/den unge og forældrene om i hvilket omfang, det er muligt at imødekomme disse ønsker.

Endelig skal det også med, at Socialstyrelsen i 2017 har udgivet "Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje". I den anbefales det, at der spørges ind til, hvilke ønsker og forventninger barnet eller den unge har til livet i en plejefamilie, hvordan barnet gerne vil bo, hvordan barnet forholder sig til andre børn i plejefamilien, samt hvilke bekymringer, barnet kan have (Socialstyrelsen 2017:56). Det bliver derudover foreslået, i forhold til den unge, at man undersøger, hvad vedkommende finder særligt vigtigt, hvilke tanker den unge har om fortsat kontakt til forældre, søskende og netværk, og hvad der skal til for, at det kunne fungere for den unge og dennes familie i den nye plejefamilie (ibid.:84).

Vi kan altså konkludere, at der de seneste år er lavet enkelte undersøgelser, som sætter fokus på børnenes/de unges oplevelser af matchningen. Disse undersøgelser viser gennemgående, at børnene eller de unge ikke eller kun i beskedent omfang føler sig inddraget i matchningsprocessen. Det samme gør sig gældende i forhold til forskningen i forældrenes inddragelse i matchningen, som også viser sig relativ sparsom (bl.a. Lausten og Jørgensen 2017, Børnerådet 2017, Egelund et al. 2010, Egelund og Hestbæk 2003).

---

³ Formuleringen "normal" familie blev introduceret af de unge selv, i forbindelse med en pilottest af spørgeskemaet. Med begrebet "normal familie" forklarede de unge, at de tænkte på en familie, der lever med struktur, rutiner og faste rammer. En familie, der ikke er dysfunktionel, hvor det er forældrene, der har det overordnede ansvar og ikke børnene, og hvor tingene fungerer (Larsen, Frederiksen og Klyvø 2012).

Plejeforældres oplevelser af matchningen er også belyst, mens plejeforældrenes egne børns indstilling og rolle i forbindelse med matchningen kun er sparsomt belyst. Kun få har interesseret sig for inddragelse af forældrene og endnu færre for inddragelsen af barnet eller den unge selv i matchningen. Den litteratur, der belyser inddragelse af forældre, giver indtryk af, at det for de fleste forældre er et voldsomt indgreb, når deres barn eller børn skal anbringes i en plejefamilie; de fleste forældre ønsker i den situation at blive inddraget, så de har medindflydelse på hvilken familie, deres barn eller børn kommer til at bo hos (bl.a. Jørgensen og Kabel 2006, Nielsen 2006). For børn og unge, der står overfor en familieplejeanbringelse, er det af afgørende betydning, at de selv har ønsket anbringelsen og oplever at have haft indflydelse på valg af plejefamilien, som de ofte har et ønske om skal være varm forstået på den måde, at de bliver behandlet på lige fod med plejefamiliens biologiske børn (bl.a. Larsen, Frederiksen og Klyvø 2012, Sinclair og Wilson 2003). Plejeforældre lægger vægt på at have fået relevant information om barnet eller den unge og forældrene inden beslutningen om et match træffes. Ligeledes lægger de vægt på oplevelsen af god kemi og kontakt med barnet (bl.a. Warming 2014, Oppedal 2011, Biering-Madsen 2010, Nielsen 2002). Dette understreger samlet set vigtigheden af at inddrage forældre såvel som barnet eller den unge selv i matchningen, om end man nødvendigvis må overveje, hvordan det sidstnævnte i praksis kan gøres på en etisk forsvarlig måde.

Det synes således nærliggende at rette fokus mod, hvilken betydning en øget inddragelse af børn og unge, forældre og plejeforældre i matchningsprocessen vil have.

PROJEKTETS DESIGN OG AKTIVITETER

I Københavns Kommune var praksis ved projektets start sådan, at børn, unge og forældre kun i beskedent omfang blev involveret i matchningen. For at undersøge hvordan matchningsprocessen kunne styrkes, var projektets hovedaktivitet at afprøve nye måder at gennemføre matchningen på med afsæt i konkrete nye anbringelsessager fordelt på to børnefamilieenheder i Københavns Kommunes Socialforvaltning Borgercenter Børn og Unge (BBU). Et væsentligt fokus skulle være en øget inddragelse af barnet/den unge og forældrene i forbindelse med valg af plejefamilie. Såvel barnet/den unges som forældrenes ønsker til den kommende plejefamilie skulle afdækkes, ligesom det skulle afprøves, om man kunne foreslå mere end én plejefamilie, så barnet/den unge og forældrene oplevede, at de havde noget at vælge imellem og reel indflydelse på dette valg. Det skulle også afprøves, hvordan forældre inden en anbringelse kunne informeres om, hvad det ville indebære, at deres barn eller ung skulle anbringes i en plejefamilie, herunder hvordan de fremadrettet kunne holde kontakt med barnet eller den unge, og hvad de fremadrettet ville have eller ikke have indflydelse på i forhold til barnet.

Med projektet ønskede vi at forebygge konflikter og sammenbrud ved at gennemføre såkaldte forventningsafstemningssamtaler med deltagelse af barnet/den unge, forældre, plejeforældre samt sagsbehandler og familieplejekonsulent ved anbringelsens påbegyndelse.⁴

---

4 Forventningsafstemningssamtaler er en særlig metode, som består af en møderække, hvor sagsbehandler og familieplejekonsulent drøfter forventninger til anbringelsen med hhv. barnet, forældrene og plejeforældrene både inden og efter anbringelsens påbegyndelse. Konceptet til forventningsafstemningssamtaler er udarbejdet af psykolog Pernille Gildsig, Center for Familiepleje, Københavns Kommune og efterbearbejdet i projektperioden i tæt samarbejde mellem projektleder og sagsbehandlere samt familieplejekonsulenter (Bressendorff 2017).

Endelig skulle et centralt element være hyppigere opfølgninger på sagen i det første år og et øget samarbejde mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent.

Et helt centralt element i projektet var en praksisnær metodeguide til opkvalificering af matchningsprocessen. Den skulle udvikles, afprøves, implementeres og videreudvikles i løbet af projektperioden. Metodeguiden er projektets bærende element, og tanken var, at den skulle udformes på en sådan måde, at den kunne anvendes af kommuner bredt i hele landet. To andre kommuner deltog i projektet, nemlig Frederikssund og Herlev Kommune. Disse to kommuner var repræsenteret i projektets følgegruppe og skulle afprøve elementer af metodeguiden i egne kommuner, når den var udviklet og afprøvet i København, så de derved kunne medvirke til at kvalitetssikre guiden og sikre, at den kunne anvendes bredt. Desuden deltog Tårnby Kommune i projektet i et mindre forpligtende samarbejde det første år af projektet, hvorefter de af ressourcemæssige årsager valgte at udgå af projektet. Deltagelsen af de eksterne kommuner har givet mulighed for værdifuld sparring på tværs af kommunegrænser samt kvalitetssikring af metoderne, så de er mulige at anvende i andre kommuner med en anden organisering end Københavns Kommune.

FØLGEFORSKNING OG EKSTERN EVALUERING

For at vurdere børnenes, de unges og forældrenes udbytte af den nye måde at matche på, gennemførte VABU følgeforskning med de involverede parter. Der blev afholdt kvalitative interviews med børn/unge, forældre og plejeforældre. Desuden har VABU gennemført fokusgruppeinterviews med plejeforældre og fire kvalitative interviews med sagsbehandlere og familieplejekonsulenter. I alt har vi afholdt 21 kvalitative enkelt interviews og et fokusgruppeinterview, hvilke udgør det empiriske grundlag for rapporten.

Til sparring og ekstern evaluering af projektet hyrede vi konsulentfirmaet Cubion. Cubion er specialiseret i lærende evaluering og har fra start til slut bistået med at sikre, at der er en bred forståelse af projektets mål og indhold blandt samtlige projektdeltagere. Cubion har dels stået for at facilitere en kommunal workshop, hvor samtlige deltagende medarbejdere og ledere fra Københavns Kommune i fællesskab udviklede en forandringsteori for projektet. Cubion har desuden gennemført en midtvejsevaluering med fokus på de involverede medarbejders erfaringer med nye matchningsmetoder. Endelig har Cubion stået for en afsluttende evaluering af det samlede projekt, hvor der er blevet afholdt flere fokusgruppeinterview med kommunale medarbejdere. Projektet er således sådan struktureret, at VABU har stået for følgeforskningen, mens Cubion har forestået evalueringen af projektet.⁵ De to rapporter kan læses selvstændigt, selvom der i begge rapporter afslutningsvis peges på, hvad den anden rapport har vist.

---

⁵ Afsluttende evaluering af projekt Det Gode Match (Cubion 2017).

HVOR PLACERER NÆRVÆRENDE UNDERSØGELSE SIG I FORSKNINGEN, OG HVAD BIDRAGER UNDERSØGELSEN MED?

Undersøgelsesdelen i rapporten udgøres af den følgeforskning, som VABU har udarbejdet i kølvandet på projektets indsatser. Følgeforskningen har til formål at undersøge, hvordan børn og unge, forældre og plejeforældre har oplevet matchningsprocesserne iværksat i projektperioden. Følgeforskningen bidrager til eksisterende forskning omhandlende anbringelse og matchning ved at frembringe viden om det, man kan kalde borgerens perspektiv på matchningsprocessen. Det undersøges om forskellige tiltag, der har haft til formål at inddrage børn, unge og forældre, i praksis har vist sig at få betydning for børn, unge, forældre og plejeforældres oplevelse af kvaliteten i anbringelserne og på hvilken måde. Desuden giver følgeforskningen indblik i, hvordan medarbejderne har oplevet at arbejde med matchningen via de tiltag, som har været iværksat i projektperioden. Med udgangspunkt i dette kapitels afdækning af den gængse matchningspraksis vil undersøgelsen forsøge at besvare følgende overordnede forskningsspørgsmål:

- 1. Hvad skal der til for, at man kan kalde noget et godt match?*
- 2. Hvilken betydning har projektets tiltag omkring inddragelse af børn, unge og forældre haft for deres oplevelse af matchningsprocessen?*

For at kunne besvare disse spørgsmål, har vi desuden fundet det nødvendigt at søge svar på følgende underspørgsmål:

- 1. Hvordan oplever de anbragte børn og unge matchningsprocessen gennem projekt Det gode match?*
- 2. Hvordan oplever de anbragte børn og unges forældre og plejeforældre matchningsprocessen gennem projekt Det gode match?*
- 3. Hvordan har sagsbehandlere og familieplejekonsulenter oplevet det at arbejde mere struktureret og vidensbaseret med matchningen?*

I analysen besvares de fem spørgsmål undervejs, som rapporten skrider frem. Det første underspørgsmål besvares således i fremstillingen af børnene og de unges perspektiver i rapportens kapitel 4. Spørgsmål 2 besvares i analysen af hhv. forældres og plejeforældres perspektiver i kapitel 5 og 6. Spørgsmål 3, der omhandler medarbejdernes perspektiver, besvares i rapportens kapitel 7. Slutteligt besvares de overordnede forskningsspørgsmål i rapportens kapitel 8, rapportens konklusion.

2. Inddragelse og anerkendelse af børn, unge og forældre

Dette kapitel begynder med en kort indføring i teori om inddragelse og anerkendelse. Teorierne har fungeret som bagvedliggende inspiration til de initiativer, som projektet har sat i gang i arbejdet med at matche børn, unge og plejeforældre. Dernæst følger Peter Høilund og Søren Juuls beskrivelse af magt og anerkendelse i socialt arbejde. Afslutningsvist er en fremstilling af, hvordan teorierne konkret bliver omsat og anvendt i rapporten. I selve de empiribaserede analyser i rapportens kapitel 4, 5, 6 og 7 vil vi undersøge og diskutere, i hvilken grad og på hvilke måder, det er lykkedes at give børn, unge, forældre og plejeforældre oplevelser af at være inddraget, hørt og anerkendt i matchningsprocessen, samt se nærmere på medarbejdernes oplevelser af at arbejde med de inddragende tiltag.

TEORETISKE PERSPEKTIVER PÅ INDDRAGELSE

I projektperioden har der været et øget fokus på inddragelse af børn/unge og forældre i matchningsprocessen. I rapporten har vi fulgt dette spor og været nysgerrige på, om børn/unge og forældre har oplevet at være inddraget og i så fald på hvilken måde. Spørgsmålet er, hvordan vi skal forstå inddragelse, og hvad det egentlig betyder at inddrage? Teoretisk kan der skelnes mellem flere niveauer af inddragelse. Det gælder for såvel børn og unge som for forældre, at nogle inddragelsesprocesser reelt giver mulighed for indflydelse på egen situation, mens andre processer ikke gør. I sidstnævnte tilfælde vil inddragelsesprocessen muligvis kunne gøre mere skade end gavn, da det vil kunne opleves som en slags pseudoinddragelse eller skinhøring, hvor oplevelsen af inddragelse til barnets/den unges frustration fremstår tom eller symbolsk (Jensen 2014, Warming 2011). Det er derfor væsentligt at overveje nøje, i hvilket omfang inddragelsesprocesser reelt giver mulighed for indflydelse.

Forskellige niveauer og former for inddragelse

En af de tidligste forskere i begrebet inddragelse er Sherry R. Arnstein (1969), der i slutningen af 1960'erne illustrerede i form af en deltagelsesstige (the ladder-of-participation), at deltagelse kan ske på flere forskellige niveauer. Flere andre har sidenhen videreudviklet Arnsteins deltagelsesstige – mest kendt er nok den amerikanske forsker Roger Hart, der for FN's Børneorganisation UNICEF tilbage i 1992 videreudviklede stigen til et redskab, der gør det muligt at reflektere over forskellige niveauer og former for inddragelse af børn og unge i projekter. Ved at bevæge sig op eller ned ad stigen kan hvert enkelt trin illustrere graden af barnets eller den unges muligheder og forudsætninger for deltagelse, hvem initiativet kommer fra, og hvad formålet med inddragelsen er.

På stogens tre nederste trin er der ikke tale om reel inddragelse, men nærmere en form for disciplinerende og manipulerende måde at anvende barnets eller den unges bidrag på i processen, det Hanne Warming omtaler som "pseudoinddragelse" eller "skinhøringer". Den centrale pointe er, at reel inddragelse af børn/unge indebærer et fokus på og refleksioner over metoder og formål med inddragelsen. Ønsker man at øge inddragelsen af børnene/den unge i bestemte beslutningsprocesser, bør der altid være en vis refleksion omkring, hvordan (og hvorvidt) det er muligt at denne inddragelse bliver af reel snarere end symbolsk karakter, samt formålet med og etikken i inddragelsen (Warming 2011).

Hvorfor inddrage børn og unge i matchprocesser og i forskningen?

Jf. den sociologiske barndomsforskning, som denne rapport henter inspiration fra, kan der med afsæt i Hanne Warmings refleksioner (Warming 2011) peges på, at det er en *demokratisk fordring* at inddrage børn og unge i forhold, der vedrører deres eget liv. Det handler således om, at alle har ret til at komme til orde uanset alder, etnisk baggrund, klasse osv. FN's Børnekonvention foreskriver, at børn og unge skal respekteres som individer med rettigheder som alle andre, og inddragelse er en forudsætning for at anerkende børn som medborgere i et demokratisk samfund. *Methodisk og videnskabsmæssigt* giver det ligeledes mening at lytte til og inddrage børn og unge i forhold, der vedrører deres eget liv ud fra en erkendelse af, at børn og unge er de bedste kilder til viden om deres liv. Desuden kan der peges på en *etisk fordring*, som omhandler spørgsmål om livskvalitet, hvor det, at forskeren lytter til barnets holdninger og erfaringer, i sig selv udgør en anerkendelse, som kan bidrage til at øge barnet eller den unges selvværd og oplevelser af kvalitet i livet.

Børneperspektiver

Måden hvorpå den voksne vælger at inddrage barnet eller den unge i sagsarbejdet, og hvordan barnet eller den unges bidrag bliver inkluderet i sagsarbejdet, skal desuden sammenholdes med den voksnes måde at iagttage barnet eller den unge på. Warming (2011) skitserer tre forskellige måder at forstå børneperspektivet på:

- *Et udefra-perspektiv:* Den voksnes syn på barnet er baseret på en generaliseret forståelse af, hvordan barnet oplever verden. Den voksnes generaliserede viden og teorier om barnets udvikling og behov er det bærende element i vurderingen, og barnets stemme og udsagn om eget liv har som sådan ikke nogen betydelig vægt.
- *Et tilstræbt indefra-perspektiv:* Den voksne forsøger på at sætte sig i barnets sted, som forbliver den voksnes bud på, hvordan barnets situation er. Dette kan gøres eksempelvis gennem observation (med mindre børn) eller samtaler med personer rundt om barnet, (når barnet ikke vil eller kan udtale sig).
- *Et indefra-perspektiv:* Den voksne lytter til barnet, der selv giver udtryk for sine artikulerede holdninger, oplevelser og ønsker. Den voksne søger ved hjælp af relevante metoder at få indblik i barnets situation indefra (Warming 2011).

De tre perspektiver er vigtige at holde sig for øje i arbejdet med at inddrage børn og unge, så man som voksen hele tiden er sig bevidst om, hvad man baserer sin viden om barnet på, ligesom man løbende må overveje, hvornår det er muligt og etisk forsvarligt at spørge barnet selv.

Der kan være situationer, hvor barnet/den unge oplever loyalitetskonflikter forbundet med det at blive inddraget, f.eks. i situationer der opleves som et valg mellem biologiske forældre og plejeforældre. Det må derfor til enhver tid sikres, at barnet forstår formålet med, og rammerne for, inddragelsen, og har mulighed for at sige fra (Warming 2011). Warming omtaler i den forbindelse "(...) dilemmaet mellem beskyttende umyndiggørelse og belastende indflydelse." (Warming 2002:79). Warming finder imidlertid, at det ofte vil opleves mere belastende for barnet ikke at blive inddraget end at blive inddraget.

Birgitte Schjær Jensen har udarbejdet en ph.d.-afhandling, der omhandler inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde (Jensen 2014). Jensen tager ligesom Warming afsæt i det barn- og ungdomssociologiske paradigme (James et al. 1999), og samstemmende med Warming finder Jensen, at de fleste børn og unge gerne vil inddrages, men Jensen peger samtidig på, at der er behov for at støtte børn og unge bedre, hvis det skal lykkes at give børnene og de unge en reel oplevelse af at blive hørt og taget alvorligt. Undersøgelsen konkluderer blandt andet følgende:

"Undersøgelsen peger samlet set på, at der er tale om problematiske inddragelsespraksisser. De fleste børn og unge i studiet fortæller, at de oplever ikke-inddragelse og/eller tokenisme i formelle sammenhænge i samarbejdet med sociale myndigheder. De fortæller, at de oplever formelle inddragelsesmæssige sammenhænge som 'windowdressing' ritualer." (Jensen 2014:257-258).

Jensen konkluderer således, at børnene/de unge oplever, at deres muligheder for at positionere sig som individer med en egen stemme er begrænsede. Denne oplevelse af ikke at blive anset som et selvstændigt kompetent individ, efterlader børnene/de unge med en oplevelse af at være til "pynt" i forvaltningens bestræbelser på at inddrage børnene/de unge efter lovens anvisninger. Jensen konkluderer videre, hvordan børnene/de unge "[...] oplever sig overhørt af de voksne, fremmedgjorte, som statister i egne liv. Og de oplever dermed en objektgørelse af sig selv som mennesker. En informant giver udtryk for, at han er '...en skoleopgave, der blot skal have en karakter og ned i skuffen igen.'" (Jensen 2014:258)."

ANERKENDELSE AF BØRN, UNGE OG FORÆLDRE

Tankegangen i projekt Det gode match har som tidligere nævnt været, at kvaliteten i et match i høj grad er relateret til børnene/de unge og forældrenes oplevelser af inddragelse og anerkendelse. I det følgende præsenterer vi Axel Honneth, der er tysk filosof, og som har udviklet det, der går under navnet anerkendelsesteori. Anerkendelsesteorien er en normativ teori, idet Honneth betragter anerkendelse som forudsætningen for det såkaldt gode liv. Høilund og Juul skriver om Honneths anerkendelsestanke, at det forekommer hensigtsmæssigt at overføre den som det etiske grundlag for praktisk socialt arbejde. Dette fordi de anser anerkendelse som en universel betingelse for udviklingen af en socialt velfungerende identitet og fordi de mener, at den fornemmeste opgave i socialt arbejde er at bidrage til den enkelte borgers mulighed for at "virkeliggøre sig selv" (Høilund og Juul 2005: 32). Honneth betragter mennesket som et anerkendelsessøgende væsen. Hans centrale pointe er, at det enkelte individ ikke kan udvikle en personlig identitet uden anerkendelse. Honneth opererer med tre former for anerkendelse, som alle ifølge Honneth er lige vigtige som forudsætning for det gode liv 1) Privatsfæren: De menneskelige primære relationer. Det at blive mødt med kærlighed. 2) Retsfæren: Det at blive

mødt som et autonomt og respekteret menneske. 3) Socialsfæren: Det at blive værdsat i det sociale fællesskab.

Anerkendelse i *privatsfæren* omhandler det at blive mødt med kærlighed eller med følelsesmæssig opmærksomhed af sine nærmeste og kan dermed også betegnes som emotionel anerkendelse. Anerkendelse i denne sfære vil resultere i udvikling og vedligeholdelse af selvtillid. Denne anerkendelse er den mest elementære form for anerkendelse. Et eksempel på emotionel anerkendelse i privatsfæren kan være barnet, der til trods for en egen oplevelse af en til tider besværlig adfærd, alligevel grundlæggende oplever at blive elsket og dermed anerkendt af sin mor. Af denne anerkendelsesform følger en selvtillid, som sætter mennesket i stand til at handle, kommunikere og tage del i nære fællesskaber.

Anerkendelse i *den retslige sfære* betyder, at den enkelte f.eks. i mødet med offentlige instanser oplever at blive mødt som et autonomt og respekteret menneske. Anerkendelse i den retslige sfære vil resultere i oplevelsen af ligeværd. I modsætning til den emotionelle anerkendelse, der er følelsesmæssigt baseret, foregår den retslige anerkendelse på det kognitive niveau. Retslig anerkendelse forudsætter, at lovgivningsmæssige rettigheder også efterleves i de forvaltningsmæssige praksisser.

Anerkendelse i *den sociale sfære* går ud på, at den enkelte oplever at være værdsat i det sociale fællesskab. At blive værdsat i det sociale fællesskab vil føre til, at den enkelte kan føle sig værdifuld i fællesskabet. Den sociale sfære rummer både emotionelle og kognitive elementer, hvor den enkelte person anerkendes som en unik person med den livsstil og levemåde, som denne har. Social anerkendelse handler ikke bare om det indhold/fokus, personer i et bestemt fællesskab deler med hinanden, men også om den forskellighed de hver især bidrager med til fællesskabet.

Hver af de tre anerkendelsessfærer følges af tre former for forhold til én selv – selvtillid, selvrespekt og selvværd. Disse forhold relaterer sig dermed til det, som det enkelte individ opnår, hvis individet anerkendes i de forskellige sfærer (Høilund og Juul 2005).

Omvendt opererer Honneth desuden i stedet for med tre former for disrespect, som knytter sig til de tre anerkendelsesformer – hhv. kropslige krænkelser, retstab og kulturel degeneration. *Kropslige krænkelser* er negative spejlbilleder af kærligheden. Disse krænkelser kan være fysiske overgreb rettet mod individets kropslige identitet. Der kan være tale om voldelige overfald, voldtægt eller tortur. Sådanne overgreb nedbryder individets selvtillid, da krænkelserne fører til en følelse af manglende anerkendelse. Det er ikke den legemlige smerte, men bevidstheden om ikke at blive anerkendt, der udgør den moralske krænkelser. *Retstab* omhandler frakendelse af bestemte rettigheder og påvirker menneskets sociale integration. Frakendelse af bestemte rettigheder – ofte på baggrund af et bestemt gruppetilhørsforhold (etnicitet, social klient/klasse, køn, alder osv.) fører til frakendelse af fuld tilregnelighed, det vil sige at individet mister sin status som en værdig og ligeberettiget partner, der har mulighed for at tage moralsk stilling og deltage i offentlige beslutningsprocesser. Retstab nedbryder individets selvagtelse. *Kulturel degeneration* omhandler stigmatisering. Kulturel degeneration består i at visse livsformer og virkelighedsopfattelser nedværdiges og tilskrives en lavere social status i stedet for at blive anerkendt

og understøttet som mulige og acceptable livsveje. Krænkelserne nedbryder individets selvværd ved at frakende individets egen livsform en positiv værdi. Eller sagt med andre ord, man er ikke værdsat som den, man er. Symptomer, der ofte følger denne disrespekt, er skam, indignation og vrede.

MAGT OG ANERKENDELSE I SOCIALT ARBEJDE

Peter Høilund og Søren Juul begrunder i deres bog *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde* (2005) relevansen af Axel Honneths anerkendelsesteori i forhold til socialt arbejde og beskriver, hvordan de mener, at socialt arbejde altid bør have anerkendelse som ideal. I samme åndedrag beskriver de magt som en grundlæggende præmis for relationen mellem en borger og forvaltningen, og de anser hjælp og kontrol for at være to ufravigelige størrelser. De anser således en ulige magtrelation som en åbenlys del af socialt arbejde, herunder også arbejdet med anbringelser af børn og unge uden for hjemmet, idet sagsbehandlerens rolle på den ene side er at hjælpe barnet/den unge og dets familie samtidig med, at de har en forpligtelse til at beskytte barnet eller den unge ud fra de normer og krav, som er gældende i samfundet, også hvor det måtte gå imod barnet eller den unges egne umiddelbare ønsker. Sagsbehandlerne besidder således en betydelig magt over børn, unge og forældre, da de med myndighedsbeføjelsen på deres side kan foretage alvorlige indgreb i familiernes liv, herunder anbringelser uden for hjemmet uden samtykke fra forældrene (Høilund og Juul 2005).

Høilund og Juul mener ikke, at magt hverken kan eller skal afskaffes i socialt arbejde, men de argumenterer for, at forvaltningsmedarbejdere bør forholde sig til den ulige magtrelation: *”Socialarbejdere, der ikke er bevidste om, at de repræsenterer magt i mødet med borgeren, er farlige for deres omgivelser, da den manglende bevidsthed om magtens tilstedeværelse forhindrer dem i etisk refleksion.”* (Høilund og Juul 2005:153). Forvaltningsmedarbejderen bør endvidere, ud fra deres optik, være sig bevidst om, at han eller hun som ansat i det sociale system repræsenterer magt overfor borgeren og handler indenfor de givne institutionelle rammer, herunder de diskurser, normer og den etik der er fremherskende på det givne tidspunkt.

Høilund og Juul mener, at magt er en betingelse for, at borgeren – i dette tilfælde barnet/den unge og forældrene - kan hjælpes videre, og at magten kan anvendes som en måde, hvorpå der sættes grænser for, hvad det sociale system anser som ansvarligt. Høilund og Juul argumenterer for, at det vigtigste er bevidstheden om magtens tilstedeværelse, samt om hvilken måde magten forvaltes på. I deres beskrivelse af magtforholdet skelner de mellem forvaltningen af magten som værende etisk eller uetisk. Etisk magtudøvelse beskriver de som en stræben efter at anerkende borgerens perspektiver og et forsøg på at minimere krænkelser, hvorimod den uetiske magtudøvelse beskrives som situationer, hvor der ikke er taget hensyn til borgernes perspektiver (Ibid.).

TEORIENS BRUG I ANALYSERNE

Hensigten i projekt Det gode match er at arbejde med metoder til inddragelse af barnet eller den unge i forbindelse med barnet eller den unges anbringelse i plejefamilie. Det er metoder, som forsøger at give barnet eller den unge mulighed for at få reel indflydelse på egen situation, uden at denne indflydelse bliver til en belastning for barnet eller den unge selv. I projektet er Hanne Warmings børneperspektiver på forskellig vis i spil, om end det er det tredje *indefra-perspektiv*, som i høj grad baserer sig på direkte samtaler med barnet, der har været projektets primære informationskilde, efterfulgt af det *tilstræbte indefra-perspektiv*, hvor voksne tæt på barnet fremkommer med perspektiver på barnets situation (forældre og plejeforældre). Projektet har således været optaget af at finde konkrete løsninger i anbringelsen af det enkelte barn eller ung, som har været meningsfulde i børnehøjde. Løsninger som barnet eller den unge selv har været aktiv medspiller i via direkte indflydelse. Ligesom projektet har været drevet af at finde løsninger, som børnene og de unge har kunnet genkende sig selv i og selv har været med til at pege på, har det også været intentionen at inddrage forældrene ved at finde løsninger, som har taget højde for forældrenes behov og ønsker, også i de tilfælde hvor forældrene ikke har været enige i forvaltningens beslutning om anbringelse. I nærværende projekt har vi således med afsæt i Høilund og Juul (2005) arbejdet indgående med dilemmaet omkring forvaltningens udøvelse af magt for at tilgodese børnene/de unges trivsel samtidig med, at børn, unge og forældres behov for inddragelse og anerkendelse tilgodeses, uagtet at der kan være uenighed om, hvorvidt anbringelsen er nødvendig. Vi har endvidere været optaget af hvilken betydning projektets inddragende tiltag har haft i forhold til børn, unge og forældres oplevelse af at blive anerkendt i mødet med systemet ud fra Honneths teoretiske perspektiv om anerkendelse og krænkelser.

3. Metode

Dette kapitel indledes med en beskrivelse af projektets og nærværende undersøgelses aktionsforskningstilgang og betydningen af projektets og følgeforskningens forankring i Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) i Københavns Kommunes socialforvaltning.

Derefter er kapitlet opdelt i to dele. Første del omhandler projektets design og metodiske tilgang. Anden del vedrører følgeforskningens design og metodevalg præsenteret sammen med en beskrivelse af undersøgelsens informanter, analysestrategi, anonymisering og behandling af empiri.

PROJEKTETS FORANKRING I VABU OG SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Projektet er forankret i VABU, der som et videnscenter placeret i Københavns Kommunes socialforvaltning i Center for Familiepleje har en privilegeret adgang til feltet. Placeringen gør det nemmere at tage kontakt til udsatte børn, unge og deres familier samt ikke mindst plejefamilier.⁶ Vores forankring har endvidere givet os et indgående kendskab til praksis samt de strukturelle forhold forstået som f.eks. etik, lovgivning, regler og socialpolitiske målsætninger/fagideologier, der danner rammer om medarbejdernes hverdag, og som har indflydelse på medarbejdernes arbejde med de anbragte børn, familier og plejefamilier. Disse rammer opererer nærværende projekt i, og det solide kendskab til praksis gør det nemmere undervejs, såvel som efterfølgende, at oversætte forskningens resultater til forandring og kvalitetsforbedringer i praksis.

En metodisk bestræbelse i vores projekter og forskningsundersøgelser er vedvarende at forholde os åbent og nysgerrigt over for feltet, herunder også i forhold til de emner, som vi, på grund af vores forankring, ikke kan undgå at have et forhåndskendskab til. Eksempelvis vil vi altid stille os nysgerrige overfor de fagtermer og indforståede formuleringer, medarbejderne anvender, på trods af at disse termer kan være en del af kommunens fælles faglige sprogbrug. Samtidig betyder den kommunale forankring også, at vi har en skærpet opmærksomhed på ikke at forfalde til indforstået sprogbrug. Vi er også særligt opmærksomme på de udfordringer,

---

⁶ Rekrutteringsprocesser i forskningsprojekter om anbragte børn og unge kan være særdeles vanskelige, medmindre man som forsker har en direkte adgang til informanterne, bl.a. fordi kommunerne ønsker at beskytte de udsatte børn, og fordi kontakt til børn kræver forældremyndighedsindehavernes samtykke hertil.

som kan vise sig i situationer, hvor vi er kritiske overfor en praksis, som medarbejdere, der også er vores kolleger, udfører.

Herudover er vi i vores forskningsundersøgelser meget bevidste om de anonymiseringsstrategier, vi anvender, og informerer altid informanterne grundigt om disse.

AKTIONSFORSKNING

Projekt Det gode match tager afsæt i aktionsforskning, der er en videnskabelig forskningstilgang, som tilstræber at skabe viden gennem forandring i tæt samspil mellem forskere og dem, som forandringen vedrører.⁷ Formålet med aktionsforskning er at igangsætte forandringsprocesser, mens der forskes ud fra den viden, som akkumuleres undervejs i processen (Kildedal 2005). Denne måde at forske på adskiller sig eksempelvis fra grundforskning, hvor resultaterne som oftest først videreformidles, når undersøgelsen er afsluttet, ligesom grundforskeren som oftest heller ikke vil være en del af implementeringen af forskningens anbefalinger. I praksis har dette betydet, at vi løbende, mens vi har afprøvet og justeret nye metoder i matchningsprocessen, også har formidlet de foreløbige resultater til relevante aktører i Københavns Kommune og andre kommuner i Danmark. Sideløbende har vi med afsæt i den viden, vi har opnået i projektperioden, igangsat nye tiltag, der kunne kvalificere matchningsprocessen yderligere. Derudover er kommunalt ansatte ledere, medarbejdere og eksterne forskere undervejs i projektet blevet inddraget i drøftelser af undersøgelsens resultater og anbefalinger via projektets styre- og følgegruppe.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at bemærke, at aktionsforskning ikke er neutral. Derimod indebærer aktionsforskning en aktiv stillingtagen fra forskerens side. I dette tilfælde har videnscentrets medarbejdere og de øvrige projektdeltagere på forhånd et klart defineret formål med at gennemføre projektet og er derfor også aktivt involverede i formidlingen af undersøgelsens resultater med henblik på efterfølgende implementering af nye tiltag.

Aktionsforskning er en overordentlig relevant forskningstilgang, når de projektansvarlige selv er ansat i kommunen, som det er tilfældet her. Videnscentrets forankring i Københavns Kommunes socialforvaltning giver, som tidligere beskrevet, muligheder for løbende at være i dialog med de praktikere og ledere, som skal være med til at muliggøre forskningen og efterfølgende deltage i eller bakke op om implementeringen af de nye metoder i matchningsprocessen.

---

⁷ Aktionsforskningsbegrebet blev udviklet af den tysk-amerikanske socialpsykolog Kurt Lewin, som var optaget af at udvikle socialpsykologien. Han blev kendt for sin *feltteori*, der lægger vægt på individets bundethed af den sociale kontekst. Lewin var optaget af, hvorledes forandringsprocesser i organisationer skabes og mente, at forandringsprocesser kun kunne ske gennem en undersøgelse og inddragelse af deltageres forståelse og blik på organisationen (Duus, Husted, Kildedal m.fl. 2014).

PROJEKTETS DESIGN

I det følgende beskrives projektets målgruppe samt hvordan og på hvilken måde, der i projektperioden er arbejdet med nye metoder i matchningen.

Projektets målgruppe

De børn og unge, som indgik i projektet, er børn og unge i alderen fire år og opefter, som stod overfor en anbringelse i ordinær familiepleje eller i forstærket plejefamilie.⁸ Derudover deltog deres forældre. Aldersgrænsen på fire år blev sat ud fra et ræsonnement om, at vi ønskede at gennemføre interviews med nogle af børnene og de unge. Derfor tænkte vi, at børnene og de unge skulle have en alder, hvor de kunne deltage i et sådant. Børnene og de unge kunne godt være anbragt eller tidligere have været anbragt enten på døgninstitution eller i en anden plejefamilie, der skulle blot være tale om et barn eller en ung, som skulle anbringes i en ny plejefamilie. Det kunne ikke være anbringelser hos konkret godkendte plejeforældre eller anbringelser i netværket, da projektet omhandlede matchet mellem et barn/ung og en plejefamilie, hvor barnet eller den unge og plejeforældrene ikke på forhånd havde et kendskab til hinanden. Det kunne derfor heller ikke være tilfælde, hvor en aflastningsfamilie, som barnet har været i aflastning hos, blev godkendt som døgnplejefamilie.

Den sekundære målgruppe er plejefamilierne, som børnene/de unge blev matchet med, såvel de ordinære plejefamilier som de forstærkede.

Endelig bestod projektets tredje målgruppe af sagsbehandlere og familieplejekonsulenter, som har arbejdet med de nye metoder at matche på i praksis.

Optag af sager

Optaget af sager påbegyndtes umiddelbart efter projektets opstart den 1. oktober 2015 og ophørte 15. juni 2017. En sag blev en del af projektet, når sagsbehandler traf beslutning om, at familieplejeanbringelse kunne være en mulig løsning for et barn eller en ung, som matchede målgruppen.

Afprøve- og kontrolgruppe

Optaget af sager foregik både på de to Borgercentre, som skulle afprøve nye metoder, den såkaldte afprøvegruppe, samt i de øvrige Borgercentre i Københavns Kommunes socialforvaltning, som skulle arbejde med matchningen ud fra eksisterende praksis, den såkaldte kontrolgruppe. Formålet med kontrolgruppen var at kunne måle sagerne fra afprøvegruppen op imod noget. Når der i projektet henvises til sager, menes der sager fra afprøvegruppen, hvor der er afprøvet nye metoder i matchningen.

---

⁸ Københavns Kommune opererer med begrebet forstærkede plejefamilier. Disse plejefamilier er generelt godkendte plejefamilier, som er vurderet egnede til at modtage børn og unge med særligt vanskelige og komplicerede behov. De forstærkede plejefamilier modtager en tættere støtte, flere familieplejekonsulentbesøg, deltager i netværksgrupper samt modtager psykologisk supervision.

Afprøvegruppen

Status på optaget af sager pr. 15. juni 2017 var, at sagsantallet var oppe på 31 sager, hvoraf de 13 sager i løbet af projektperioden blev trukket tilbage på den måde, at de ikke endte med en familieplejeanbringelse ud fra projektets opstillede kriterier. Der blev således afprøvet nye metoder i 17 sager, som mundede ud i en familieplejeanbringelse, og i én sag, hvor barnet valgte at forblive anbragt på sin institution. Aldersspredningen var mellem fire og 17 år med en gennemsnitsalder på 11 år. 12 sager blev effektueret uden samtykke fra forældrene, og seks sager blev effektueret med samtykke. Årsagerne til tilbagetrækningen af de 13 sager var forskellige. I to af sagerne skyldtes det, at barnet/den unge ikke ønskede at blive anbragt i en plejefamilie, i andre to sager valgte forvaltningen at iværksætte forebyggende foranstaltninger i stedet. To børn blev således anbragt via en privat leverandør, tre børn blev anbragt i netværket, et barn fraflyttede landet, i en af sagerne blev der fundet en anden løsning, en blev sat i bero, og et sidste barn blev hjemgivet i stedet for at flytte i en ny plejefamilie.

Kontrolgruppen

Det samlede optag af sager på kontrolsiden talte den 15. juni 2017 10 sager, hvoraf fem sager blev trukket tilbage i løbet af projektperioden. Aldersgruppen var mellem fire og 15 år med en gennemsnitsalder på 11 år. Tre sager blev effektueret uden samtykke fra forældrene, og to sager blev effektueret med samtykke. Årsagerne til tilbagetrækningen af de fem sager var forskellige. Tre af sagerne blev sat i bero i projektperioden; i en af sagerne skyldtes det, at familien var rejst ud af Danmark. De øvrige to sager blev afsluttet uden foranstaltning.

Kontrolsiden arbejdede ud fra eksisterende praksis i Københavns Kommune, hvor familieplejekonsulenten matcher et barn og en plejefamilie ud fra en skriftlig beskrivelse af barnet og dets forældre. Kontrolsiden indgik derfor udelukkende med det formål, at den eksterne evaluator Konsulenthuset Cubion kunne sammenligne indsatser og resultater fra hhv. afprøvesiden og kontrolsiden i deres midtvejs- og afsluttende evaluering (se Bilag I om Cubions formål og tilgang som ekstern evaluator af projektet).

Metodeguide

I projektperioden ønskede vi at afprøve nye metoder til at matche et barn eller ung og plejefamilie, hvorfor vi udviklede en metodeguide, som blev anvendt og afprøvet i praksis af de medarbejdere, der havde sager, som indgik i projektet. Metodeguiden blev udviklet i et tæt samarbejde med sagsbehandlere og familieplejekonsulenter og indeholder forskellige metodiske tilgange, som er udviklet først og fremmest med det formål at styrke inddragelsen af børn, unge og forældre i matchet.

Metodeguiden fungerede i hele projektperioden som en rettesnor for, hvordan der skulle arbejdes med matchningen. Guiden var et dynamisk værktøj, som blev tilrettet og uddybet undervejs i et tæt samarbejde mellem projektleder og sagsbehandlere samt familieplejekonsulenter, som kom med forslag til ændringer og behov for uddybelse undervejs.

Formålet med metodeguiden var at sikre en systematisk og vidensbaseret tilgang i arbejdet med matchning for på denne måde at styrke kvaliteten i arbejdet med at finde den rette plejefamilie

til det unikke barn eller ung. Fokus i metodeguiden er en øget og mere struktureret tilgang til inddragelse af barnet/den unge, forældre og plejeforældre, et tæt dialogbaseret samarbejde mellem de professionelle og hyppigere opfølgning det første år efter anbringelsens påbegyndelse, hvor sagsbehandler og familieplejekonsulent har talt med barnet eller den unge i plejefamilien.

Metoder og metodiske tiltag

I metodeguiden præsenteres 14 metoder og metodiske tiltag, som *kan* anvendes i matchningen. Der skelnes i materialet mellem allerede etablerede og velafprøvede metoder samt metodiske tiltag, som er udviklet og afprøvet i løbet af projektperioden. Mange børn, unge og forældre oplever, at de hægtes af og ikke inddrages i processen med at finde en plejefamilie. Dette kan føre til mistillid og vrede mod systemet, der i sidste ende kan blive rettet mod plejefamilien. For at en familieplejeanbringelse kan lykkes, er det derfor væsentligt, at børn, unge og forældre inddrages i selve matchningen, så de føler sig hørt, anerkendt og respekteret. Samtlige metoder og metodiske tiltag er derfor inspireret af anerkendelsesteori og forskning, der understreger vigtigheden af at inddrage børn og unge i anbringelsessager, særligt Hanne Warmings *indefra perspektiv* beskrevet i rapportens kapitel 2. Derudover er metoderne og de metodiske tiltag udvalgt og udviklet ud fra en empowermentorienteret tilgang, hvor grundtanken er, at det enkelte individ bør have indflydelse på eget liv dels ud fra et rettighedsprincip om, at enhver har ret til indflydelse på eget liv og dels ud fra viden om, at konstruktive samarbejder og dialoger forudsætter de involveredes positive engagement. Tankegangen har været, at såfremt barn, ung og forældre inddrages og tilbydes mulighed for medbestemmelse over dele af anbringelsen, vil dette føre til en oplevelse af at være hørt og imødekommet på sine behov og ønsker - og dermed anerkendt.

Samtlige metoder og tiltag var ikke relevante at gennemføre i alle tilfælde. I og med at alle børn, unge og forældre er unikke og har forskellige behov, og i og med at problemstillingerne er mange og komplekse, opererede vi i projektperioden med *skal* og *kan* metoder. Det skal forstås således, at *skal* metoderne og tiltagene så vidt muligt skulle gennemføres, hvor de øvrige metoder og tiltag altid skulle overvejes ud fra en faglig vurdering af, om et eller flere af tiltagene kunne være givtige at anvende i det konkrete tilfælde for at kvalificere matchet. Metoderne og de metodiske tiltag dækker processen op til, under og efter matchet er foretaget. De centrale metoder i matchningsprocessen, som vi i projektperioden opererede med som *skal* metoder, var:

- Et metodemøde, hvor de relevante medarbejdere i sagen drøfter ressourcer og bekymringer i forhold til barnet eller den unge samt lægger en plan for det fremadrettede forløb.
- Sagsbehandler og familieplejekonsulent modtager feedback fra barnet eller den unge og forældrene efter hver samtale for at sikre, at der er blevet talt om det, der var vigtigt for barnet/den unge og forældrene, og at forvaltningsmedarbejderne har forstået indholdet af, hvad barnet/den unge og forældrene har sagt samt for at vise barnet eller den unge og forældrene respekt for deres perspektiver.
- Forventningsafstemningssamtaler hvor forventningerne til anbringelsen drøftes med hhv. barnet eller den unge, forældrene og plejeforældrene forud for og efter anbringelsens påbegyndelse.

- Hyppigere opfølgning i form af minimum et yderligere besøg i plejefamilien (udover de to lovpligtige) i kombination med mail og telefonisk kontakt efter plejefamiliens behov det første år af anbringelsens påbegyndelse. Ved besøget har sagsbehandler og familieplejekonsulent talt med barnet eller den unge i plejefamilien og støttet både barn eller ung og plejeforældre i anbringelsens opstart.

Arbejdet ud fra metodeguiden

I det følgende præsenteres de mest centrale metoder og metodiske tiltag, der er arbejdet med af sagsbehandlere og familieplejekonsulenter i processen op til, under og efter, matchet er foretaget.

Samarbejdet medarbejderne imellem

Et væsentligt element i en vellykket familieplejeanbringelse handler om samarbejdet mellem medarbejderne. I en del kommuner er arbejdsdelingen sådan, at sagsbehandler primært taler med forældre og børn, mens familieplejekonsulent taler med plejefamilien. Det hænder, at denne opdeling og de deraf forskellige faglige perspektiver fører til, at medarbejderne får hvert sit perspektiv på sagen og arbejder i hver sin retning. I værste fald kan det udvikle sig til en konflikt, som får konsekvenser for de berørte parter – ikke mindst barnet eller den unge – og i yderste konsekvens kan det ende med, at anbringelsen bryder sammen. Derfor afholdt vi et metodemøde ved opstarten af samarbejdet omkring anbringelsen med deltagelse af projektleder, sagsbehandler, familieplejekonsulent og andre relevante samarbejdspartnere såsom familiebehandlere, psykologer og andre med kendskab til barnet eller den unge og dennes familie. På mødet blev styrkerne i familien adresseret, og bekymringerne samt årsagen til beslutningen om anbringelse drøftet. Formålet med mødet var at sikre, at alle samarbejdspartner havde den samme viden, for på denne måde at skabe afsæt for et mere konstruktivt samarbejde. Derudover blev mødet anvendt som et forum til at drøfte, hvilke metoder og metodiske tiltag, der kunne være relevante at anvende i det videre forløb, samt hvordan de i praksis kunne gennemføres, og hvem der havde ansvaret for hvad.

Barn eller ung og forældre skal inddrages

For at fremme en aktiv inddragelse af barnet eller den unge og dennes forældre ønskede vi fra starten at sikre en respektfuld samtalekultur, hvor vi tog udgangspunkt i, at barnet eller den unge og dennes forældre er de bedste kilder til at opnå viden om deres liv. Tankegangen var, at en ydmyg og nysgerrigt undersøgende tilgang i dialogen med barn eller ung og forældre i mange tilfælde kan fremme muligheden for gode og konstruktive dialoger. Vi har i det omfang, det har været muligt, forsøgt at sikre at barnet eller den unge og forældrene føler medejerskab overfor indsatsen eller i det mindste overfor dele af indsatsen. Vi har i processen omkring arbejdet med inddragelse været optagede af, at barnet eller den unge og dets forældre har en unik viden om deres egen situation, og hvilke mulige løsninger, de ser. Sagsbehandler og familieplejekonsulent derimod har en professionel viden om lovgivning, mulige foranstaltninger mv., som barnet eller den unge og/eller dets forældre har behov for/kan profitere af. Vi har derfor været meget opmærksomme på at inddrage barnets eller den unge og forældrenes viden relevant med en refleksion over, hvordan denne viden blev anvendt i den konkrete situation. Vi har på denne måde søgt at komme højt op på Harts inddragelsesstige ved at lytte til barnet/den unge og tage det alvorligt. Ligesom vi har søgt at inddrage barnet/den unge som aktiv medspiller via direkte medindflydelse på tiltag eller delelementer i forhold til tiltaget.

Barnet eller den unge og forældre giver feedback

Et vigtigt element i arbejdet med matchningen har derfor været, at sagsbehandler og familieplejekonsulent har holdt en tæt kontakt til barnet eller den unge og forældrene under processen. Efter hvert møde med forvaltningen er der indhentet feedback fra barnet eller den unge og forældrene i form af to afsluttende spørgsmål med det formål at vise barn eller ung og forældre respekt for deres perspektiver, men også en måde, hvorpå næste skridt kunne justeres ud fra barnet eller den unges og forældrenes tilbagemeldinger. Spørgsmålene lød: *"Har vi fået talt om det, som var vigtigt for dig? Hvis ikke, hvad ville du gerne have talt om?"* og *"føler du, at jeg har været åben og nysgerrig over for det, du havde at sige? Hvis ikke, hvad kan jeg gøre anderledes næste gang, vi ses?"*

Barnet eller den unge udarbejder en profil af sig selv

En anden central del har været at lade barnet eller den unge udarbejde en profil af sig selv, for på denne måde at inddrage barnet aktivt i præsentationen af sig selv over for plejefamilien. Vi ønskede at være åbne overfor barnet eller den unge og så vidt muligt understøtte de positive kvalifikationer, som barnet eller den unge tilskrev sig selv. På denne måde gav vi barnet eller den unge muligheden for at præsentere sig selv i mødet med plejefamilien ud fra eget perspektiv om, hvem det er, hvad det interesserer sig for, og hvad det har betydning for det. Vores intention var at lade barnet eller den unge få mulighed for at beskrive sig selv, som det gerne vil fremstå i mødet med en fremmed plejefamilie. Barnet eller den unges fremstilling kan fungere som en modvægt til de ofte problemorienterede informationer om barnet eller den unge og dennes familie, som forvaltningen erfaringsmæssigt ofte præsenterer en kommende plejefamilie for. Barnet eller den unges egen fremstilling af sig selv kunne på denne måde være med til at balancere informationen om barnet eller den unge og give en oplevelse af at være anerkendt. Præsentationen kunne være en mundtlig/skriftlig præsentation, videopræsentation eller lignende.

Barnet eller den unges første møde med plejefamilien

Der er endvidere blevet arbejdet med at inddrage barnet eller den unge aktivt i planlægningen af første møde med plejefamilien. Hvem skal deltage, og hvordan skal det foregå? Hvor skal mødet eksempelvis afholdes, og hvad skal dagsordenen være? Nogle børn og unge vil foretrække, at den første kontakt foregår i deres vante omgivelser. Det kan være hjemme hos sig selv, i børnehaven, skolen eller lignende. Andre børn og unge vil gerne se plejeforældrenes hjem, og atter andre foretrækker, at den første kontakt foregår på neutral grund. Nogle børn og unge vil gerne have, at særlige personer deltager ved mødet, eller at mødet foregår som en tur i skoven. Det vigtige var, at der blev spurgt ind til barnet eller den unges ønsker, og at de professionelle støttede op om barnet eller den unges forslag.

Barnet eller den unges egen interviewguide

Barnet eller den unge er også blevet opfordret til at udarbejde spørgsmål, som det kan stille plejefamilien, når de mødes første gang. Barnet eller den unges spørgsmål kan være med til at kvalificere dets beslutning om, hvorvidt netop denne plejefamilie vil være et godt match for dem. I projektperioden samlede vi de spørgsmål, som børnene og de unge havde stillet og anvendte dem som inspiration til andre børn og unge i de tilfælde, hvor barnet eller den unge havde svært ved at finde på spørgsmål, eller som supplement til de spørgsmål barnet eller den unge allerede havde udarbejdet.

Forventningsafstemningssamtaler

Når familiepleje blev overvejet som mulighed, blev der iværksat *forventningsafstemningssamtaler* med deltagelse af henholdsvis barn eller ung, forældre, plejeforældre, sagsbehandler og familieplejekonsulent. Et forventningsafstemningssamtaleforløb består af en møderække med særskilte møder, hvor sagsbehandler og familieplejekonsulent mødes en gang med henholdsvis barnet eller den unge og forældrene, inden der er fundet en plejefamilie. Når der er peget på en mulig plejefamilie, mødes sagsbehandler og familieplejekonsulent tilsvarende med disse ved en forventningsafstemningssamtale. Herefter afholdes en forventningsafstemningssamtale med forældre og de mulige plejeforældre sammen. Når barnet eller den unge er flyttet ind i plejefamilien, afholdes ligeledes forventningssamtale med henholdsvis barn eller ung, forældre og plejeforældre særskilt. Formålet med samtalerne var at afstemme de involverede parter forventninger – både inden og undervejs i anbringelsen. Derudover var formålet med samtalerne at skabe forudsætningerne for et konstruktivt samarbejde fremover og som en sikring af, at samtlige parter har hørt det samme - for at undgå misforståelser. Grundtanken var nemlig, at familiepleje-anbragte børn og unge bedst trives og udvikles, hvis barnet eller den unge, forældrene, plejeforældrene og forvaltningen kan samarbejde. I en bestræbelse på at møde barnet eller den unge og forældrene med en anerkendende tilgang, blev der ved møderne også spurgt ind til, børnenes/de unge og forældrenes værdier, holdninger og interesser.

Redskaber i dialogen med barnet eller den unge

I samtalen med nogle børn og unge kan det være givtigt at anvende visuelle redskaber som udgangspunkt for dialogen. I metodeguiden anbefalede vi konkret Signs of Safety metoderne *De tre huse* og *Feen og trolldmanden*, som begge er anvendelige til de yngre børn. Der blev dog også i projektperioden lagt op til at anvende andre visuelle metoder, hvis en medarbejder havde erfaring med dette.

Som udgangspunkt for samtale med børnene og de unge om de følelser og dilemmaer, som mange børn og unge oplever, når de står overfor en anbringelse uden for hjemmet, blev det anbefalet at udlevere alderssvarende relevant materiale til børnene og de unge. Materialet kunne ligeledes anvendes som et konkret værktøj i samtalen med barnet, for på denne måde at åbne op for et dybere lag af barnets tanker og følelser gennem et fælles tredje. Relevant materiale kan give barnet et visuelt billede af andre børn i en lignende situation og dermed anvendes til at udfolde svære emner.

Barn til barn eller ung til ung

Når barnet eller den unge står over for overvejelser om at skulle i familiepleje, eller der er truffet beslutning om, at det skal i plejefamilie, var en af anbefalingerne at tale med barnet eller den unge om dets muligheder for og ønsker om at tale med og møde andre børn og unge, som har erfaringer med at bo i en plejefamilie.

Prøveperiode

For at give barnet eller den unge yderligere mulighed for at kvalificere sin beslutning om valg af plejefamilie og øget følelse af medbestemmelse, har flere af børnene og de unge fået tilbud om en prøveperiode, hvor de har besøgt de potentielle plejeforældre en eller flere gange med

eller uden overnatning, inden de endeligt har truffet beslutning om valget af plejefamilie. Endvidere havde vi et ønske om, at barnet eller den unge og forældrene fik tilbud om at møde flere plejeforældre, inden den endelige plejefamilie blev valgt.

Hyppige opfølgninger

Idet forskning på området viser, at sammenbrud oftest finder sted kort tid efter, at anbringelsen er etableret, og at to tredjedele af de sammenbrud, der finder sted, sker indenfor det første år efter anbringelsens etablering, er der arbejdet med at sagsbehandler og familieplejekonsulent har foretaget hyppige opfølgninger i form af minimum et yderligere besøg i plejefamilien (udover de to lovpligtige) i kombination med mail og telefonisk kontakt efter plejefamiliens behov det første år af anbringelsens påbegyndelse. Ved besøget er der blevet talt med både barnet eller den unge og plejeforældrene i plejeforældrenes hjem (Bressendorff 2017).

Nedenstående er en oversigt over matchningsprocessens forløb, samt hvornår i processen de enkelte metoder og metodiske tiltag blev anvendt.

UNDER HELE PROCESSEN

- Barnet og forældrene giver feedback
- Visuelle redskaber i dialogen med barnet

FØR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

- Metodemøde
- Barn til barn
- Materiale om anbringelse i familiepleje til hhv. børn, unge og forældre
- Forventningsafstemnings-samtaler inden plejefamilien er fundet

NÅR DER ER FUNDET EN PLEJEFAMILIE

- Prøveperiode og flere plejefamilier i spil
- Barnet/den unges egen interview-guide
- Barnet/den unge udarbejder en profil af sig selv
- Barnet/den unges første møde med plejefamilien

NÅR BARNET ER FLYTTET IND I PLEJEFAMILIEN

- Hyppig opfølgning det første år af anbringelsen
- Opfølgende forventningsafstemningssamtaler

PROJEKTETS FØLGEFORSKNINGSUNDERSØGELSESDESIGN OG METODEVALG

Projektets følgeforskningsundersøgelse er baseret på individuelle, kvalitative, semistrukturerede interview med børn og unge, forældre, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter, samt et semistruktureret gruppeinterview med plejeforældre. Alle interviewguides er formet efter fælles temaer, som vi særligt ønskede at få belyst. Den kvalitative tilgang muliggør en mere indgående forståelse og fortolkning af, hvordan informanterne oplever en bestemt problemstilling.

FØLGEFORSKNINGENS INFORMANTER

Vi har interviewet i alt 10 børn og unge, som har indgået i projektet. Dertil har vi interviewet i alt fire forældre til nogle af de børn og unge, som har indgået i projektet. Tre plejeforældre har deltaget i et semistruktureret gruppeinterview og tre plejeforældre er blevet interviewet individuelt. To sagsbehandlere og to familieplejekonsulenter, der har erfaringer med at afprøve de nye metoder, er også blevet interviewet.

Vi har gennemført kvalitative, semistrukturerede interview i perioden fra februar 2017 til august 2017. Adgangen til målgruppen er bl.a. sket gennem BBU Amager og BBU Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave i Københavns Kommune. Interviewene er foretaget af Signe Bressendorff, Line Klyvø og Carsten Kirk Alstrup.

Interviews med børn og unge

Vi har interviewet i alt 10 anbragte børn og unge i alderen ni til 17 år, som er blevet matchet ud fra de nye metoder, der er afprøvet i projektet. Børnene og de unge er blevet interviewet en til otte måneder efter, matchet havde fundet sted. Kønsfordelingen er ligelig blandt piger og drenge. Seks af børnene og de unge er anbragt uden samtykke og fire med samtykke. Seks af børnene og de unge har ikke været anbragt uden for hjemmet før, to har boet på døgninstitution før familieplejeanbringelsen og to kom fra en anden plejefamilie.

Da forældre til børn og unge under 15 år skal give deres samtykke til, om barnet eller den unge må deltage i et interview, har alle forældre til børn og unge under 15 år haft mulighed for at sige ja eller nej tak på barnet eller den unges vegne. I første omgang var det vanskeligt at få adgang til børnene og de unge som informanter, idet flere af sagsbehandlerne som udgangspunkt var bekymrede for, om børnene og de unge var for sårbare til at blive involveret. Efter at have talt med sagsbehandlerne om formålet med interviewet indvilgede sagsbehandlerne i, at vi tog direkte kontakt til forældrene og de unge over 15 år. Enkelte forældre ønskede ikke deres børns deltagelse, enten ud fra argumentet om, at børnene og de unge var for sårbare og/eller, at forældrene ikke ønskede yderligere kontakt til forvaltningen og derfor heller ikke ønskede, at deres børn eller unge skulle have yderligere kontakt. Når forældre til børn og unge under 15 år tillkendegav, at deres barn eller ung gerne måtte deltage i et interview, kontaktede vi barnet eller den unge. Flere af børnene og de unge fik tilsendt et brev med kort information om formålet med interviewet samt et billede af interviewer, for på denne måde at forberede børnene og de unge på, hvem de skulle møde. Samtlige af de børn og unge, vi kontaktede, indvilgede i et interview.

Interviews med forældre

Forældrene blev kontaktet via sagsbehandler, som sendte en mail med et vedhæftet brev med forespørgsel om interview samt formål, arten af spørgsmål, længde på interviewet mm. Andre fik brevet sendt til deres postadresse. Sagsbehandler fulgte herefter op på, om forældrene ønskede at deltage. I andre tilfælde fik vi telefonnummeret til forældrene, som vi derefter kontaktede direkte. Flere forældre svarede ikke tilbage på henvendelsen hverken fra sagsbehandler eller fra os, andre ville tænke over, om de ville deltage og var efterfølgende ikke til at få fat i. Nogle af forældrene blev ikke kontaktet, da sagsbehandler vurderede, at disse forældre af forskellige årsager ikke ville være i stand til at gennemføre et interview.

12 forældre fik tilbuddet om at deltage i interview, fire forældre indvilgede i dette. Tre af forældrene havde givet samtykke til anbringelsen, og én anbringelse var gennemført uden samtykke. Kønsfordelingen blandt forældrene var ligelig. Forældrenes forklaringer på, hvorfor de ikke ønskede at deltage i et interview var primært, at de ikke ønskede yderligere kontakt til forvaltningen. Nogle var ikke til at komme i kontakt med og en sidste gruppe på tre forældre indvilgede i interview, men reagerede efterfølgende hverken på telefoniske henvendelser, mails eller brevkontakt.

Vi ved af erfaring fra VABUs tidligere undersøgelser, at forældre kan være en svær målgruppe at opnå kontakt til, da nogle forældre føler sig personligt stemplede og misforståede i mødet med forvaltningen og derudover har mange og komplekse problemstillinger, som betyder, at der enten ikke er overskuddet til yderligere kontakt og snak om barnet eller et decideret ønske om, at kontakten til kommunen/forvaltningen skal holdes på et minimum. Derudover ved vi også fra forskningen, at forældre, der enten står overfor en anbringelse, eller er i tiden umiddelbart efter anbringelsens effektivering, kan være i krise. Flere undersøgelser beskriver også, hvordan tiden omkring anbringelsen for forældrene kan opleves som meget voldsom, præget af følelser af afmagt og sorg (Wegler og Warming 1996, Jørgensen og Kabel 2006).

Fokusgruppeinterview og interviews med plejeforældre

Plejeforældrene tog vi kontakt til telefonisk. Telefonnumrene fandt vi i Center for Familieplejes interne database. Plejeforældrene blev kontaktet fra en ende af ud fra en liste over plejefamilier, som havde indgået i projektet. Da vi nåede et antal på seks plejeforældre, stoppede vi rekrutteringen. Syv plejeforældre blev kontaktet, og seks indvilgede i at deltage. Fire plejemødre og to plejefædre til i alt otte børn og unge, som indgår i projektet, valgte at deltage. Plejeforældrene har alle erfaring med andre nuværende eller tidligere plejeforhold. De plejeforhold, som var effektueret i projektperioden, var for fire plejeforældres vedkommende tilvejebragt uden samtykke, og en var tilvejebragt med samtykke.

Interviews med medarbejdere

Udvælgelsen af hvilke medarbejdere (de to sagsbehandlere og to familieplejekonsulenter) som skulle deltage i et interview, foregik ud fra en vurdering af, hvilke medarbejdere, der havde den bredeste erfaring at trække på i forhold til arbejdet med projektets metoder. Medarbejderne blev derfor spurgt direkte ud fra, hvem der havde haft flest sager i projektperioden. Samtlige medarbejdere, som blev spurgt, indvilgede i at deltage i et interview. Idet vi kontaktede de medarbejdere, som har været aktive i projektet, er det på denne måde sandsynligt, at disse medarbejdere har et engagement i forhold til arbejdet med de nye metoder i forhold til matchning, som ligger ud over det gennemsnitlige.

Det kvalitative interview

Det kvalitative interview kan defineres som *"et interview, der har til formål at indhente beskrivelser af den interviewedes livsverden med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener."* (Kvale 2002:19). Den viden, der opnås gennem det kvalitative interview, er subjektiv, idet man får viden om den interviewedes synspunkter og oplevelser af verden. Fokus for nærværende undersøgelse er at opnå mere viden om, hvordan anbragte børn og unge oplever situationen

omkring deres anbringelse i plejefamilie med særlig henblik på at undersøge, om de har en oplevelse af at være hørt og inddraget i matchningsprocessen.

I en række cases har projektet arbejdet indgående med at styrke inddragelsen af børnene og de unge i valg af anbringelsessted, og hensigten har været at styrke børneperspektivet i sagerne. De kvalitative interviews med børnene og de unge giver os indblik i børnene og de unges oplevelser af situationen. Ved at interviewe forældrene til de anbragte børn i familiepleje, søger vi ligeledes at få indblik i, om de har følt sig hørt og inddraget på relevant måde, samt om de har følt sig anerkendt og respekteret i processen.

Vi søger at opnå indblik i de respektive børn, unges og forældres perspektiver på de beslutninger om matchning og anbringelse, som medarbejdere har truffet i deres sag. Undersøgelsen har således fokus på, hvad den borger, som lever i og med beslutninger truffet af forvaltningen, oplever og mener om beslutningerne. Udover at opnå viden om børnenes, de unges og forældrenes perspektiver, søger undersøgelsen også at afdække medarbejdernes erfaringer. Medarbejdere i form af sagsbehandlere og familieplejekonsulenter ansat i Københavns Kommune, der anbringer børnene, fører tilsyn med børnene og plejefamilierne samt giver råd og vejledning, er således også blevet interviewet. Interviewene har haft til hensigt at afdække medarbejdernes erfaringer med og perspektiver på at arbejde med øget inddragelse i matchningsprocessen.

Interviewsituationen med børn og unge

Interviewene med de 10 børn og unge fandt sted i plejefamilierne, på nær fire interviews, der foregik telefonisk. Årsagerne til at interviewene fandt sted telefonisk var forskellige, men enslydende for dem alle var, at det var unge med travle kalendere, og at aftalerne blev gennemført direkte med de unge selv. En af de unge efterspurgte selv telefonisk interview grundet travlhed (herunder eksaminer), en anden var psykisk sårbar og foretrak derfor et telefonisk interview. De sidste to blev gennemført telefonisk af geografiske hensyn. Vi er opmærksomme på, at det kan have haft en betydning for etableringen af tillid og fortrolighed, at interviewene foregik telefonisk, men samtidig kan det omvendt også have haft en betydning for villigheden til at snakke gennem en oplevelse af anonymitet, som kan have medvirket til større åbenhed i samtalen.

I plejefamilierne fandt interviewene sted på barnet eller den unges eget værelse eller i plejeforældrenes stue uden plejeforældrenes tilstedeværelse. Et af børnene ønskede plejemors tilstedeværelse. Plejemor sad i den anden ende af stuen, og barnet sad med ryggen til plejemor. Plejemoderen deltog ikke i interviewet, men deltog udelukkende som en tryghed for barnet i situationen efter barnets eget ønske. At interviewene foregik hjemme hos plejeforældrene kan have haft betydning for det, børnene og de unge fortalte – eksempelvis i form af en øget solidaritet/følelse af tilhørsforhold til plejefamilien. Inden vi påbegyndte interviewet med barnet eller den unge, orienterede vi om, at vi har tavshedspligt, og at alle interviews ville blive anonymiseret.

Vi tilstræbte at skabe en fortrolig og tillidsfuld stemning, inden vi påbegyndte interviewet ved at tale med barnet eller den unge om vores rolle og om barnets skole og fritidsinteresser. Vi informerede også barnet eller den unge om, hvad interviewet skulle bruges til, og fortalte kort

om undersøgelsen. Vi var endvidere opmærksomme på, at der var en asymmetrisk magtrelation i interviewsituationen, idet vi som interviewere definerede og styrede forløbet. Det skal ligeledes nævnes, at de interviewede børn er forskellige både med hensyn til alder, personligheder og udfordringer, hvilket også viste sig i måden, hvorpå de enkelte børn satte ord på deres oplevelser.

I de tilfælde, hvor børnene havde vanskeligt ved at sætte ord på deres oplevelser og følelser, anvendte vi visuelle redskaber som udgangspunkt for dialogen med barnet eller den unge. De redskaber, vi har anvendt, er Signs of Safety metoden *De tre huse* samt skaleringstegninger med smileys. Indledningsvist bad vi børnene og de unge fortælle kort om sig selv og deres familie, herunder eventuelle søskende. Derudover bad vi dem fortælle om deres venner og skolegang. Vi spurgte, om de havde særlige ønsker i forhold til valg af plejefamilie, og om de kunne fortælle lidt om, hvad der er særligt vigtigt for dem. Vi bad dem også fortælle om, hvorvidt de oplever, at der er blevet lyttet til deres ønsker. Desuden spurgte vi til deres oplevelse af forældrenes holdning til anbringelsen samt kontakten til forvaltningen. Slutteligt spurgte vi ind til oplevelsen af deres liv i plejefamilien.

Interviewsituationen med forældrene

Interviewene med forældrene fandt sted telefonisk med undtagelse af et interview, som efter forælderens eget ønske, foregik i Center for Familieplejes lokaler. Interviewene foregik telefonisk, da det var vanskeligt at få lavet en aftale med forældrene, og de selv foretrak at gennemføre interviewet over telefonen. Forældrene blev alle informeret om formålet med interviewet og undersøgelsen. Derudover informerede vi om, at samtlige interviews ville blive anonymiseret. Vi oplyste også om, at vi ville interviewe andre informantgrupper.

Indledningsvist bad vi forældrene om kort at fortælle om sig selv, deres barn som indgik i projektet og eventuelle søskende samt oprindelsesland, såfremt forælderen havde anden etnisk baggrund end dansk. Vi spurgte til, om anbringelsen var tilvejebragt med eller uden samtykke, og hvordan forælderen havde oplevet sig inddraget i de forskellige processer af matchningen. Vi spurgte, om de havde særlige ønsker i forhold til, hvilken plejefamilie barnet skulle bo hos, og om sagsbehandler/familieplejekonsulent har spurgt ind til dette og i så fald på hvilken måde, der blev spurgt ind. Endelig spurgte vi til kommunikationen med forvaltningen og plejeforældrene samt oplevelsen af plejefamilien som et godt match for deres barn.

Fokusgruppeinterview med plejeforældrene

Fokusgrupper er en metode, hvor data produceres via gruppeinteraktion blandt ligesindede omkring et emne, som introduceres af forskeren (Halkier 2005). Når fokusgruppeinterview er valgt som metode i forhold til plejeforældre, skyldes det bl.a., at fokusgrupper kan indebære et forandringspotentiale. Når en gruppe medarbejdere eller plejeforældre drøfter deres daglige praksis i forhold til et bestemt område, vil de ofte blive opmærksomme på såvel fordele som ulemper ved egen praksis/egne handlinger. Denne opmærksomhed på egen praksis vil i nogle tilfælde - enten selvstændigt eller i samarbejde med forskeren/projektpersonalet føre til, at bestemte måder at gøre tingene på ændres. Dette kan være særligt hensigtsmæssigt jf. ønsket om med aktionsforskningen at indføre forandringer i den kommunale praksis. Plejeforældrene kan siges at være en del af den kommunale praksis i den forstand, at plejeforældre er lønnet

og ansat af kommunen, og plejeforældre modtager tilsynsbesøg fra en familieplejekonsulent flere gange årligt. Plejeforældre er dermed underlagt regler, socialfaglige kommunale målsætninger og lovgivning indenfor området. I projektet anvendes fokusgruppeinterview både til at indsamle data til undersøgelsen og ligeledes til efterfølgende at gå i dialog med dem om deres rolle som plejeforældre i matchningsprocessen.

Ved fokusgruppeinterviewet deltog tre plejeforældre. Fokusgruppeinterviewet foregik i Center for Familieplejes lokaler i Københavns Kommune. Tre plejeforældre meldte afbud samme dag til fokusgruppeinterviewet. Disse blev efterfølgende interviewet telefonisk.

Indledningsvist bad vi plejeforældrene fortælle om sig selv samt hvilke nuværende og tidligere plejeforhold, de har erfaring med. Derefter spurgte vi til deres oplevelse af barnet og forældrenes øgede inddragelse i matchet samt samarbejdet med forældre og forvaltning. Afslutningsvist spurgte vi, hvordan de har oplevet matchet, og vi spurgte dem om deres forhold til barnet, og hvordan det siden var gået.

Interviewsituationen med medarbejderne

Interviewene med medarbejderne fandt for sagsbehandlernes vedkommende sted på deres respektive Borgercentre, og for familieplejekonsulenternes vedkommende fandt interviewene sted i Center for Familieplejes lokaler i Københavns Kommune. Medarbejderne blev informeret om anonymisering og formålet med interviewet. Medarbejderne har alle været en del af afprøvelsen af nye metoder i projektet, hvorfor de havde kendskab til arbejdet i projektet. Derudover blev de informeret om, at vi som led i undersøgelsen også interviewer tre andre informantgrupper.

Indledningsvist opfordrede vi medarbejderne til at fortælle om deres arbejdsområde og deres rolle i projektet. Efterfølgende spurgte vi til deres oplevelser af arbejdet med nye metoder i forhold til kvalificering af matchet, herunder hvilken betydning det har haft for børn, unge og forældre. Vi spurgte til, hvordan de har oplevet det øgede samarbejde medarbejderne imellem, samt hvordan det har været for dem at arbejde med de nye metoder.

Analysestrategi, transskribering og anonymisering

Vi har valgt at udskrive samtlige interviews, da empirien er genstand for vores analyse. Interviewene er transskriberet af en studentermedhjælp, en virksomhedspraktikant og os selv. Vi har dernæst nærlæst interviewene og identificeret gennemgående temaer på tværs af informanter og informantgrupper.

Vi har valgt at opdele de enkelte analyser på de forskellige informantgrupper (se kapitlerne 4, 5, 6, 7), dernæst har vi samlet de forskellige data fra de fire informantgrupper og udarbejdet en konklusion (kapitel 8). Afslutningsvist har vi samlet de identificerede temaer i et anbefalende kapitel (se kapitel 9). Vi har bestræbt os på at give empirien plads og dermed tage udgangspunkt i de enkelte informanternes oplevelser.

Derudover har vi bestræbt os på at gengive interviewene så tæt på det sagte som muligt. I citaterne har vi af hensyn til læsbarheden enkelte steder ændret små ord. Dette er gjort med stor opmærksomhed på ikke at ændre på meningen af det sagte.

Samtlige informanter er anonymiseret på alder, køn og etnisk baggrund. Enkelte steder har vi desuden ændret på geografiske navne, navne på institutioner eller hændelsesforløb, der kunne føre til genkendelse af de konkrete informanter.

UNDERSØGELSENS VALIDITET OG UDSIGELSESKRAFT

Undersøgelsen, der bygger på 21 kvalitative enkeltinterview og et fokusgruppeinterview, er ikke repræsentativ for alle de medvirkende deltagere i projektet. Vi har således ikke indhentet erfaringer fra alle de medvirkende børn, forældre, plejeforældre og medarbejdere gennem interviews eller spørgeskemaer udsendt til alle i de forskellige informantgrupper. Desuden ved vi som sagt, at der blandt de forældre, som ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, var nogle som begrundede det med, at de ikke ønskede yderligere kontakt med forvaltningen. Det er således muligt, at de forældre, vi talte med, ikke repræsenterer de mest kritiske forældre.

Det, der derimod er undersøgelsens styrke, er, at vi har tilvejebragt dybdegående erfaringer med deltagelse i projektets interventioner fra henholdsvis *fire* forskellige informantgrupper, som tilsammen belyser matchningsprocesserne, som de har oplevet dem. De forskellige perspektiver supplerer og udfordrer hinanden på tværs og bidrager samlet set til et dybdegående indblik i de processer og dynamikker, der er i spil i matchnings - og anbringelsesforløbene i projektperioden. Dermed kan vi med rapportens data ikke svare på, *om* metoderne virker, for dertil er data for begrænset. Det, vi derimod kan svare på, er, *hvordan* metoderne i projektet virker og folder sig ud i de konkrete tilfælde, som vi har indhentet data i forhold til. Det er endvidere væsentligt at gøre opmærksom på, at samtlige interviews giver et øjebliksbillede, og at de forskellige informanter på et senere tidspunkt, vil kunne udtrykke andre holdninger til undersøgelsens genstandsfelt.

Undersøgelsen perspektiveres desuden med national og international forskning, der belyser børn og unges, forældres, plejeforældres og medarbejders erfaringer med matchningsprocesser og anbringelser.

Validitet

Vi har i dataindsamlingsprocessen været tre medarbejdere og i analyseprocessen været to, hvilket betyder, at data har været diskuteret og læst med flere sæt øjne. Data har således været genstand for *kommunikativ validitet* (Halkier 2002:111), hvilket bidrager til at højne kvaliteten og troværdigheden i analyserne og fortolkningerne. Desuden kan vi pege på, at vi tilstræber validitet via *gennemsigtighed* omkring de valg, der er blevet truffet i forskningsprocessen, og at vi har tilstræbt at følge de metodiske retningslinjer, der henvises til indenfor kvalitativ forskning.

Den ene af de to medarbejdere, Signe Bressendorff, har som projektleder på projektdelen haft en dobbeltrolle, hvor hun både har bidraget til udvikling og gennemførelse af projektets indsatser samtidig med, at hun også har haft en rolle i følgeforskningen. Denne dobbeltrolle er vigtig at være opmærksom på, idet der i en sådan situation altid kan være en fare for, at den, der besidder dobbeltrollen, vil vurdere indsatserne i et mere positivt eller negativt lys end de deltagende børn/ unge, forældre, plejeforældre og medarbejdere. Projektlederrollen er især vigtig at være opmærksom på i forbindelse med interviews med de medarbejdere, som har deltaget i projektet, og som kender projektlederen; dette bl.a. fordi medarbejderne kan opleve det vanskeligt at komme med deres uforbeholdne oplevelser af projektets forskellige tiltag overfor den person, som har haft projektlederansvaret. For at komme rundt om den problematik stod en af videnscentrets andre medarbejdere, Carsten Kirk Alstrup, for gennemførelsen af medarbejderinterviews. Endnu en medarbejder fra videnscentret, Line Klyvø, blev koblet på følgeforskningen, både i forhold til gennemførelse af interviews, analyse og rapportskrivning.

I dette metodiske kapitel har vi været omkring beskrivelser af projektets design og de anvendte metoder, der har været afprøvet i projektperioden. Ligeledes er følgeforskningen beskrevet fra udvælgelse af informanter til interviews, afvikling af interviews til overvejelser omkring undersøgelsens udsigelseskraft og validitet. I rapportens følgende kapitler skal vi zoomer særligt ind på børn/unges, forældres, plejeforældres og medarbejderes erfaringer og perspektiver på projektperiodens igangsatte aktiviteter. Vi skal således møde de børn og unge, forældre, plejeforældre og medarbejdere, der alle på forskellig vis har gjort sig erfaringer med matchningsprocessen i regi af projektet.

4. Børn og unges perspektiver

I dette kapitel vender vi blikket mod undersøgelsens vigtigste informanter, nemlig de børn og unge som i projektperioden blev anbragt hos plejefamilier med afsæt i de nye matchningsmetoder. I analysen fremstilles børnene og de unges perspektiver på anbringelsesforløbet med særligt fokus på tiden op til anbringelsen, mødet med plejefamilien, kommunikationen med forvaltningen og deres oplevelse af matchet med plejefamilien. Vi kommer også ind på børnenes oplevelser af forældrenes syn på anbringelsen. Analysen bygger på interviews med 10 børn og unge, der alle er blevet matchet med en plejefamilie inden for projektperioden. Analysen tager afsæt i tre overordnede temaer, hhv. oplevelsen af inddragelse i beslutningen om, i valget af og i mødet med plejefamilien, oplevelsen af forholdet til sagsbehandler og oplevelsen af matchet – hvordan er det gået? Afslutningsvis rundes kapitlet af med en diskussion, hvor anden forskning på området inddrages i en drøftelse af de empiriske fund.

OPLEVELSE AF INDDRAGELSE I BESLUTNINGEN OM, I VALGET AF OG I MØDET MED PLEJEFAMILIEN

Nedenfor sætter vi fokus på børnene og de unges oplevelser af at være inddraget i matchningsprocessen, herunder særligt i forhold til beslutningen om anbringelse i familiepleje, i valget af plejefamilie samt planlægningen af mødet med plejefamilien.

Oplevelse af inddragelse i beslutningen om familieplejeanbringelse

På spørgsmålet om, hvem der bestemte, at de skulle anbringes i plejefamilie, og om de var enige i den beslutning, svarer flertallet af børnene og de unge, at det var sagsbehandler, der traf beslutningen, med undtagelse af et par af de unge, som fortæller, at det var deres eget ønske: *”Jamen det var vel mig selv, faktisk. Det var frivilligt anbragt, tror jeg, det hedder. Det var ikke tvang eller noget.”* (Marie 15 år). På samme måde oplever en af drengene, at beslutningen om at flytte i plejefamilie var hans egen: *”Det gjorde jeg selv – jeg ville selv flytte.”* (Daniel 16 år).

Nogle af de andre børn og unge taler om, at det i udgangspunktet var sagsbehandleren, der bragte plejefamilieanbringelse på banen, og at de var enige i dette:

Claes (12 år): *”Jamen altså det gjorde kommunen. Min mor skrev under på det, men altså hvis min mor havde sagt nej, så var jeg blevet taget alligevel.”*

Int.: "Hvad tænker du om det?"

Claes: "Jamen altså, det tænker jeg er fint nok."

Claes giver således udtryk for, at anbringelsen var det, man i forvaltningsregi kalder frivillig, men at han er bevidst om, at moren ikke havde andet valg, da Claes var blevet anbragt uagtet morens samtykke. Samtidig giver Claes også udtryk for, at han var enig i forvaltningens beslutning om anbringelse. Et andet barn giver udtryk for, at hun heller ikke var uenig i beslutningen om anbringelse, da det, som hun siger "lå i kortene", men hun er kritisk overfor måden, hvorpå beskeden om den forestående anbringelse blev overleveret af hendes sagsbehandler: "Ikke kompetent – hun kom bare og sagde det." (Anna 14 år). Anna tilskriver sin sagsbehandler manglende kompetence, da hun ikke har oplevet sig inddraget i processen omkring beslutningen om anbringelse, som hun ikke var uenig i, men Anna har tydeligvis haft et ønske og en forventning om at blive inddraget i processen omkring det, hvilket hun ikke oplever, har været tilfældet.

En af drengene fortæller, at han på den ene side var ked af at skulle flytte i en plejefamilie, men på den anden side også kunne se, at det var en god ide: "Fordi jeg kan godt se, at det måske også har været en lille smule rart at komme lidt væk og få sluppet af og også for hendes [mors, red.] skyld, ikke. Men nu er det ligesom bare, nu har vi ligesom haft den der pause, og man føler sig klar til at komme hjem." (Magnus 13 år). Magnus følte en stor sorg over ikke at kunne bo derhjemme. Af citatet fremgår det således, at han fornuftsmæssigt er enig i, at en pause fra hjemmet har været positivt, men at han nu gerne vil hjem til sin mor at bo igen. I sit ræsonnement over anbringelsen inddrager han ikke kun sine egne tanker om dette, men også sine tanker om, hvad der er hans mors behov og følelser.

To af børnene og de unge fortæller, at de ikke umiddelbart var enige i beslutningen om familieplejeanbringelse, hvilket også har haft betydning for deres oplevelse af at være inddraget i denne del af processen. Magnus formulerer det således: "[...] Altså de [sagsbehandlerne, red.] var meget bare sådan: Han skal bare hurtigt i en plejefamilie. Det vil vi bare have." Senere i interviewet fortæller han: "Nogle gange kan jeg godt mærke, at hun [sagsbehandler, red.] lytter til mig... men der har også været en periode, hvor jeg synes, at alle dem fra kommunen, de bare lyttede til, hvad de selv mente, og hvad de godt ville have, men ikke sådan lyttede til mig –agtigt." (Magnus 13 år). Magnus beskriver således oplevelsen af kontakten til sine sagsbehandlere som svingende i kvalitet, på den måde at han i perioder ikke oplever sig hørt og inddraget på tilfredsstillende vis. Senere i interviewet fortæller han om en oplevelse af, at medarbejderne ikke var ærlige omkring varigheden af anbringelsen. Han vil gerne anbefale, at medarbejderne er ærlige overfor børnene og de unge: "Sig tingene som de er [...] for det var kun et år, jeg skulle være væk [anbragt, red.] det troede jeg, men så fik jeg lige pludselig at vide, at nogen begyndte at sige, at jeg skulle være i plejefamilie i to år, og nu skulle jeg i tre år [...] og det irriterer mig. Sig tingene og så kan man snakke om det i stedet for at sige noget og så komme med noget andet." (Magnus 13 år).

På spørgsmålet om, hvorvidt børnene og de unge har kendskab til årsagerne til anbringelsen, og om der er blevet talt med dem om det, fortæller flertallet af børnene og de unge, at de følte sig godt informeret, og de fleste forstår også godt hvorfor og er enige i sagsbehandlerens bekymringer: "Ja, fordi min mor har gjort nogle dumme ting." (Yonas 9 år). En anden dreng fortæller: "Jo ja og så det er egentlig, fordi min mor har slået mig og sådan lidt [...] ja det var fordi, jeg boede i

tristhed hele tiden, og så var min mor også sådan lidt ujævn med sin sygdom.” (Claes 12 år). Både Yonas og Claes beskriver, at det var deres mødres adfærd, som har afstedkommet forvaltningens bekymringer og har ledt til anbringelsen. Claes udbygger denne forklaring yderligere med sine egne oplevelser af stemningen i hjemmet, som han oplever, har været trist.

To af børnene giver udtryk for, at de ikke forstår, hvorfor de ikke kan bo derhjemme. En af drengene fortæller i interviewet, at han, med sine egne ord, havde vænnet sig til forholdene hjemme hos sine forældre. Han fortæller videre, at hans forældre på tidspunktet for anbringelsen var i bedring, og at han derfor havde vanskeligt ved at forstå, hvorfor han skulle anbringes. Han fortæller også, at hvis han ikke kunne undgå en anbringelse, så ville han foretrække et opholdssted, men dette var der, ifølge drengen selv, ikke opbakning til fra kommunens side: *”Altså sådan lige der, hvor det hele det skete, ikke og det gik galt, så nærmest en uge efter, så stoppede de [forældrene, red.] med at drikke og tog antabus, og de har ikke rørt alkohol siden. Det begyndte faktisk at gå godt [...] Fordi jeg nærmest ligesom har vænnet mig til, at det der det skete derhjemme, og så kunne jeg ligesom ikke lide at flytte hertil, men så skete det så. Og nu er jeg bare glad for at være her, sådan, men jeg kunne allerhelst tænke mig at være på et opholdssted. Det var noget af det allerførste, jeg sagde til kommunen, men det udelukkede de.” (Magnus 13 år).*

Selvom Magnus er glad for sin plejefamilie, nævner han også, at han hellere ville være på et opholdssted. På spørgsmålet om, hvorfor han vil foretrække et opholdssted frem for en plejefamilie, svarer han: *”Man lærer mange børn at kende, og jeg synes bare, at det lyder federe med et opholdssted. I stedet for at sige: Jeg bor i en plejefamilie, fordi der er du kun ligesom én og så skal de ligesom tage sig af det hele tiden. Og så finder jeg bare, at det er nemmere med sådan nogle pædagoger, der hvor de ikke er sådan. Der er ikke kun et barn at tænke på, men der er bare sådan forskellige, så man bare kan... ja.”* Magnus fortæller således om flere forhold ved et opholdssted, som gør, at han ville foretrække et sådant frem for en plejefamilie. For det første vil han møde andre (i samme situation, som ham selv). Han forestiller sig, at det vil være anderledes at fortælle andre, at han bor på et opholdssted frem for i en plejefamilie, også fordi dette vil være en delt oplevelse med de andre børn på opholdsstedet. Slutteligt nævner han, at de voksne på et opholdssted vil have flere børn at tage sig af, og at han forestiller sig, at det vil være lettere at have flere voksne at relatere sig til.

Senere fortæller han, at han godt kan lide at være sig selv: *”Men jeg er bare sådan en person, der gerne vil være lidt for mig selv, jeg kan ikke så godt lide det, jeg har nogle meget hårde dage i skolen. Og så det der at komme hjem og hele tiden være aktiv her, ligesom når jeg har været aktiv i skolen, så vil jeg bare gerne sådan slappe af og være mig selv.” (Magnus 13 år).* Af citatet fremgår det, at Magnus har et ønske om at være mere anonym, end han oplever det muligt i en plejefamilie. Et af de andre børn peger på, at grundig information om, hvad det vil sige at bo i plejefamilie, er vigtigt i processen for at hjælpe barnet med at træffe beslutning om, hvorvidt plejefamilie vil være en løsning for dem: *”Så måske sæt fokus på også, hvad det gode er hos en plejefamilie og få plejebarnet til at se, hvad der er godt ved plejefamilien. Så tror jeg også, de vil få lyst til at bo hos en plejefamilie i stedet for bare at sige: Værsgo’, nu serverer vi bare en plejefamilie, og så kan du sige ja eller nej, og så vise dem det gode, og få dem til at blive trygge i plejefamilien, sådan så de tænker: jamen nu føler jeg mig hjemme.” (Hans 14 år).*

Flere af børnene fortæller, at de havde kendskab til, hvad en familiepleje var, enten fordi de tidligere har været anbragt i en plejefamilie eller har en kammerat, der er anbragt. To af børnene fortæller, at de er blevet spurgt, om de havde lyst til at møde andre børn, der bor eller har boet i familiepleje. Et af børnene takkede ja til dette tilbud og har mødtes med andre plejebørn via en netværksgruppe. To af børnene fortæller, at de efter indflytningen i plejefamilien er blevet opfordret til at tale med de øvrige plejebørn i familien og en skolekammerat, som er anbragt uden for hjemmet og har gjort brug af dette i forhold til at stille mere "erfarne" børn spørgsmål, om livet som plejebarn. Et af disse børn ville dog gerne have haft tilbuddet om at møde et andet barn, som har boet i en plejefamilie inden anbringelsen:

Int.: *"Så i forhold til at møde et andet barn, som bor eller har boet i en plejefamilie, og som du kunne tale med. Føler du, at du har haft brug for det?"*

Claes (12 år): *"Ja, lidt for der er jo ikke andre, jeg kunne tale med det om."*

Int.: *"Så det kunne have været rart at møde en anden, udover ham i din parallel klasse?"*

Claes: *"Ja."*

Oplevelse af forældrenes holdning til beslutningen om familieplejeanbringelse

Flere af børnene og de unge fortæller, at deres forældre ikke var enige i beslutningen om, at de skulle flytte i plejefamilie. Sandra fortæller, at hendes mor ikke var glad for, at hun skulle flytte i en plejefamilie: *"Hun er stadig vred, men lidt mere glad for det."* (Sandra 10 år).

Flere af de børn og unges forældre, som var imod anbringelsen til at starte med, er som Sandras mor blevet mere positive efter anbringelsens påbegyndelse. Enkelte er dog stadig imod anbringelsen: *"Nej, hun [moren, red.] ville gerne have, jeg blev på institutionen [...] Hun er bare bange for, hvad der kunne ske i en anden familie, fordi der er noget, hun måske ikke ville synes var acceptabelt, hvis de begyndte at bestemme over mig på en ubehagelig måde. Hun er bare bange for, at de sætter nogle dumme regler, som kommer til at gøre mig ked af det i hvert fald. Måske føler jeg også, at hun er bange for at blive erstattet."* Senere i interviewet fortæller han, hvordan det påvirker ham, at forældrene ikke billiger anbringelsen: *"Jamen de [forældrene, red.] spørger bare, hvorfor jeg er flyttet, og hvad er der sket [...] hvordan de kan få mig tilbage, og de vil gerne have mig tilbage, og de er så kede af det. Og der kommer følelser omkring det på samme tid. Når der bliver indblandet følelser bliver det rigtig hårdt for mig, for jeg holder jo af min familie."* (Hans 14 år).

En af drengene fortæller, at hans søster blev anbragt uden for hjemmet umiddelbart før, han selv blev anbragt, og at han og moderen på tidspunktet for søsterens anbringelse havde regnet med, at han ville forblive i hjemmet. Han fortæller: *"Jamen, så skulle min søster pludselig derved [døgninstitution, red.] og så tænkte jeg ok, jeg er stadig hjemme, jeg er der stadig for min mor, for så havde vi jo forudset, at jeg stadig ville blive hjemme og være der og sådan, for det gik godt, men så... jeg var stoppet med at bide negle, for jeg har bidt negle i mange år, og så begyndte jeg igen, og det hele gik bare ned ad."* (Magnus 13 år). Magnus beskriver således et felt, hvor han havde regnet med at forblive i hjemmet og yde omsorg for sin mor, og at oplysningen om anbringelsen havde negativ betydning for hans trivsel.

Andre børn og unge fortæller, at deres forældre er uenige i anbringelsen, men at de har valgt at se bort fra forældrenes meninger og i stedet fokusere på deres egen trivsel. En af drengene fortæller, at det kan være svært, når der er modstand fra forældrene:

”Jamen det er meget besværligt. Jeg vil bare have det bedste for både mine forældre og mig. Og jeg ved godt, at det kan lyde egoistisk, men hvis jeg ikke kan være glad, så kan jeg heller ikke gøre dem glade [...] Jeg prøver i hvert fald at sige det på den måde til dem, at jeg prøver at tænke på dem, på den måde også. Ikke kun på mig selv. Men de ser det kun som mig, der bare er fuldstændig egoistisk og slet ikke tænker på dem. Men sådan ser jeg ikke på det i hvert fald.” (Hans 14 år).

En af pigerne formulerer modstanden fra sin mor således: *”Jeg føler lidt, at efter jeg er flyttet i plejefamilie, så er hun [mor, red.] blevet lidt ked af, at jeg er flyttet, tror jeg. Men, ja det må hun jo om. Gøre op med sig selv, ik.”* (Marie 15 år).

Oplevelse af inddragelse i valget af plejefamilie

Samtlige børn og unge beretter, at de er blevet spurgt, om de havde nogle særlige ønsker i forhold til, hvilken plejefamilie de skulle bo hos. Flere af børnene og de unge nævner mere objektive kriterier såsom rejser, dyr og andre børn: *”De skal have dyr, de skal komme ud at rejse, de skal kunne lide sport, og de måtte gerne have børn. Jeg kan ikke huske de andre ønsker.”* (Sandra 10 år).

Nogle af børnene og de unges ønsker hænger også sammen med et konkret ønske om at forblive i nærområdet og dermed i nærheden af venner og familie: *”Så tænkte jeg øv, fordi jeg gad godt bo i København, fordi min skole... så fik jeg det at vide, så skulle jeg stoppe der. Men de blev rigtig ked af det, fordi jeg ikke gad have, at jeg skulle stoppe.”* (Yonas 9 år).

For Yonas spillede geografien altså en rolle i forhold til et skoleskift, som både han og hans klassekammerater ikke ønskede. En anden dreng fortæller også om geografien som en vigtig faktor for oplevelsen af at skulle flytte i plejefamilie: *”Kravet var, at de skulle bo på Sjælland, så det ikke blev for langt væk fra min biologiske mor.”* (Daniel 16 år). For Daniel lykkedes det at finde en plejefamilie i nærheden af sin biologiske mor, som han havde ønsket sig. Flere af de ældre børn og unge fortæller om ønsker, der er af mere emotionel karakter. En af de unge fortæller om et ønske til stemningen i plejefamiliens hjem: *”Det var bare, at det skulle være venligt, det skulle være roligt, det skulle være frit – og det var egentlig bare det, jeg mest ønskede mig, det var meget simpelt.”* (Hans 14 år).

Andre børn og unge er mere konkrete i forhold til deres ønsker til en plejefamilies evner og muligheder for at kunne hjælpe dem bedst muligt i forhold til de problemstillinger, som de selv oplever at have:

”Jamen jeg ville gerne have, at familien skulle kunne hjælpe mig med de svagheder, jeg ligesom har, og jeg prøver på at arbejde med nu, og så fordi jeg gerne ville have, at der skulle være rummeligt, og der skulle ikke være så mange ting, og så ville jeg også gerne, at der... der var ikke så meget andet ligesom. Jeg ville også gerne kunne bo moderne, men det kunne jeg selvfølgelig ikke bestemme.” (Claes 12 år).

Claes har således dels et ønske om en plejefamilie, som kan hjælpe ham med nogle problemstillinger, som han oplever at have samt et konkret ønske om en boligstil, hvor der er plads rent fysisk samt en særlig indretning, som han beskriver som "moderne". Han fortæller senere mere om det mønster i sin adfærd, når han er i en presset situation, som han ønsker hjælp til at ændre på: *"Ja altså lade være med at lyve, og lade være med at fortælle løgnehistorier og sådan noget. Det har jeg gjort, når jeg er blevet presset."* (Claes 12 år).

En anden ung peger meget konkret på, hvordan hun gerne vil have, at de voksne omkring hende agerer i en konfliktsituation: *"Jamen det var sådan noget for eksempel, hvis jeg bliver ked af det, så ville jeg måske have, at de skulle lade mig være, men hvis jeg havde gjort et eller andet galt, så skulle det ske sådan stille og roligt, så det ikke var råben og skrigen, for det kan jeg ikke lide."* (Marie 15 år).

Flertallet af børnene og de unge – også de børn og unge som i udgangspunktet og/eller fortsat ikke er enige i beslutningen om en familieplejeanbringelse – oplever, at der er blevet lyttet til deres ønsker i forhold til valg af plejefamilie på trods af, at det ikke er alle ønsker, som har været mulige at efterleve. Flere af børnene og de unge beretter samtidig om oplevelsen af en, for dem, meningsfuld tilbagemelding på, hvorfor ikke alle ønsker er indfriet: *"Ja, det synes jeg, og jeg synes også at de lyttede til mig, for jeg sagde jo, at det sted der ville jeg gerne hen, og det sørgede de jo så for. Så der følte jeg mig helt klart hørt."* (Daniel 16 år).

To børn fortæller, at de er blevet præsenteret for mere en én plejefamilie, og at de har været med til at bestemme, hvilken familie de umiddelbart tænkte ville være den bedst egnede familie til dem. En af de unge formulerer sit møde med den første plejefamilie, hun blev præsenteret for således: *"Det var måden, de talte om ting på. De virkede som hr. og fru Danmark, hvis du forstår, hvad jeg mener. Hvis det endelig skulle være, så skulle det være nogen [en plejefamilie], der er alternative, det skal være nogen, der skal være kaotiske på den gode måde. De skal være kreative, altså tænke ud af boksen."* (Anna 14 år). Hun beskriver sit møde med den anden plejefamilie således: *"De sagde mange af de ting, som jeg havde brug for at høre, f.eks. sagde de, at man selv måtte vælge, om man ville deltage i familiefødselsdage [hos plejefamiliens øvrige familie, red.]. Plejefamilien sagde, at her gør vi lidt, som det passer os. Man er fri til at leve, altså vi grinede meget mere under samtalen, end vi gjorde sammen med den første plejefamilie."*

Anna italesætter her ønsker til plejeforældrenes livsstil samt et mindre målbart parameter som humor, hvilket var medvirkende til hendes valg af plejefamilie. Nogle af de andre børn og unge har fået tilbudt muligheden for at besøge en familie i en eller flere weekender for at have et bedre grundlag at træffe sin vurdering ud fra og for at kunne mærke, om det vil blive et godt match: *"Altså, jeg flyttede herind i december, men jeg var her hver eneste weekend i november, hvor jeg kunne lære det her sted at kende. Så det gik egentlig fint nok, det var selvfølgelig lidt svært for mig, men jeg kunne godt lide at være her, og det kan jeg stadig nu, ik."* (Daniel 16 år).

De børn og unge, som har fået tilbuddet om en "prøveperiode" hos en eller flere plejefamilier inden beslutningen om, hvilken plejefamilie og om det skulle være plejefamilie, har overordnede positive tilbagemeldinger på dette. Flere af børnene og de unge giver udtryk for, at det gav

dem en bedre fornemmelse af, hvad det er for en familie, og om de tror, at det vil være et godt match for dem, og de anbefaler, at denne mulighed altid tilbydes børn, som står overfor en anbringelse i familiepleje. En af drengene nævner, at det måske også kunne være en idé at tilbyde børnene og de unge en prøveperiode i flere forskellige familier: ” [...] nu fik jeg af vide, at jeg var den første, der fik en prøveperiode, og det kan jeg helt klart anbefale til alle, der skal i plejefamilie. Så det er en rigtig god ting, tænker jeg. Og måske prøve forskellige familier også.” (Hans 14 år).

Senere i interviewet taler han om længden af prøveperioden. Han anbefaler at den, udover hverdage, også indbefatter en weekend, så muligheden for at få et indtryk af familiens samspil i både hverdags- og weekendsituationer er tilstede. Dette tænker han ville have været brugbart for ham, og at det måske også vil være det for et andet barn i beslutningen om valg af plejefamilie: ”Så er det rigtig godt med en lang prøveperiode – måske længere end én dag i hvert fald, for at få fornemmelsen rigtigt. Fordi det er lidt skræmmende bare pludselig at hoppe ind hos en familie, man ikke ved noget som helst om. Det kan godt være, man får forklaret nogle ting, mødt familien, men man ville aldrig 100 % vide, hvad der vil ske, når man først bor der [...] Nogle prøveperioder, der varer måske 4-5 dage. Der passer det nok. Bare en hel uge, for så kan man se, hvordan det er i weekenden. Fordi, det tror jeg ville hjælpe rigtig, rigtig mange til at tage en beslutning, der gør dem glade. Og ikke være ligeså meget i tvivl, som jeg var, om det nu var det rigtige valg eller det forkerte valg.” (Hans 14 år).

Oplevelse af inddragelse i forberedelsen af mødet med plejefamilien

Flere børn og unge fortæller, at de var meget nervøse for det første møde med plejefamilien. Nogle var med til at planlægge besøget, og have indflydelse på hvem, der skulle deltage. Størstedelen af møderne mellem barnet eller den unge og plejeforældrene er foregået i plejeforældrenes hjem, men enkelte har også fundet sted på den institution, hvor børnene og de unge boede, inden de flyttede i plejefamilie. En enkelt beretter, at hun selv ønskede at indgå en aftale med plejeforældrene og besøge dem alene, hvilket hun fik grønt lys til. Dette resulterede i, at hun tog hjem til dem en fredag eftermiddag og blev der weekenden over. Om mandagen ringede hun til sin sagsbehandler og meddelte, at hun gerne ville flytte ind hos plejefamilien: ”Jamen det var jo fordi, jeg kom hjem fra weekend, da jeg var oppe på rideskolen, så tog jeg bare over til dem, for det var jo lidt kortere, og så synes jeg, at det var sgu’ meget fint at være der... jeg blev der hele weekenden.” (Marie 15 år).

En anden pige fortæller, at hun gerne ville have mødt plejeforældrene flere gange inden indflytningen. Direkte adspurgt om, hvordan hun kunne have tænkt sig det, svarer hun: ”Det ved jeg ikke... tage hen til dem en dag, og så snakke med dem, bare se huset, og så den sidste gang, at jeg skulle se dem [inden indflytningen], da synes jeg, at vi skulle have gået ud og oplevet et eller andet, så jeg kan se, hvordan de egentlig er.” (Sandra 10 år). På spørgsmålet om, hvad det kunne have givet hende, svarer hun: ”At jeg fandt ud af, hvem de er, og hvem de er som personer. Man kunne tage en tur et eller andet sted hen, en tur i skoven, i tivoli, eller bare at man laver noget sammen.” En anden taler om flere besøg, som også indbefatter en spisesituation: ”Hun [sagsbehandler, red.] skal fortælle det [at der er peget på en plejefamilie, red.] i god tid, så man også kan komme op og besøge plejefamilien, så man ved, hvem de er, og så kender man jo også dem, der kommer og besøger dem nogle gange. Og så skal hun [sagsbehandler, red.] sørge for, at man kan spise noget mad sammen med dem, så man lærer dem at kende.” (Louise 8 år).

Flere af børnene fortæller, at de gerne havde oplevet, at indflytningen i plejefamilien havde strakt sig over en længere periode. En af pigerne formulerer det således: *"Jeg var ikke klar, så jeg lavede en plan med Tove [sagsbehandler, red.], så tre uger gik der. Jeg ville egentlig gerne, at det havde været på samme tid [som sin bror, red.], og at perioden havde været længere."* (Anna 14 år).

En dreng fortæller, som de andre børn, at han var meget nervøs første gang, han skulle møde plejefamilien. Han tillægger særligt, at han end ikke vidste, hvordan plejeforældrene så ud: *"Første gang jeg så dem, så var jeg nervøs, fordi jeg fik ikke at vide, hvordan de så ud, og at de var danskere."* (Yonas 9 år). Yonas fortæller senere i interviewet, at han forestiller sig, at han ville have været mindre nervøs i det første møde med plejefamilien, hvis han havde haft flere oplysninger om plejefamilien og havde set et billede af dem inden deres første møde. Han tillægger det særligt betydning, at han end ikke vidste, hvordan plejeforældrene så ud, og hvilken etnisk baggrund plejefamilien havde. Han fortæller også, at han havde forestillet sig, at de havde samme etnisk baggrund som ham selv og derfor blev overrasket, da han erfarede, at de havde etnisk dansk baggrund. Flere af de andre børn fortæller, at de havde modtaget et billede eller en lille bog med billeder og beskrivelse af plejeforældrene inden det første møde, hvilket børnene beskriver som positivt.

Flere af, særligt, de lidt yngre børns ønsker til en plejefamilie var, som ovenfor beskrevet, centreret omkring geografi, familiesammensætning, kæledyr og lignende. Samtidig peger andre af børnene og de unge også på samspillet mellem familiemedlemmerne som vigtigt eksempelvis, hvordan tonen blandt familiemedlemmerne er, og at man taler i stedet for at råbe. I første møde med plejefamilien beskriver flere af børnene og de unge, at de har forberedt spørgsmål (udarbejdet interviewguide) til plejeforældrene. Disse spørgsmål omhandler i hovedtræk vaner og regler i plejeforældrenes hjem såsom sengetider, spisetider, regler for computerspil og holdning til besøg af kammerater/kæresten: *"Jeg havde sådan noget der med at finde tøj og lomme penge og sådan der. Det var meget sådan nogle basic spørgsmål. Regler og sådan noget."* (Claes 12 år). En af pigerne fortæller om sine spørgsmål: *"Det var for eksempel: Hvornår spiser I? Om hvornår sengetid er? Om de tager nogle steder ud eller hen i weekenden."* (Lisa 8 år).

Flertallet af børnene og de unge giver udtryk for, at de havde det godt med at have forberedt nogle spørgsmål inden mødet, så det ikke blev tilfældige spørgsmål, der lige faldt dem ind i mødet med plejefamilien. En af pigerne formulerer det således: *"Jeg havde skrevet en masse spørgsmål ned, som jeg har undret mig over [...] Det var meget godt i forhold til, hvis jeg bare var kommet og havde spurgt om et eller andet."* (Sandra 10 år).

Flere af børnene og de unge fortæller, at de har modtaget hjælp til at formulere spørgsmålene fra deres kontaktpædagog, støtteperson, psykolog eller lignende. Enkelte fik også hjælp til at stille spørgsmålene i mødet med plejefamilien. Nogle fortæller, at de stillede spørgsmålene selv, nogle stillede enkelte spørgsmål selv og fik hjælp fra en voksen til at stille de resterende spørgsmål, ud fra en forudgående aftale om dette, og atter andre fik en voksen til at stille samtlige spørgsmål, da de selv var for generte til det: *"Jeg blev rigtig nervøs, da jeg skulle snakke, fordi jeg rystede og alt det."* (Yonas 9 år).

To af børnene fortæller, at de har udarbejdet en videopræsentation af sig selv, hvor de fortæller om dem selv ud fra eget valg af, hvad der beskriver dem som personer. Her indgår bl.a. alder, interesser, og hvad de ønsker sig af en plejefamilie. Begge børnene giver udtryk for, at udarbejdelsen af videoen har været en sjov proces. Det ene barn fortæller, at hun har fået hjælp til udarbejdelsen af videoen af sin kontaktperson. Det andet barn fortæller, at han har udarbejdet videoen på egen hånd. Den ene videopræsentation blev vist for plejefamilien forud for indflytningen. Det andet barn sendte sin præsentation til sin sagsbehandler, men udtrykker tvivl om hvorvidt den blev vist til plejefamilien.

OPLEVELSE AF FORHOLDET TIL SAGSBEHANDLER

Der er stor forskel på, hvor ofte børnene og de unge taler med deres sagsbehandler, ligesom der er forskel på, hvordan børnene og de unge oplever kontakten til deres sagsbehandler. Oplevelserne med kontakten til forvaltningen svinger fra at være overvejende positive til overvejende negative.

Adspurgt hvordan børnene og de unge oplever at tale med deres sagsbehandlere, svarer flere, at de føler, at sagsbehandlerne lytter til dem. Nogle beretter om sagsbehandlere, der er nemme eller svære at få kontakt med, hvilket også har indflydelse på deres vurdering af, om de føler, at sagsbehandleren lytter til dem og er gode at tale med. Hvad der ellers har betydning for, om børnene føler, at de har en god kontakt til deres sagsbehandlere, er forskelligt. En af pigerne fortæller, at sagsbehandlerens alder har en betydning: *"Hun er ung, så det passer mig bare så fint, hun er let at tale med."* Senere i interviewet fortæller hun at: *"Hun er altid let at få fat på, hun har jo nok i virkeligheden sværere ved at få fat på mig."* (Anna 14 år).

Andre har lidt sværere ved præcist at sætte ord på, hvorfor de oplever at have et godt forhold til deres sagsbehandler, men at sagsbehandler lytter og er til at træffe går igen. En af pigerne beskriver, hvorfor hun er glad for sin sagsbehandler: *"Hun lytter til, hvad man siger, hun prøver også at gøre, at finde en familie, som man ønsker sig. Hun er bare en god sagsbehandler, synes jeg."* (Louise 8 år). En anden pige beskriver sit forhold til sin sagsbehandler således: *"Hun sådan taler både sødt, men også alvorligt på samme tid. Jeg tror, at jeg godt kan sige til hende, hvis jeg er ked af det, men jeg har ikke prøvet det endnu."* (Sandra 10 år).

Enkelte af børnene og de unge oplever ikke, at deres forhold til deres sagsbehandler er godt. En dreng fortæller om en oplevelse af en sagsbehandler, der er vanskelig at få fat i, og som ikke tager hans konkrete ønsker alvorligt. Det efterlader ham med et indtryk af en ligegyldighed fra sagsbehandlers side. Et andet barn efterspørger yderligere inddragelse af barnet, hvis liv anbringelsen primært vedrører: *"Jamen jeg kunne godt tænke mig, at der havde været lidt mere indspørgen til mig, da der har været rigtig meget indspørgen til min mor, og der ville jeg godt have lidt mere indspørgen til plejebarnet, fordi det er trods alt stadig plejebarnet, der skal bo der, det er ikke forældrene."* (Claes 12 år).

Hans, 14 år, fortæller, at han oplever, at hans sagsbehandler for det meste lytter, men at hun måske ind imellem har travlt: *"Jeg føler, hun lytter for det meste, men der er også nogle ting,*

der bare går 'puf' gennem ørene [...] I hvert fald med min gamle sagsbehandler. Jeg er sikker på, hun arbejdede rigtig hårdt for min skyld, og at hun var en rigtig god sagsbehandler. Men jeg tror bare, det er sådan alle sagsbehandlere er, for de har rigtig mange børn, men jeg ved, de prøver at lytte. Og det er måske også lidt svært, når de har så mange ting, de skal huske. Men min sagsbehandler lytter til de ting, jeg spørger om, men jeg får måske ikke altid de svar tilbage, som jeg ville have ønsket. Men ellers synes jeg, min sagsbehandler er venlig, og hun lytter – men mine forældre kan ikke så godt lide hende i hvert fald – det ved jeg.” Hans beskriver således, at han overordnet oplever, at hans sagsbehandler er venlig og lyttende. Når hun ikke er det, tænker han desuden, at det hænger sammen med sagsbehandlerens arbejdspress. Samtidig balancerer han i beskrivelsen af forholdet til sagsbehandleren mellem sit eget overordnede positive perspektiv og forældrenes mere negative syn på sagsbehandleren, hvilket han på et senere tidspunkt i interviewet beskriver som et vanskeligt felt at befinde sig i.

Hans vil ud fra egen erfaring desuden gerne anbefale, at medarbejderne er opmærksomme på, hvad barnet kommer fra og er vant til hjemmefra, når et barn skal anbringes, da det kan være svært at omstille sig på alle parametre på én gang: ”Man skal også huske at tænke på; Den her person kommer fra det her sted, og den her person kommer fra det her sted [...] Så jeg tror, man skal huske at koncentrere sig om, hvem personen er, hvad personen kom fra, hvordan personen var før, at personen blev anbragt.”

OPLEVELSEN AF MATCHET – HVORDAN ER DET GÅET?

Hvordan oplever børnene og de unge så plejefamilien, efter matchet er foretaget? Overordnet taler børnene og de unge positivt om deres plejefamilie, og flertallet giver udtryk for en følelse af, at forvaltningen har lyttet til dem i forhold til de ønsker, som de havde til en plejefamilie. To af børnene og de unge fortæller, at de har et ønske om at bo hjemme hos deres forældre og begrundet dette med både et afsavn og bekymring for forældrene samt et afsavn af skolekammerater/venner. Et barn havde foretrukket at bo på et opholdssted frem for en plejefamilie. Ingen af børnene og de unge nævner deres plejefamilie som årsagsforklaring. På trods af børnene og de unges positive beskrivelse af plejeforældrene, nævner flere af dem, at de til at begynde med følte en sorg over at skulle flytte fra deres forældre. En af drengene fortæller: ”Jamen første gang blev jeg jo rigtig ked af det, fordi jeg jo selvfølgelig skal flytte og derfor skulle sige farvel til mine venner, og at som jeg har haft, siden jeg blev født ik, men altså nu er jeg kommet herover, og nu synes jeg, det er vildt fedt, og jeg har fået en masse nye venner.” (Claes 12 år).

En af pigerne stiller det at bo i plejefamilie op imod sin tidligere døgninstitution: ”Jeg har ikke noget dårligt at sige om plejefamilien, men nu kan jeg se alle de irriterende ting ved døgninstitutionen. Der var mange voksne, der forsvandt. Man følte sig som et produkt, og det var meget upersonligt. Nu ved jeg, hvad det er, at det er menneskeligt at bo i en plejefamilie.” (Anna 14 år). En anden pige fortæller, at hun er glad for plejefamilien og tilskriver det sin sagsbehandlers grundige arbejde. På spørgsmålet om, hvorvidt det er lykkedes at finde en plejefamilie, som hun kan trives i, svarer hun: ”ja, det er sgu' lykkedes meget godt. Det har hun gjort meget godt, Karen [sagsbehandler, red.]. Karen kender mig vel meget bedre end som så. Altså, hun har haft mange samtaler med mig og sådan. Jeg tror, at det er derfor.” (Marie 15 år).

På spørgsmålet om oplevelsen af at være i plejefamilien er børnene og de unges svar i overvejende grad positive. En pige vægter hjælp til skolearbejde som særligt positivt: *"De [plejeforældrene, red.] er søde, og så hjælper de med lektier og læse. Det var jeg ikke så god til før. Nu er jeg blevet bedre."* (Louise 8 år). En af drengene beretter om oplevelsen af at blive forstået: *"Jeg synes bare, at de forstår mig."* (Daniel 16 år).

En af de andre drenge formulerer, at det bedste ved plejefamilien er: *"Det var sådan, jeg havde turdet håbe på. Alt det er jo sådan, altså den plejefamilie jeg bor hos, det er en rigtig god en, fordi det er sådan en, man føler sig hjemme hos med det samme, og det er ikke sådan en, man føler, at man skal vænne sig til. Man kan bare være sig selv."* (Claes 12 år).

En pige fortæller, at hun får konkret råd og vejledning i forhold til sin økonomi. Senere fortæller hun, at plejemor også hjælper hende, når hun har problemer: *"Ja fordi når jeg kommer og siger, at nu har jeg lavet lort i den igen, så ved hun godt, at hun lige skal tage det seriøst [...] hun er sgu meget rolig [...] det gjorde mig mere og mere tryk ved hende jo."* (Marie 15 år).

Flere af børnene og de unge reflekterer i interviewene også over, hvordan kontakten mellem forældre og plejeforældre har betydning for deres egen trivsel i plejefamilien. De nævner f.eks., at det er en fordel, når forældre og plejeforældre kan tale sammen: *"Det gør mig lidt mere tryk, at de ligesom kan kommunikere sammen, for så behøver jeg ikke hele tiden tænke på, okay, min mor hun siger, at jeg skal sige det til dem [plejefamilien], og de siger, at jeg skal sige det til min mor. Sådan at de også selv kan snakke sammen, og at jeg ikke ligesom skal gå frem og tilbage"* (Magnus 13 år).

En af drengene fortæller ligeledes, at det er rart, når de biologiske forældre anerkender plejefamilien: *"Min mor kan godt lide dem [...] altså, de snakker jo sammen, og de er gode venner [...] Det er jeg jo selvfølgelig glad for."* (Daniel 16 år).

DISKUSSION

De britiske professorer Ian Sinclair og Kate Wilson gennemførte i 2003 en undersøgelse baseret på 472 plejebørn, deres sagsbehandlere og familieplejekonsulenter samt plejeforældre (Sinclair og Wilson 2003). Undersøgelsens fokus var forskellige årsager til, at match enten bidrog til succesfulde familieplejeanbringelser eller det modsatte, samt årsager til sammenbrud. Børnene i Sinclair og Wilsons undersøgelse gav udtryk for, at den vigtigste forudsætning for, at en anbringelse kan lykkes, er at barnet eller den unge som udgangspunkt, dels selv har ønsket at komme i familiepleje, og desuden selv har haft indflydelse på valget af plejefamilien. Undersøgelsen konkluderede desuden, at det relationelle og den kemi, der opstår mellem plejeforældre og plejebarn, har afgørende betydning for en vellykket anbringelse. Generelt gav de interviewede børn og unge i undersøgelsen derudover udtryk for, at de ønskede varme plejefamilier, som de selv var med til at vælge. Familier hvor de følte, at de blev holdt af og opmuntret. Udover Sinclair og Wilsons undersøgelse fra 2003 er der gennem de seneste år lavet enkelte undersøgelser, som sætter fokus på børnene og de unges oplevelser af matchningen. Disse undersøgelser viser gennemgående, at børnene ikke eller kun i beskedent omfang føler sig inddraget i matchningsprocessen, og samtidig at børnene faktisk ønsker at blive inddraget (Lausten og Jørgensen 2017, Børnerådet 2017, Ottosen et al. 2015).

Den britiske organisation Fostering and Adoption – Research in Practice har arbejdet praksisnært med matchningsprocessen og udarbejdet en række konkrete råd og anbefalinger til praktikere i forhold til, hvad der kendetegner god matchningspraksis. Her fremhæves betydningen af, at det sikres, at der løbende videregives relevant information til barnet eller den unge, forældrene og plejeforældrene/adoptivforældrene, ligesom disse bør inddrages løbende i matchningsprocessen. Endelig fremhæves betydningen af, at børn og unge bør være fuldt involveret i beslutningsprocessen – og der gøres samtidig opmærksom på, at de sjældent er det.⁹

Når børnene og de unge i vores undersøgelse giver udtryk for gerne at ville inddrages, handler det bl.a. om deres behov for at have medindflydelse på eget liv i en situation, som medfører store ændringer i deres liv. To af de unge har selv taget initiativ til at blive anbragt. Disse unge udtrykker tilfredshed med den støtte, de har fået gennem matchningsprocessen. Andre af børnene og de unge i nærværende undersøgelse var ikke selv initiativtagere til anbringelsen, men kunne godt forstå, hvorfor forvaltningen skred til anbringelse. Flere af disse børn og unge havde samtidig en stor sorg over ikke at kunne bo hjemme hos deres mor og far i kombination med, at tanken om indflytning i familiepleje var angstprovokerende. To af dem, vi har talt med, var ikke enige i beslutningen om anbringelse og oplever beslutningen om at skulle flytte i plejefamilie som en livskrise, sådan som Warming (2005) beskriver det.

Sammenfattende peger børnene og de unges fortællinger på, at beslutninger om anbringelse set i lyset af spørgsmål om *anerkendelse* både kan give anledning til oplevelser af *retslig anerkendelse* og *retslig krænkelse* på en og samme tid. I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at anbringe børn og unge uden for hjemmet, også selvom barnet eller den unge ikke selv måtte være enig. Når forvaltningen træffer beslutning om anbringelse, bør et sådant indgreb, ud fra anerkendelsestanken, altid iværksættes med fokus på det enkelte barn/ung og en opmærksomhed på, hvad det pågældende barn/ung anser for vigtigt at tage højde for i forbindelse med anbringelsen. Hvilke tanker og eventuelle bekymringer gør barnet eller den unge sig? Kan nogle af disse bekymringer mindskes?

Enkelte af børnene og de unge i undersøgelsen beskriver forældre, som ikke billiger anbringelsen og giver udtryk for, at dette er et vanskeligt felt for dem at være i, bl.a. fordi de oplever en loyalitetskonflikt i forhold til forældrene. Interessant nok er det dog, at børnene og de unge ikke beskriver plejeforældrene i et negativt lys, trods forældrenes modstand mod anbringelsen. Samtidig er der ingen tvivl om, at forældrenes manglende accept har betydning for deres mere generelle trivsel. Andre af børnene og de unge fremhæver den gode kontakt, som de oplever deres forældre og plejeforældre har, og giver indtryk af at være glade for dette.

Mange af børnene og de unge i undersøgelsen oplever at være inddraget i matchningsprocessen på forskellig vis. Nogle af de børn og unge, der føler sig medinddraget fortæller om, at de har taget ophold i plejefamilien – nogle med overnatning, før den endelige beslutning om valg af plejefamilie blev truffet. Børnene og de unge giver udtryk for, at disse ophold har været særligt givende for dem i forhold til at finde frem til, hvad der var vigtigt for dem, når de skulle bo i en plejefamilie.

---

⁹ Se <http://fosteringandadoption.rip.org.uk/topics/matching>.

Andre fortæller i positive vendinger om, hvordan de gennem arbejdet med f.eks. en video fik mulighed for at præsentere sig, som de selv ønskede det i situationen. Intentionen med det tiltag var at få børnene/de unge til selv at sætte ord på, hvad der var vigtigt for dem. En pige lavede f.eks. en video af sig selv, mens hun stod på hænder, fordi det at lave gymnastik var en stærk interesse for hende, og hun syntes, at denne aktivitet netop viste meget om, hvem hun er som person. En viden som pigen gerne ville have at kommende plejeforældre skulle have, så de kunne tage højde for og bakke op om den interesse. Det ønske taler lige ned i det som Høilund og Juul ser som et kerneprincip for anerkendelse i socialt arbejde. Anerkendelse kan således ikke adskilles fra selvvirkeliggørelse, som kun kan ske, hvis jeg ser mig selv i en anden, som ser mig [Høilund og Juul: 30]. Når en persons egen selvforståelse på den måde understøttes, muliggør det en identitetsdannelse baseret på selvtillid, selvagtelse og selvværd, hvilket Høilund og Juul også kalder en menneskelig opblomstring. Menneskelig opblomstring kan således ifølge Høilund og Juul ikke alene bidrage til at give barnet/den unge et bedre liv, men også kan give barnet/den unge mulighed for at indgå i samfundet som en ligeværdig medborger.

Man kan i den forbindelse spørge, om barnet eller den unges egen beskrivelse af sig selv vil være tilstrækkelig information for plejeforældrene forud for en anbringelse? Svaret på det spørgsmål vil nok være et nej, men man kan forestille sig, at barnet eller den unges egen fremstilling af sig selv kan være en vigtig dimension i forhold til at balancere informationen om barnet eller den unge, idet de professionelle beskrivelser af barnet i udgangspunktet ofte vil være langt mere problemfokuserede. Warming beskriver, hvordan afvejningen af mængden af information, som plejefamilien modtager forud for anbringelsen, er et reelt dilemma. I forlængelse heraf argumenterer hun for, at der arbejdes "realistisk vidensbaseret" med videregivelse af informationer om barnet eller den unge, da problemfokuserede informationer om barnet og den unge i værste fald kan blive en selvopfyldende profeti (Warming 2014). Udover diskussionen om afvejningen af mængden af og problemfokuseringen i informationen, er andres anerkendelse af de værdier en person tilskriver sig selv, set fra Honneths anerkendelsesperspektiv, et vigtigt led i udviklingen af personens egen selvopfattelse. Forstået således, at når barnet/den unge præsenterer sine værdier, bliver disse først virkelige for barnet/den unge selv, når de anerkendes af andre – i dette tilfælde f.eks. af barnets sagsbehandler, psykolog, kommende plejeforældre eller familieplejekonsulenten (Høilund 2006).

I nærværende undersøgelse fortæller nogle af børnene og de unge efter indflytning hos plejefamilien om oplevelser af plejeforældre som "forstår dem", og om at de føler sig hjemme og er trygge ved plejeforældrene. Andre børn og unge taler også om de voksne i plejefamilien som stabile, og som nogen der "holder ud" trods børnene og de unges eventuelle fejltrin. Én dreng omtaler og værdsætter konkret den støtte, han får, i forhold til nogle personlige vanskeligheder, han har. Derudover fremhæver en ung det positive ved, at de voksne ikke råber, men taler sammen og løser konflikter på en rolig måde. Et andet barn nævner støtten til skolegang og lektier som positivt ved livet i plejefamilien. Selvom flere børn og unge fremhæver ydre forhold som vigtigheden af, at der er dyr i plejefamilien eller omtaler geografien som betydningsfuld, er det interessant, at børnene og de unge primært betoner de mere følelsesmæssige aspekter som udslagsgivende for, om de oplever, at plejefamilien er et godt match for dem. Dette fokus viser os, at børnene og de unge vægter mere og andet end blot de ydre ting, som Rasmussen (2017) beskriver det: "[...] Det kommer også til at handle om, hvorvidt der kan skabes et match, der kan pleje og udvikle det, som er vigtigt for barnet omkring dets værdier, intentioner og håb for fremtiden." (Rasmussen 2017:19).

Børnene og de unges oplevelser af kontakten til sagsbehandleren er forskellige. De børn og unge, som oplever at have en god kontakt til deres sagsbehandler, beskriver generelt, at sagsbehandler er tilgængelig og nærværende, og at sagsbehandler lytter og giver barnet eller den unge medindflydelse på matchningsprocesserne. Omvendt er andre af børnene og de unges kritik af sagsbehandler begrundet i oplevelser af svær tilgængelighed, oplevelser af at sagsbehandler har travlt og er beskæftiget med mange sager samt i manglende nærvær og ærlighed fra sagsbehandlers side, hvilket fører til en følelse af at blive uretfærdigt behandlet. Disse erfaringer kan være relateret til forhold af mere strukturel karakter, nemlig medarbejdernes arbejdsvilkår og rammebetingelser. Forskere peger på, at tiltag til afbureaukratisering gennem reduktion af krav til dokumentation kan frigive tid til at medarbejderne hyppigere kan mødes med og støtte de anbragte børn, unge og de udsatte familier, som har behov for støtte (Warming og Christensen 2016).

5. Forældres perspektiver

I forudgående kapitel beskrev vi børnene og de unges oplevelser af matchningen. I dette kapitel vender vi blikket mod en anden vigtig aktør i matchningsprocessen, nemlig forældrene. Analysen bygger på interviews med fire forældre, hvis børn og unge er blevet anbragt i regi af projektet. De fire forældre er blevet interviewet gennem kvalitative, individuelle interviews. Temaer som inddragelse, kommunikation med forvaltning og med plejeforældre, syn på anbringelsen og syn på barnets liv i plejefamilien har været i fokus i samtalen med forældrene. Nærværende analysefremstilling er empirinær og er struktureret omkring to overordnede temaer hhv. oplevelser af at være inddraget i mødet med forvaltningen, herunder inddragelse i beslutning om anbringelse og matchet og syn på barnet/den unges trivsel i plejefamilien – hvad er lykkedes? Efter analyse-temaerne rejses en diskussion, hvor anden forskning på området inddrages.

OPLEVELSER AF AT VÆRE INDDRAGET I MØDET MED FORVALTNINGEN

Nedenfor sættes fokus på forældrenes oplevelser af at være inddraget i kommunikationen med forvaltningen, herunder i særlig grad om de føler sig hørt og inddraget ved beslutningen om anbringelse og ved valget af plejefamilie til deres barn.

Oplevelser af at være inddraget i beslutningen om anbringelse samt ved valg af plejefamilie

De interviewede forældre har forskellige oplevelser af at blive inddraget og hørt af forvaltningen ved spørgsmål om deres barns anbringelse samt ved valg af anbringelsessted. Nogle forældre oplever i høj grad at være blevet hørt i forhold til deres ønsker, mens andre i mindre grad eller slet ikke føler sig hørt og forstået. Bente, der er mor til en 14-årig dreng, fortæller her om, hvad der var vigtigt for hende ved valg af kommende plejefamilie:

Int.: ”Ok, du siger, at han havde brug for en anden slags støtte end den, du kunne give ham?”

Bente: ”Lige præcis – så det var faktisk ham selv, der bestemte det.”

Int.: ”Så vil jeg spørge dig lidt til den situation, hvor han så skal til at flytte ind hos plejefamilien. Havde du nogle ønsker til, hvad det skulle være for en familie?”

Bente: ”Nej jeg lyttede til min søn [...] Min søn ønskede, efter at have fået præsenteret nogle mulige familier, en helt bestemt familie, og det støttede jeg op om.”

Bente giver udtryk for, at hun lyttede til sønnen og bakkede op om sønnens ønsker og fortæller videre, at hun oplever, at hendes kommunikation med forvaltningen er god:

”Den er jo god, men det kunne have gået lidt hurtigere – det er det eneste. De lyttede jo til min søns ønsker. Vi havde ikke forventet, at vi ville få det igennem, altså at min søn fik lov at flytte til denne familie, men de valgte at lytte. Derudover så er det jo, jamen det er to søde sagsbehandlere.”

Int.: *”så det, jeg hører dig sige, er, at du synes, det er positivt, at forvaltningen har lyttet til jeres ønsker i forhold til valg af den plejefamilie?”*

Bente: *”ja helt klart – netop.”*

Det at Bente oplever, at hun og hendes søn er blevet hørt og inddraget i beslutningen om valg af plejefamilie, ser ud til at have betydning for Bentes syn på forvaltningen og hendes oplevelse af kontakt med denne. Det at Bente føler sig mødt af medarbejdere, der med Bentes ord er søde overfor hende, ser også ud til at spille en rolle. Bente fortæller videre, at hendes søn havde det meget skidt psykisk og var i psykologisk behandling op til anbringelsen. Bente oplevede, at hun ikke selv var i stand til at støtte sønnen tilstrækkeligt, og at der var akut behov for hjælp. Hjælpen blev en plejefamilie. Bente var enig med forvaltningen i beslutningen om, at hendes søn skulle i plejefamilie, selvom det var en stor sorg for hende. Bente kunne godt have ønsket sig, at sønnens indflytning i plejefamilien var sket hurtigere, men da hjælpen kom, var hun lettet og glad, fortæller hun videre.

Også Tage, som er far til en søn på 16 år, oplever, at han er blevet hørt i kommunikationen med forvaltningen i forbindelse med valg af plejefamilie til sin søn:

Int.: *”Følte du, at du blev hørt, og at du blev respekteret af de mennesker, du talte med i den her proces?”*

Tage: *”Ja, det gjorde jeg.”*

Int.: *”Ved du hvad det er, der har gjort, at du har det sådan?”*

Tage: *”Jamen det er fordi, jeg føler, at der, hvor han er kommet hen, det selvfølgelig er et godt sted, og det er meget nyt endnu altså, men det er ikke så langt væk fra, hvor vi bor, og jeg kan stadig være en del af min søns liv, og være med til skole-hjem-samtaler og alt det der. Så det var meget vigtigt det her med, at jeg kunne være en del af fællesskabet, selvom han ikke bor herhjemme.”*

Tage oplever, at han er blevet hørt på sine ønsker til valg af anbringelsessted. Der har forvaltningen lyttet til, at det var vigtigt for Tage at finde et sted, som var tæt på hans bopæl, således at han fortsat kunne have mulighed for at tage del i sin søns liv på vigtige områder. Adspurgt til om Tage var enig i forvaltningens beslutning om, at hans søn skulle i plejefamilie, svarer han, at han er enig i, at hans søn havde brug for hjælp, og at hjælpen kunne være en plejefamilie.

Også Meryem, der er mor til en datter på 12 år, synes, at forvaltningen har taget både hende og datteren med på råd i forhold til valg af plejefamilie:

Int.: *”Var der nogen, der snakkede med dig om, hvilke ønsker du kunne have i forhold til hvilken plejefamilie, din datter skulle i?”*

Meryem: *”Jo. De har spurgt mig, om det f.eks. skal være en fra vores land. Og så siger jeg: Nej det*

skal være en dansker. Der er en familie fra Tyrkiet, der bor i Græsted, jeg siger: Nej, det skal være en dansk familie. Min datter siger, at hendes ønske er, at der skal være dyr i den familie. Og de spurgte om mine ønsker, og hvilken familie skal det være.”

Int.: ”Føler du, at der blev lyttet til dig? I forhold til de ønsker, som du havde til en plejefamilie?”

Meryem: ”Ja, jeg snakkede med Marianne [sagsbehandler, red.]. Tanja [familieplejekonsulent, red.] forklarede i det hele taget det om plejefamilie. Og så endelig kom hun, vi havde møde, så kom hun sammen med en anden kvinde, som var ansvarlig, og som kom med billeder af den første familie. Og så aftalte vi, at i januar måned skulle vi møde familien. De gjorde det på en rigtig god måde, de respekterede mig. Det var perfekt.”

Meryem giver udtryk for, at flere plejefamilier blev italesat som mulige, og at hun oplever, at den plejefamilie, der blev valgt, opleves som den helt rigtige plejefamilie til hendes datter. Meryem fortæller, at hun ser sig selv som en menneskekender, og ved første møde med plejefamilien kunne hun bare mærke, at det her var den helt rigtige familie. Adspurgt til hvad det var, der gjorde, at Meryem kunne mærke, at den her familie var den helt rette, svarer hun, at der var mange børn i familien med forskellige aldre, at det var en stor familie, at stemningen var god, og at forældrene i familien gik hjemme og passede børnene. Plejeforældrene, fortæller Meryem, er ansat af kommunen, hvilket giver Meryem det indtryk, at de bruger al deres tid på at hjælpe de børn, der bor der, som har brug for støtte. Det gør Meryem tryk, fortæller hun, for så ved hun, at hendes datter vil få den rette hjælp fra voksne, der både har tiden og erfaringen til det.

Meryem fortæller, at hun og hendes mand var enige med forvaltningen i, at en plejefamilie kunne være en løsning for deres datter. Hun oplyser, at hun og hendes mand har begrænsede ressourcer økonomisk og socialt, og at de har svært ved at give datteren den rette opdragelse og støtte. Det var alligevel smertefuldt, da datteren flyttede fra hende og ind i plejefamilien, fortæller hun, men hun blev glad, da hun efter et stykke tid kunne se, at plejefamilien gjorde et stort stykke arbejde for at hjælpe datteren med hendes vanskeligheder. Meryem giver senere i interviewet udtryk for, at hun gennemgående synes, at dialogen med sagsbehandlerne har været fin, men også forskellig og afhængig af den enkelte medarbejders væremåde:

”Sagsbehandler skal først og fremmest være ærlig, det er meget vigtigt, at når man kommer ind og tror på systemet, så synes jeg, at personen fortjener, at sagsbehandler er ærlig overfor denne.”

Int.: ”Føler du, at de har været ærlige for dig i det her forløb?”

Meryem: ”Fuldstændig ærlige, undtagen den sidste sagsbehandler, nej. Jeg kender hende lige lidt fra før. Jeg har også sagt til hende, at hun ikke er ærlig.”

Int.: ”Okay. Så udover de skal være ærlige. Har du så nogen gode ideer eller råd til, hvordan sagsbehandlere ellers kan være, når man står i en situation, ligesom du har stået i, når man har et barn, der skal flytte i en plejefamilie?”

Meryem: ”De har gjort det på en rigtig god måde. Jeg ikke nogen klager. Og jeg er også tilfreds.”

Meryem lægger vægt på, at der tales ærligt og åbent i mødet mellem forvaltning og hende som borger, for hun bryder sig ikke om, at tingene pakkes ind. Meryem oplever, at ærlighed har

betydning for tilliden mellem hende og sagsbehandler og tillid er nødvendigt for at kunne samarbejde godt. Meryem fortæller, at hun de fleste gange har oplevet ærlighed, men også har påpeget det, når hun ikke synes, at en sagsbehandler har været ærlig i dialogen.

Bettina, som er mor til en 9-årig dreng, har også en oplevelse af, at hun konkret er blevet inddraget i valg af plejefamilie. F.eks. var det vigtigt for hende, at hendes søn kunne forblive i sit nærområde og i sin fodboldklub, så derfor skulle der findes en familie tæt på denne. Den første familie, som Bettina besøgte, fik hun et godt indtryk af, men under besøget gik det op for hende, at sønnen ved flytning til denne familie ikke kunne fortsætte i sin fodboldklub, og det var ikke hensigtsmæssigt, syntes Bettina. Sønnen spiller fodbold flere gange om ugen og trives godt i sin fodboldklub, der betyder meget for ham. Derfor fik Bettina tilbudt en anden plejefamilie, som boede i nærområdet, og det var Bettina tilfreds med.

Oplevelser af ikke at blive hørt og af at være uenig i beslutningen om anbringelse

Selvom Bettina adspurgt fortæller, at hun føler sig inddraget ved valg af konkret plejefamilie til sin søn, ændrer det imidlertid ikke ved, at Bettinas samlede oplevelse af kontakten med forvaltningen ikke er positiv. Bettina føler sig ikke hørt i forhold til beslutningen om, at hendes søn skulle anbringes i plejefamilie. Hun var meget uenig i beslutningen, og sønnen blev anbragt uden samtykke, fortæller hun. Bettinas tillid til, at forvaltningen reelt ville hjælpe hende i forhold til hendes livs- og familiesituation forsvandt, oplyser hun, i forbindelse med, at forvaltningsmedarbejdere forelagde hende resultaterne af en psykologisk undersøgelse:

”Jamen det, der sker, det er jo, at jeg går igennem sådan en psykologundersøgelse. Og det gør jeg jo i den tro, at de vil jo kunne se, hvad jeg kan, de vil jo kunne se, at jeg har potentialet. Jeg fejler ikke noget [...] Det, der sker, det er det værste tillidsbrud, jeg har oplevet i mit liv. Fordi vi sætter os ned og så handler det jo egentligt kun om: Hvad kan vi bruge imod hende? Det er egentlig en ’Hvad kan vi bruge imod hende?’ og jeg går fuldstændig i sort. Jeg kommer jo ind med god vilje og tillid, og derfor er det også, at det bliver jo sagt med sådan en myndighed, at det bliver gjort sådan og sådan, og der står jo faktisk vagter. Så det hele er et politi-set-up.”

Bettina giver udtryk for, at hun oplever forvaltningens måde at agere på som ødelæggende for mulighederne for, at hun kan etablere et godt samarbejde. Hun føler sig ikke inddraget, og hun føler sig talt ned til. Selvom Bettina oplever, at medarbejderne i forvaltningen har interesseret sig for hendes ønsker til en kommende plejefamilie, overskygger beslutningen om at anbringe hendes barn, imod hendes vilje, selve oplevelsen af at være inddraget. For Bettina er oplevelsen af, at forvaltningen ”gennemtvinger en anbringelse” smertefuld, og måden, det foregår på, er ødelæggende for tilliden, synes hun.

Den seneste sagsbehandler, som Bettinas søn nyligt har fået, beskriver hun dog i positive vendinger. Allerede ved det første møde skete der noget: *”Altså første gang, der bed jeg mærke i. Hun inviterer mig til møde alene – altså jeg skal ikke sidde foran syv mennesker klædt i rustning. Det har jeg været ude for, okay jeg overdriver lidt. Men tit så har det været sådan nogle netværksmøder.*

Så sidder der fem mennesker overfor én, der ligesom skal sørge for, at man ikke løber af sporet, eller ligesom ikke rykker ved de planer, de har lagt, eller hvad fanden det er. Men hun inviterede mig bare,

hende og mig: Goddag, her er et menneske, jeg sidder foran, og det har en historie. Det var bare et helt almindeligt møde, hvor vi drøftede nogle ting, og hun sagde: Ja, det her kan nok ikke lade sig gøre, det her kan godt lade sig gøre, det her vil jeg kigge videre på. Det ville svare til et helt almindeligt ligeværdigt møde, hvor jeg ikke blev sat i bås som et eller andet, og hvor der ikke blev kørt nogle ting – en dagsorden, jeg ikke kunne se – i stilling bag min ryg eller noget. Og hun spurgte mig så: Hvad er det, der er vigtigt for dig?

Bettina beskriver et møde med en sagsbehandler, som efterlod hende med en oplevelse af at være blevet set som menneske og med en oplevelse af ligeværd. Hendes forestilling om den gode sagsbehandler er således for hende en person, der selv tør optræde som menneske, og som ligeledes møder hende som menneske, med respekt og med ligeværd. Hun sammenligner sit møde med den nye sagsbehandler med tidligere erfaringer, hvor sagsbehandleren har inviteret flere fagpersoner med til mødet, hvilket i hendes optik giver stor distance. Selvom Bettinas søn på interviewtidspunktet har fået en ny sagsbehandler, som Bettina omtaler positivt, har hun generelt oplevet sig misforstået i kommunikationen med forvaltningens medarbejdere: *”Men altså, du skal forstå det her med, at hele historien: De kæmper en kamp omkring mig i forvaltningen, fordi, at det hele bygger på, at de tegner et billede af mig, som en bestemt person, som en bestemt udsat voksen. Og jeg er ikke den person.”*

Bettina oplever, at forvaltningen kun har blik for hendes mangler, mens alle de ressourcer, hun mener, at hun har, ikke bliver set eller anerkendt, hvorfor hun ikke har oplevet at blive set som en kompetent forælder og et ligeværdigt menneske. At hun oplever dette, ser ud til at få betydning for hendes syn på systemet og hendes (u)villighed til at samarbejde med både forvaltning og plejefamilien.

Også Tage, som er far til en 16-årig dreng, har oplevet sig misforstået i mødet med forvaltningen. På spørgsmålet om, hvordan han har oplevet kontakten til sit barns nuværende sagsbehandler, svarer han: *”Jamen det har været sådan lidt blandet, fordi, jamen også hele den her proces jeg har været igennem, hvor de har behandlet mig, som jeg var voldsspsykopat, hvor det har ikke været rart, at skulle have den på skulderen, fordi det ikke var det, der var problemet, så det har slet ikke været rart at være ret stemplet, da det var noget, jeg ikke var.”*

Tage giver løbende gennem samtalen udtryk for, at han føler sig stemplet i dialogen med forvaltningen. Han giver udtryk for, at det er urimeligt, at forvaltningen vælger at reducere problemernes omfang og karakter til et spørgsmål om en ”episode”, hvor han har lagt hånd på sin søn. Denne stempling som ”voldsspsykopat” og den nedværdigende måde, som han oplever at blive behandlet på og talt til, har haft negativ betydning for hans syn på forvaltningen og samarbejdet med sagsbehandler.

MATCHET OG SYN PÅ BARNETS TRIVSEL I PLEJEFAMILIEN – HVORDAN ER DET GÅET?

I det følgende ser analysen nærmere på, hvordan forældrene oplever, at det er gået deres barn eller ung i den første tid i plejefamilien samt forældrenes oplevelse af kontakten til plejeforældrene. På interviewtidspunktet har børnene og de unge boet i deres plejefamilier i ganske kort tid – fra få uger til nogle måneder.

Når plejefamilien gør en forskel

Tage, der er far til en 16 årig dreng, har en oplevelse af, at hans søn har det godt i plejefamilien, at sønnen er glad for at være der, og at han ser ud til at få den rette hjælp og støtte. Tage fortæller, at plejeforældrene har haft børn boende tidligere, som ikke kunne bo hjemme hos deres forældre. Plejeforældrene har viden om de problemstillinger, som Tages søn har brug for støtte til, og derfor er netop denne plejefamilie, ifølge Tage, det rette sted for hans søn: *”For han [plejefar, red.] er uddannet lærer og han arbejder på en skole for børn med særlige vanskeligheder, så derfor er han også ja, han har kendskab til børn med forskellige problemer og mange erfaringer.”*

Også Meryem fortæller, at plejefamilien til fulde støtter hendes datter. Plejefamilien har ifølge Meryem gjort et stort stykke arbejde for at hjælpe hendes datter med de udfordringer, hun har. Datteren har på få måneder tabt sig mange kilo og er blevet en ”virkelig flot ung pige”. Derudover er hun blevet hjulpet med en afhængighed af at se tv-serier - en afhængighed som betød, at hun ikke kom i skole, dengang hun boede derhjemme, fordi hun brugte al sin tid på at se serier. Datteren kommer nu i skole og har fået nye venner: *”Jeg er tilfreds med plejefamilien. Og på den der første møde sagde jeg udover det der med sagsbehandleren og de papirer og alt det – at den her familie skal have ros. De får kun ros og ros og ros. Plejefamilien.”*

Meryem fortæller videre, at hun og hendes mand har begrænsede ressourcer derhjemme, og at det er vanskeligt at motivere datteren til at lave andre ting end at se tv-serier. Når datteren er hjemme på samvær, kan Meryem ikke stille noget op imod datterens forbrug af tv-serier, fortæller hun. Derfor er hun både glad og imponeret over plejefamiliens indsats og vælger, hver gang datteren klager over plejefamiliens regler, at bakke op om plejeforældrene i dialogen med sin datter. En anden mor fortæller om sit syn på plejeforældrene og barnets trivsel i plejefamilien: *”Jeg snakker altid godt med dem, og de har altid taget sig godt af min dreng, og de har taklet hans problemer godt, altså de har jo gjort et stort stykke arbejde ved at sætte sig ind i de problemer, han har. Og så er de altid søde og venlige.”*

Bente oplever plejefamilien som engagerede i sin søns situation, og de har tilegnet sig en viden om, hvordan de kan støtte sønnen. Bente fortæller, at dette er særdeles vigtigt, da sønnen, før han blev anbragt, havde en depression, hvorfor han periodisk var indlagt på psykiatrisk afdeling. Bente oplevede sig magtesløs og ude af stand til selv at hjælpe sønnen. Ifølge Bente har sønnen fået det meget bedre, efter han er flyttet ind hos plejefamilien, hvilket Bente er meget glad for og lettet over.

Adspurgt til forældrenes oplevelse af kontakten med plejefamilien fortæller Bente, Tage og Meryem hver især, at de har en god kommunikation med plejefamilierne til deres børn. Bente fortæller: *"Vi kommer altid godt ud af det med hinanden. Plejefamilien og jeg ringer ofte til hinanden ved behov for at høre, hvordan det går, og hvis der er noget særligt, så taler vi om det, så der er god kontakt. Jeg taler med dem, når der er behov. Det går begge veje. Jeg tror også, at plejefamilien oplever, at der er en god kontakt. Faktisk har vi aldrig været uenige om noget rigtigt."*

Også Tage oplever at have en fin dialog med plejefamilien til sin søn: *"Jamen, altså vi har god kontakt med frem og tilbage og sådan [...] Det er yderst vigtigt, at vi kan samarbejde, så jeg fortsat kan være en del af min søns liv, fordi at det vil kun gå den forkerte vej, hvis man ikke kan samarbejde, sådan at jeg måske bliver afskåret fra at være deltagende i min søns ting så."*

Ligesom Bente, fortæller Tage, at den gode dialog med plejeforældrene er vigtig, fordi han fortsat ønsker at være en del af sin søns liv som forælder og at kunne deltage i forskellige aktiviteter i sønnens liv som f.eks. forældremøder, skole-hjem-samtaler og lignende. Nøglen til dette er, ifølge Tage, en hyppig og god kommunikation mellem ham selv og plejeforældrene. Også Meryem oplever, at samarbejdet med plejefamilien til hendes datter går godt og adspurgt til, hvad det er hun gør for at bidrage til en god kommunikation med plejefamilien, fortæller hun, at hun søger at støtte op om den linje, som plejefamilien udstikker i forhold til hendes datter:

"Det var meget svært for Semra [datteren, red.] i starten, mange gange ringede hun til mig, og sagde, at hun var sur på familien. Og hun græd i telefonen, og så sendte jeg plejefamilien en sms på telefon. Men det vi har gjort hele tiden er, at vi har støttet plejefamilien. Og selv den der gang Semra ringede til mig og græd: 'mor, kom hent mig' eller 'Mor, find en anden plejefamilie', så har jeg snakket med hende, og prøvet at få hende til ro, falde til ro. Og har sagt hele tiden, at det er bedst, at hun snakker med dem. Hvis hun er sur, så må hun sige til dem, at hun er sur på dem, og hvorfor hun er sur på dem. Fordi hvis hun ikke gør det, så kan de aldrig finde ud af det. Og jeg prøver at sige til hende, at hun skal sige sin mening."

Oplevelser af at barnet mistrives

Bettina ser ikke, at anbringelsen af hendes søn i plejefamilie reelt har bidraget med noget positivt i hendes liv: *"Min søn har det ikke godt. Det er ikke løst, altså man har skåret drengen fra hans tilknytning til de nærmeste. Dem der var hans forbilleder. Og man har skåret ham fra den linje, som har været kørt igennem hans liv."*

Bettina mener, at det er skadeligt for hendes søn, at han har så lidt kontakt med sin biologiske familie. Hun giver udtryk for at være klar over, at det manglende samarbejde mellem hende og plejeforældrene er u hensigtsmæssig for sønnen. Hun fortæller, at hun har været og stadig er meget bitter over forvaltningens håndtering af sagen og måde at møde hende på, særligt i forbindelse med anbringelsen. Hun oplever derudover, at plejeforældrene er svære at blive kloge på, at de taler med "to tunger", og at hun har svært ved at "mærke hvem de er". Hun oplever, at plejeforældrene skriver og videregiver negative informationer om hende til forvaltningen. Hun har også svært ved at se, at plejefamilien skulle kunne noget, som hun ikke også kan: *"Og så er der også nogle andre små detaljer, der slår mig, hvor man siger: Okay. En mand, en plejefar og*

en kvinde, en plejemor, der tjener pengene på at have plejebørn. Hvad fanden er forskellen på mig og dem? Og de har et kæmpe hus, altså hvor er det uretfærdigt det her ikke. Og så sidder jeg her og kan ikke mønstre de her materielle ting, som de kan, men de er egentlig jo meget lignende. Jeg har en uddannelse ik. Altså, det er også sådan den, der slår mig, der er: Hvad fanden er forskellen egentlig?"

Bettina undrer sig over, hvad det er, plejefamilien kan i forældrerollen, som hun ikke kan, udover at de har nogle materielle ressourcer, som hun ikke har. Når Bettina undrer sig hænger det sammen med, at hun ikke mener, at hun personligt har udfordringer med at være forælder for sit barn. Fordi forvaltningen mener, at hun ikke har de rette forældrekompetencer, har medarbejderne valgt at anbringe hendes søn og nedbringe samværet mest muligt, fortæller hun.

DISKUSSION

Flere undersøgelser peger på vigtigheden af at inddrage forældrene aktivt, hvis en anbringelse skal kunne fungere optimalt for barnet eller den unge og de voksne (Egelund et al. 2010, Wegler, Warming, Elgaard og Storm 2007, Klyvø 2007, Wegler og Warming 1996). Flere danske og internationale studier viser samtidig, at størstedelen af forældre til børn og unge, der anbringes uden for hjemmet, ikke har følt, at de blev tilstrækkeligt inddraget i beslutningsprocesserne omkring anbringelsen (Egelund og Hestbæk 2003). Dette er problematisk, idet inddragelse og deltagelse af barnet eller den unges forældre i forhold til anbringelsen må betragtes som en afgørende forudsætning for at skabe det bedst mulige samarbejde i det videre forløb (ibid.).

Når inddragelse af forældre i forbindelse med en anbringelse kan betragtes som vigtig, handler det om flere forhold heriblandt, som Høilund og Juul påpeger det, om etik og anerkendelse. Det handler om at betræbe sig på god etik i form af anerkendelse og om minimering af krænkelser, dels fordi forældre er borgere med rettigheder, og dels fordi det kan medvirke til at skabe det bedst mulige samarbejds-klima mellem forældre og plejeforældre omkring barnet eller den unge, mens det er anbragt, af hensyn til barnet eller den unges trivsel og udvikling under anbringelsen. Forældre må, jf. udviklingspsykologisk teoridannelse og tilknytningsteori, fortsat anses som vigtige i barnets liv, mens barnet er anbragt.¹⁰

Flere af de interviewede forældre i projektet ser da også ud til at være tilfredse med at have haft indflydelse på valg af plejefamilie og giver udtryk for at føle sig hørt og forstået. Især de forældre, der umiddelbart ser mere positivt på anbringelsen af deres barn eller ung, og som opfatter anbringelsen som en hjælp til både barnet eller den unge og dem selv, er tilbøjelige til i højere grad at føle sig hørt, forstået og inddraget modsat den ene forælder, der ikke var enig i beslutningen. Den tvangsmæssige beslutning om anbringelse, som denne forælder oplever som voldsom, ser ud til at overskygge forældrens oplevelse af at have haft indflydelse på valg af plejefamilie og af at være blevet inviteret til samarbejds-møder med plejeforældrene og

¹⁰ Dette er kilde til diskussion indenfor forskningen mellem hhv. en 'barnets rødder tilgang' vs. en 'barnets behov tilgang' og 'den ny barndomsforskning', men i dansk sammenhæng er synspunktet om vigtigheden af kontinuitet i barnets liv/barnets rødder italesat både i lovgivning og i kommunal praksis og viser sig gennem en holdning om, at kontakt mellem barn og forældre under anbringelsen er nødvendig for barnets identitetsdannelse og oplevelser af kontinuitet. Denne tilgang står imidlertid ikke uimodsagt (Klyvø 2011, Lindén 1982 og Graversen 1992).

forvaltningen. Med Honneths anerkendelsesperspektiv for øje kan det pege på, at denne forælder i mødet med forvaltningen har oplevet sig underkendt i forhold til den *retslige sfære*. Denne mor har således gennem en tvangsanbringelse af hendes barn oplevet, at hendes livsform og måde at praktisere forældreskab på af myndighederne konkret er blevet afvist og defineret som ikke god nok, hvilket har givet anledning til oplevelser af det, som Honneth omtaler *kulturel degenera-tion*.

Oplevelsen ser ud til at få betydning for moderens syn på hele anbringelsen, herunder kontakten til forvaltningens medarbejdere såvel som i dialogen med plejefamilien, som forælderen retter sin vrede og indignation imod. Ifølge Høilund og Juul (2005) er anerkendelse et normativt ideal, som altid bør efterstræbes i socialt arbejde. Samtidig kan forvaltningen være nødt til at skride til anbringelse mod forældres vilje, hvilket altid vil være en alvorlig krænkelse for forældre. Graden af forældres oplevelser af krænkelse kan i nogle tilfælde mindskes, hvis forvaltningen evner at forvalte den magt, de er i besiddelse af, på en etisk forsvarlig måde. Dertil kommer, at det har stor betydning om borgeren oplever sig mødt og anerkendt på sin egen problemforståelse og med blik for de forældrekompeterencer, borgeren trods alt besidder. I denne forælders tilfælde har moren ikke oplevet, at forvaltningen har anset hende som havende en værdi for sit barn. Herudover beskriver hun en oplevelse af, at forvaltningen har et ensidigt fokus på hendes mangel på ressourcer, som ikke stemmer overens med hendes egen selvopfattelse. Når der er uoverensstemmelse mellem forvaltningens syn på borgeren og borgerens syn på sig selv, vil dette ifølge Høilund og Juul medføre en oplevelse af krænkelse, da borgeren således ikke føler sig set af forvaltningen (Høilund og Juul 2005).

Det ser således ud til, at det kan være vanskeligere at give forældre en oplevelse af at være blevet inddraget tilfredsstillende i tilfælde, hvor anbringelsen effektueres uden samtykke, og hvor forældre grundlæggende har en anden problemforståelse, sådan at vrede og afmagt i disse tilfælde kan fylde på en altoverskyggende måde. Spørgsmålet er så, om det nytter, og om en anerkendende tilgang overhovedet er muligt i de tilfælde? Man kan også omvendt spørge: Hvordan havde situationen set ud, hvis forælderen slet ikke var blevet inddraget?

De forældre, der omtaler mødet med forvaltningen som positivt, oplever at blive mødt som det man kan kalde medborgere. De fortæller, at de bliver mødt som mennesker, i øjenhøjde på en måde, der giver dem en oplevelse af at være ligeværdige. De lægger vægt på, at sagsbehandler agerer menneskeligt og med ærlighed. Modsat er der forældre i interviewmaterialet, der oplever at blive stigmatiseret i mødet med sagsbehandler. Uggerhøj (1995) konkluderer blandt andet om samarbejdet med forældre og forvaltning, at det er afgørende for forældrene, at de mødes af socialrådgivere med engagement, menneskelighed og ærlighed – noget som Uggerhøjs undersøgelse viser ikke altid bliver opfyldt (Uggerhøj1995).

I et anerkendelsesperspektiv bør forvaltningen altid gøre sit ypperste for at se og høre borgerens perspektiv. Borger og forvaltning behøver og vil ikke nødvendigvis altid nå til samme forståelse, men en betingelse for, at en borger kan opleve en tryghed og have en tro på den gode vilje fra forvaltningen side, er en oplevelse af at være set, hørt og respekteret som en ligeværdig medborger (Høilund og Juul 2005). Forældrenes beskrivelser af kontakten til forvaltningen peger på, at denne i et vist omfang opleves personbåret, da der er beskrivelser af kontakten til med-

arbejdere i forvaltningen, som både er overvejende positive samt det modsatte. Forældrenes mere negative oplevelser af kontakten til en medarbejder i forvaltningen synes for nogle at få betydning for den mere generelle tillid til, at forvaltningen kan og vil hjælpe dem.

Også ved spørgsmål om oplevelser af barnet eller den unges trivsel i plejefamilien, ser der ud til at være forskel på de forældre, der har været enige i, at deres barn eller ung skulle anbringes og den forælder, der ikke er enig. Sidstnævnte forælders syn på barnets situation og på plejefamilien, ser ud til at være påvirket af synet på forvaltningen, herunder forælderens negative oplevelser af kommunikationen med denne. I en sådan situation bør forvaltningen, i et anerkendelsesperspektiv, rumme en forståelse for de forældre, hvor forskellighed og forælderens (måske) anden holdning til nødvendigheden af anbringelsen, anerkendes.

For forældrene er det vigtigt fortsat at kunne være forældre for deres børn under anbringelsen. Nogle giver udtryk for ønsker om at kunne få lov til at deltage og spille en rolle i barnets hverdagsliv f.eks. at deltage i skole-hjemsamtaler eller forældremøder. Dette kan ifølge flere forældre kun ske, såfremt de kommunikerer godt med plejefamilien. Flere oplever da også, at der indtil videre er en god kommunikation mellem dem selv og plejeforældrene, hvilket må formodes at komme barnet til gode. Af Cubions evaluering fremgår det, at medarbejderne oplever stor variation i "forældresamarbejdet" og at de oplever en forskel i, om anbringelsen er gennemført med eller uden samtykke fra forældrene. Nogle af medarbejderne oplever, at det kan være vanskeligere at opnå et godt samarbejde, når anbringelsen er gennemført uden samtykke fra forældrene. Andre medarbejdere oplever, at det snarere er måden hvorpå årsagen til anbringelsen formidles til forældrene, samt dialogen om, hvordan de som forældre kan bidrage til, at anbringelsen bliver så vellykket som muligt for alle parter og herunder særligt for barnet/den unge (Cubion 2017), som har betydning for kontakten til forældrene. En af familieplejekonsulenterne i evalueringen formulerer det således: "*Det er ikke kun afgørende, om der er tale om tvang. Mit eksempel er en far, der var imod anbringelse, men var rigtig god til at sige, hvad han ønskede for sine børn, og hvad han synes plejefamilien skulle kunne.*" (Cubion 2017:20).

6. Plejeforældres perspektiver

En tredje aktør, som spiller en mindst lige så vigtig rolle i matchningsprocesser, er plejeforældrene. Nedenfor fremstilles plejeforældrenes perspektiver på forløbet omkring de plejebørn, de har fået i pleje indenfor projektforløbet. Analysen bygger på interviews med seks plejeforældre, der er blevet interviewet i henholdsvis en fokusgruppe og gennem kvalitative individuelle interviews. Fælles for de interviewede plejefamilier er, at de alle har været plejefamilie i en del år og dermed har erfaring med at have haft flere børn og unge i pleje både for Københavns Kommune, men også for andre kommuner. De har således et forholdsvis bredt erfaringsgrundlag. Nærværende analysefremstilling er empirinær og er struktureret om to overordnede temaer, hhv. oplevelser af inddragelse af barnet eller den unge i matchningsprocessen og oplevelser af kontakt med forvaltning og forældre. Efter analysetemaerne rejses en diskussion, hvor anden forskning på området inddrages.

OPLEVELSER AF INDDRAGELSE AF BARNET ELLER DEN UNGE I MATCHNINGSPROCESSEN

Fem af de seks interviewede plejeforældre peger på, at de på flere måder har oplevet kontakten med forvaltningen anderledes end i tidligere anbringelsesforløb, de har erfaringer med. Fælleslydende er det, at de har oplevet flere og hyppigere indledende møder og besøg fra forvaltningen end vanligt, og de har oplevet, at der på møderne var fokus på at inddrage børnene og de unge, men også de voksne omkring børnene og de unge på måder, som de ikke oplever, er forekommet i tidligere anbringelser, de har været involveret i.

Inddragelse af barnet og den unge i anbringelsesforløbet.

Flere plejeforældre fortæller, at barnet eller den unges behov i særlig grad er blevet hørt i anbringelsesforløbet, hvilket flere oplever som atypisk, udover det sædvanlige eller anderledes end tidligere. Mogens, der har en plejesøn på 14 år fortæller: *”Så har jeg særligt oplevet det her med, at det er børnene, man har sat i højsædet, det har været børnenes behov, som man hele tiden har handlet på og ikke den her væven eller nu må vi også lige tage højde for det og det eller nu siger lovgivningen sådan og sådan. Nej, det har først og fremmest været børnenes behov – hvordan tilgodeser vi dem, så det har virkelig været godt.”*

Også Poul, plejefar til en pige på 12 år har haft en oplevelse af, at det er barnet eller den unges behov og ønsker, der har været i højsædet i dialogen med sagsbehandler: *”Samarbejdet med sagsbehandler har virkelig været godt. Den sagsbehandler vi har, der har hjertet været med. Vi har jo*

ikke været vant til, at vores plejebørn har haft den samme sagsbehandler gennem mange år. Og vores plejebørn har haft den her sagsbehandler i 9½-10 år. Det vil sige, hun [sagsbehandler, red.] kender hende [plejedatter, red.] og kender hendes behov. Og det var hende meget magtpålggende de ting omkring hende, at det var hendes ønsker og behov det drejede sig om.”

Plejeforældrene fremhæver oplevelsen af at været blevet hørt og taget alvorligt som plejeforældre i kombination med en oplevelse af, at det har været barnets behov og ønsker, der har været i centrum som den vigtigste faktor i beslutninger omkring anbringelsen. Arne fortæller:

”Jeg vil sige, vi har jo været plejefamilie i over 20 år og har kendt mange sagsbehandlere undervejs, som også hyppigt er blevet skiftet ud, men den sagsbehandler vi har haft her i forløbet, jeg vil sige, at vi har aldrig, aldrig oplevet noget der var så kompetent som denne. Vi har aldrig før oplevet en sagsbehandler som i den grad har været optaget af vores forventninger, aldrig før. Hun har været helt fænomenal dygtig.”

Int.: ”ok, prøv at sætte ord på hvad der har været kendetegnende ved hende?”

Arne: ”Hun har hørt os, når vi har fortalt om børnenes behov, og hun har handlet på dem. Ikke den der med f.eks.: Nå, det kan vi ikke gøre noget ved eller sådan er lovgivningen altså. Nej hun har hele tiden sat børnenes øverst og så er der blevet handlet på deres behov, det har været helt fantastisk, det har det altså.”

Således oplever flere af plejeforældrene, at de er blevet hørt, når de på møder har forsøgt at formidle barnets behov og ønsker til forvaltningens medarbejdere. Arne oplever, at det han fortæller, bliver taget alvorligt og at både sagsbehandler og familieplejekonsulent reelt har forsøgt at ændre på tingene til det bedre for barnet.

Når inddragelse gennem møder er svært for nogle unge

Der er imidlertid også en plejemor, som mener, at de mange møder med inddragelse af barnet har været hårde for hendes plejesøn. Bodil fortæller: ”Jeg vil sige, at vores plejesøn har været noget presset i det her forløb. Så vil mors familiebehandler gerne snakke med ham, så vil sagsbehandler gerne snakke med ham, interviewe ham og optage ham, så vil familiekonsulenten meget gerne tale med ham og også gerne lige en ekstra gang, så bliver der ringet fra Det gode match med: Hvornår har du tid til et interview? Og vores plejesøn har forskellige diagnoser, og når man lige er flyttet i en ny familie, så er det altså lige så det hele ryster på sådan et ungt menneske. Der bliver jeg så altså nødt til som mor, plejemor at sige: Ved I hvad, I må altså lige vente lidt og tage den med ro, ik.”

Bodil fortæller, at hun grundlæggende er positivt indstillet overfor, at plejebarnet bliver hørt og inddraget, men at VABU's interview og de mange samtaler med barnet i løbet af de første måneder af anbringelsen også kan være hårde for nogle børn at indgå i. Derfor anbefaler hun en lidt mere skånsom form for inddragelse i de tilfælde, hvor barnet er meget psykisk udfordret. Det kunne f.eks. være samtaler over telefon. Derudover oplever hun, at det er u hensigtsmæssigt, at møder med forvaltningen bliver lagt i skoletiden, for det kan få børnene til at føle sig anderledes. Bodil fortæller, at de lige har haft et besøg af sagsbehandler og familieplejekonsulent sammen, og at dette besøg skulle være midt på dagen, selvom hun forsøgte at få det lagt efter skoletid. Barnet går glip af en hel skoledag, ligesom barnet potentielt bliver udstillet som anderledes i kammeraternes øjne, når barnet skal fortælle, hvorfor det ikke kommer i skole, mener Bodil.

Når barnet eller den unge vælger plejefamilien til – en prøveperiode

Plejeforældrene Poul, Bente, Bodil og Mogens fortæller, at det første møde med børnene og de unge i projektforsøget har været anderledes end møderne med de børn og unge, som de tidligere har haft i pleje. Plejeforældrene beskriver en oplevelse af, at børnene og de unge er blevet støttet af kommunale medarbejdere til at fremsætte egne krav og konkrete ønsker til plejefamilien. Plejefamilierne er blevet bekendtgjorte med, hvad barnet eller den unges ønsker har været og har undervejs indgået i en dialog med forvaltningen om, hvad der har været muligt at opfylde, og hvad der ikke har kunnet lade sig gøre. Poul fortæller: *”Vi blev jo ikke godkendt af sagsbehandler til at skulle have hende. Det var hende selv, der skulle godkende os. Sagsbehandler mente, det eneste, der ikke levede op til hendes krav til os, det var, at vi ikke boede på Rådhuspladsen. Helsingør, der er lidt langt. Men hun lagde kortene på bordet, hvad det var, og det eneste der egentligt talte fra, det var, at vi ikke boede i KBH. Men det var lagt op til, at hun skulle sådan set selv godkende, for det var jo hende, der skulle bo her, og sådan blev det.”*

Poul fortæller videre, at pigen efter det første besøg viste stor interesse. Herefter fulgte et forløb, hvor hun besøgte plejefamilien flere gange sammen med en pædagog fra det opholdssted, hvor hun boede: *”Og så skulle hun så tænke over, om hun ville besøge os igen. Og det ville hun gerne! Så hun kom på weekend. Og første gang hun kom på weekend, der havde hun fire flyttekasser med. Det er hende, der har sagt: Jeg vil gerne bo hos Poul og Lotte. Det er hende, der har sagt det, og jeg er ret sikker på, at hvis hun havde sagt det modsatte, så var hun ikke kommet til at bo hos os.”*

Poul giver således udtryk for en oplevelse af at være blevet valgt aktivt til af pigen, og han mener, at dette har fået betydning for, at hun trives så godt hos dem i dag. Bodil fortæller også om et længere forløb, hvor den teenagedreng, som hun og hendes familie endte med at få i pleje, besøgte dem af flere omgange og også opholdt sig hos dem i flere fulde weekender i løbet af en periode på et par måneder: *”Men han var glad, han synes, at han blev hørt. Jeg er helt sikker på, at han synes, at han havde en god start. Og det er jo det vigtigste. Og inden vi alle sammen sagde okay, så var vi jo så heldige, at han rent faktisk kunne komme ned og få et par weekender sammen med os før det blev besluttet. Og det var jeg glad for, for der havde vi set hinanden i øjnene og sagt: Nu mærker vi lige efter. Når man får et barn ind, er man nødt til at sige, hvem er vi i huset? Er vi et godt match? Er det godt for vores familie? Er det godt for det barn, der flytter ind? Man skal jo passe sammen. Og det har vi sørme også gjort. Vi har haft mange snakke med vores ældste børn om det også.”*

Bodil fortæller videre, at de weekender, som de tilbragte sammen med deres kommende plejesøn, gav plejefamilien såvel som plejesønnen et gensidigt indtryk af hinanden, og de fik taget mange snakke om, hvordan livet var i deres familie, og om de ønsker og forventninger, som plejesønnen havde. Også Per oplever, at hans plejedatter, der på anbringelsestidspunktet var 11 år, aktivt deltog i valget af dem som plejefamilie: *”Jeg synes, at barnet har været draget meget mere ind i det, end vi før har oplevet, og det synes jeg har været godt. Og jeg synes det er super godt, at de her børn kan få lov at fortælle, hvad ønsker de egentlig har. Og jeg hørte jo på konsulenten, da hun skulle finde en familie, da hun snakkede med Sukhon [plejedatter, red.] om hvilke ønsker, hun kunne opfylde, og hun ikke kunne opfylde ’de og de og dé’ ønsker, du havde, men de to ønsker der, du havde, dem kan jeg ikke opfylde, for det kunne vi ikke finde. Så det med at hun bliver mødt med, at vi har lyttet til dig, vi har faktisk prøvet, og nu sidder vi med den familie, og hvad tænker du så om*

det? Så barnet bliver jo medinddraget. Jeg tror på, at det gør det meget nemmere og meget bedre i en anbringelse, at de bliver draget med ind i det.”

Per fortæller videre, at plejedatteren valgte at blive hos dem efter en periode, hvor der havde været gensidige besøg i hhv. plejefamilien og på det opholdssted, hvor pigen boede midlertidigt. Det viste sig, at pigen allerede på det første besøg i plejefamilien fandt ud af, at hun fungerede rigtig godt med en lidt yngre plejesøn, der boede i familien. Det, der skete under besøgene var, at Sukhon og plejefamilien lærte hinanden lidt at kende, og Per oplever, at de valgte hinanden til.

Et gensidigt og aktivt tilvalg af hinanden

Selvom flere af plejeforældrene har oplevet, at de er blevet valgt aktivt til af børnene, fortæller både Poul, Per og Bodil også om, at processen har været gensidig, idet de som plejefamilie også selv har skullet mærke efter, om det følte rigtigt. Flere af plejeforældrene fortæller, at de hurtigt oplevede at kontakten til barnet ”følte god”. Både Poul og Per bruger ord som at kunne ”mærke” at det ville blive godt lige fra starten. Per fortæller: *”Så jeg føler – og det fornemmede jeg faktisk, da jeg så hende – at det her det skal nok blive godt, det kan godt lade sig gøre, selvom hun var så stor. Fordi jeg havde en fornemmelse for hende med det samme, synes jeg.”*

Poul fortæller: *”Ja, allerede fra da vi fik præsenteret på papiret, der var vi allerede solgt. Der var ikke så meget der, der er nogen gange, hvor man bare kan høre, at det der, det kan blive rigtig, rigtig godt. Man har slet ikke det der i sit baghoved med: Det kan også blive rigtig skidt, for det var egentlig slet ikke en mulighed. Og da hun så kom, og hun valgte os, så kan man sige, at så er den jo hjemme. Og det har også gjort, at meget af den historik, hun har slæbt rundt på fra tidligere tider, det er ting, vi overhovedet ikke har oplevet. Fordi hun trives. Og det er jo positivt.”*

Plejeforældrenes følelser og oplevelser omkring barnet ser ud til i kombination med børnenes ønsker og oplevelser at være betydende for at plejeforholdet bliver en realitet og plejeforældrene oplever en længere tilnærmelsesperiode som konstruktiv. Bodil fortæller, at de mange besøg og weekendophold sammen med deres kommende plejesøn bevirkede, at selve indflytningen og den første tid blev nemmere både for ham og plejefamilien: *”Jamen det er jo simpelthen at mærke efter. Men altså, han kom jo op med ingenting, og vi skyndte os at gøre værelset klar, og han kunne være her. Vi tog i sommerhuset og var der et par dage. Og så prøvede vi at finde ud af, hvor er han henne, hvad kan han, og hvad forventer han? Og hvad kan vi opfylde af de ønsker, og hvad kan vi ikke. Vi havde mange snakke med ham, for lige pludselig så fortalte han rigtig meget om, hvad hans drømme var. Han havde en drøm om en familie, altså. Jeg er faktisk rigtig glad for de to weekender, inden vi tog beslutningen sammen. Så det kunne jeg faktisk godt tænke mig, hvis man kunne gøre sådan altid. Det vil være ... også for den unge. Lige at komme hjem og smage på sådan en familie der og se: Kan vi det eller er det helt forkert for mig og her lugter forkert. De er jo også meget følsomme de her unge mennesker. Så jeg følte mig bedre forberedt, da han kom med sine to kasser og flyttede ind. Det kunne jeg godt anbefale, hvis man kunne få sådan en længere periode med weekender sammen, hvor man ser hinanden lidt an.”*

Poul og Per ser positivt på, at barnet eller den unge får lov til at mærke gennem en prøveperiode, hvordan det er at være i deres familie. De mener begge, at dette er med til at kvalificere beslutningen på begge sider således, at både barnet bliver mere afklaret, og at plejefamilien får en bedre fornemmelse for barnet, før beslutningen træffes. De to plejeforældre ovenfor giver umiddelbart indtryk af godt at kunne rumme, at en prøveperiode potentielt kan munde ud i at barnet måske vælger dem fra, fordi det ikke føles rigtigt for barnet.

OPLEVELSER AF KONTAKT MED FORVALTNING OG FORÆLDRE

Fællesmøder med sagsbehandler og familieplejekonsulent

Plejeforældrene fortæller, at de i anbringelsesforløbene i projektperioden har oplevet, at der har været flere fælles møder, hvor både sagsbehandler og familieplejekonsulent har været tilstede. Bodil oplever de fælles møder som særligt gode fordi: *”Jeg synes det var godt, for ved disse møder kan man jo så minde om alle de ting, der lige kan klares. For tit så ringer jeg til en i forvaltningen og så går der flere dage, før man hører noget og må rykke dem og ringe igen osv. Disse møder gjorde jo, at man havde tæt kontakt, og at der hurtigt blev fulgt op på ting.”*

Også Mogens ser positivt på de fælles møder med sagsbehandler og familieplejekonsulent: *”Jamen det har været tilgangen fra sagsbehandler og familieplejekonsulenten, altså det her med at du kunne få vendt nogle ting hurtigt, der var hurtigt svar, og man var hurtig til at sige: Ved du hvad, vi finder lige en dag at tale sammen i her i kalenderen. Det har været alfa og omega det her. Hurtigere handling.”*

Mogens har derudover oplevet et engagement hos medarbejderne, som han ikke tidligere synes, at han har oplevet i mødet med forvaltningen: *”Ja, altså jeg har jo kunnet mærke, at de her to personer, som er kommet, de har jo, de brænder jo for sagen, de er top engagerede og de rykker på tingene. Det er altså sjældent, jeg oplever det sådan. Oftest er det jo sådan, at de sagsbehandlere bare siger: Jamen sådan er det bare, og vi kan ikke gøre noget ved det. Sådan har jeg ikke oplevet det denne her gang – slet ikke.”*

Også Per og Poul oplever, at kommunikationen med forvaltningen i forløbet omkring anbringelsen af deres seneste plejebørn har været godt. Poul bruger ordet ”fænomenalt” om samarbejdet med sagsbehandler og familieplejekonsulent, og Per siger: *”Det, de gør, og som de har været rigtig gode til i København, det er, at når vi så skriver ind, så får vi også svar tilbage, og vi får svar tilbage hurtigt. Og kan de ikke svare på det, vi skriver om – f.eks. hvis vi ansøger om noget, og de lige skal undersøge det – så får jeg svar om, at det skal de lige undersøge. Så der er ikke lukket for tilbagemelding. Og så får jeg så svar, når de har det – men jeg får altid lige svar på, at de har set min mail, og at de undersøger tingene. Og når der har været nej til noget, så har der også været en god begrundelse for det, synes jeg – eller synes vi – og det er derfor, vi tog et barn til igennem Københavns Kommune, det er fordi, vi synes faktisk, samarbejdet har været rigtig godt. Det er faktisk virkeligheden for os med Københavns Kommune, det har været dybt professionelt hele vejen igennem.”*

De flere fællesmøder har givet plejeforældrene en oplevelse af ikke at stå alene i opgaven med at støtte barnet i en svær situation. Plejeforældrene fortæller, at nogle af barnets vanskeligheder og/eller kontakten med barnets forældre i nogle tilfælde har været så vanskelig, at det uden de mange møder, et fælles blik på sagen og den hurtigere vej til handling, ikke ville være gået godt: *"Altså, vi har haft så mange børn gennem tiden, og vi har kendt så mange professionelle, og jeg vil sige, at vores erfaring er, at der ikke er nogen, som kan løfte så svær en opgave som disse sager kan være, hvis ikke vi løfter den sammen. Hvis ikke vi alle sammen arbejder ud fra det samme, så kan det jo være ligegyldigt."* (Bodil).

De plejeforældre, der giver udtryk for, at samarbejdet med forvaltningen omkring det barn, de har fået i pleje gennem Det gode match har været særligt godt peger på, at "fælles fagligt fodslag", hyppige opfølgninger, hurtig og kort vej til dialog og handling har været kendetegnende for samarbejdet.

Tæt dialog, støtte og opfølgning er vigtigt - også efter, at barnet eller den unge er flyttet ind

To plejemødre er ikke helt så positive. De påpeger at støtte og opfølgning er vigtigt også efter endt matchning. De oplever, at deres behov for support ikke har været dækket optimalt. Hyppig opfølgning bør fortsætte resten af anbringelsesforløbet, synes de. Både Grethe, som har en plejedatter på ni år, og Bodil har oplevet, at der i nogle tilfælde har været lang vej til handling i kommunikationen med forvaltningen, efter barnet er flyttet ind: *"Ja det er lidt den der, at sagsbehandler tænker, at nu har de fundet en god familie, og der kan barnet bo, og det kommer til at blive godt. Og ja, det gør det også, men lidt efter der føler man sig altså lidt fortabt ik, som familie for man kan jo se, at man har et ungt menneske, der har det skidt, og der er brug for noget hjælp, og man får at vide fra kommunen at: Det ordner vi, vi finder noget, og PPR er ind over osv., og der sker bare intet [...] Sådan noget med at ringe og følge op, det bruger jeg virkelig meget tid på. Det er jo synd for det barn, der går og venter."* (Bodil).

Bodil peger således på, at inddragelse af barnet i matchningen er vigtig, men det er mindst ligeså vigtigt at fastholde fokus på barnets behov og ønsker i tiden derefter og sikre fortsat støtte og inddragelse. Grethe oplever, ligesom Bodil, at det periodisk halter med opfølgningen og støtten, når barnet først er blevet anbragt. Hun fortæller, at hun har rykket forvaltningen mange gange i forhold til at få afklaret forskellige vigtige forhold, som f.eks. om barnet kunne bevilliges psykologisk støtte, og her synes hun, det går for langsomt med et svar, og at barnet lider under det. Grethe synes også, at hun rykker forvaltningen mange gange, både når det drejer sig om samværsafgørelser/ændringer, og ved anmodning om forskellige former for støtte til barnet. Dette giver Grethe en oplevelse af at stå meget alene i situationen modsat de plejeforældre, der oplever at få den støtte, de har behov for.

Når forvaltningens inddragelse af forældrene har betydning for kontakten mellem forældre og plejeforældre

Oplevelserne af kontakten til og kommunikationen med forældrene opleves lidt forskelligt af de interviewede plejeforældre. Bodil oplever, at hele forløbet omkring etableringen af anbringelsen, hvor mor og søn i høj grad er blevet involveret, har bidraget til, at der i dag er en god kommunikation med barnets mor: *"Og vi har et godt samarbejde med mor. Mor er blevet spurgt*

meget om, hvordan hun vil have det, hvis det blev os, og hun siger: Jeg er blevet ringet op bagefter og spurgt om, hvordan det går, og hvad mine ønsker er, og jeg kan kun sige, at jeg er glad, jeg tryk, og jeg er tilfreds med den plejefamilie. Men jeg tror, at det er fordi, hun er blevet inkluderet hele tiden. Hun har simpelthen følt, at hun selv har valgt det her også. Det har man lyttet til. Og hun har været med i processen hele vejen. Også i forhold til samvær og sådan noget. Og hun er blevet spurgt om, hvordan hun kunne tænke sig det. Det kan jeg mærke.”

Bodil fortæller, at de tidligere har haft et barn i pleje, hvor oplevelsen var, at anbringelsen blev ”presset ned over hovedet” på moderen til barnet, hvilket ikke gjorde noget godt for deres indbyrdes kommunikation. Det har været helt anderledes i det sidste tilfælde, oplyser Bodil: ”Jeg tror, man her har været bedre til at tale følelser med forældrene. Og det er nok en ting, hvor vi udvikler os alle sammen. Det er i hvert fald en ting, hvor jeg kan mærke en forskel i forhold til kontakten med mor her.” Bodil fortæller, at den positive kontakt med moderen har en afsmittende effekt på plejesønnen: ”Altså vores plejebarn reagerer jo også, når han oplever, at mor har det godt og faktisk mener det, hun siger. I stedet for, at mor måske skulle være utilfreds og sige: Øv, det er også den dumme plejefamilie, der siger sådan og sådan. Det kan jo hurtigt risikere at ske i de anbringelser her, men det synes jeg slet ikke, jeg mærker her i forhold til mor på nogen måde. Jeg kan meget mærke, at mor arbejder med, og at vi alle sammen arbejder med, og det tror jeg helt sikkert, er fordi hun føler, at hun er med og ikke udenfor processen hele vejen.”

Bodil beskriver således, at det er lykkedes hende og moren at etablere en kontakt, som gør, at de begge kan ringe sammen eller tage initiativ til at kontakte hinanden i situationer, hvor der er behov for det. Poul oplever ligeledes, at moren til hans plejedatter er tilfreds med, at hendes datter nu bor hos Poul og hans kone: ”Vi er så heldige, at både mor, far, farmor og farfar, de kan lide os. Det gør rigtig mange ting meget nemmere, når man ikke skal kæmpe på den front i hvert fald. Så hun [mor, red.] er glad, og hun kan jo se, hun [plejedatter, red.] trives. Og der er masser af plads, og der er masser af muligheder for hende at udvikle sig på. Så hun er glad. Og det betyder jo noget; mor er jo noget specielt, det er alles mødre vel, på et eller andet plan. Så det betyder jo noget, at hun er glad. Fordi så behøver hun ikke forstille sig, så behøves det ikke at være, når hun besøger hende: Jamen, de er også nogle idioter, og skal tale hende efter munden, fordi hun ikke er tilfreds. Så rent psykisk, så tror jeg, at det har meget at sige for barnets trivsel.”

Bodil og Poul har begge en oplevelse af, at forvaltningens tiltag omkring en øget inddragelse af forældrene i hele processen omkring barnets anbringelse viser sig at få positiv betydning for det samarbejde, som de som plejeforældre får etableret med forældrene. Poul fortæller om et møde hjemme hos dem, hvor moren til plejedatteren deltog og fik lov til at give sine ønsker tilkende. At det har vist sig, at moren kan lide plejefamilien får betydning for, at hun bakker op om anbringelsen og dermed om barnets liv i plejefamilien, fortæller Poul. Bodil fortæller, at moren til hendes plejesøn valgte at give mange af sine ønsker og synspunkter til kende over telefonen, da hun var for skrøbelig på det tidspunkt, hvor sønnen skulle anbringes.

Når forældrekontakten er svær

Det er dog ikke alle plejeforældre, som oplever, at samarbejdet med forældrene er nemt. To plejeforældre, Mogens og Per, oplever, at samarbejdet med forældrene er vanskeligt. Per fortæller, at moren til hans plejedatter er udeblevet fra de fleste møder og ikke ser positivt på

anbringelsen. Det er lykkedes Per at få inddraget nogle andre familiemedlemmer i dialogen omkring barnet. Per taler ikke plejedatterens forældres sprog, men kommunikerer med farens søster, der taler dansk, og hun er gået mere aktivt ind i samarbejdet. Også Mogens beskriver et vanskeligt forhold til forældrene til det barn, han har fået i pleje: *”Forældrene kom på besøg, inden han flyttede ind, og de har ikke syntes, at det her var en god ide, helt fra starten, men de var positive, da de var her. Forældrene har siden ikke haft lyst til samarbejdet overhovedet. De arbejder kun på at få overtalt deres barn til, at han skal hjem til dem ik.”*

Forældrenes utilfredshed med anbringelsen betyder, at de ikke har kontakt med plejefamilien. Mogens beskriver forældrene som misbrugere, så selvom han og hans kone oplever, at de har forsøgt at invitere forældrene ind i en dialog, er det ikke lykkedes på en måde, som er god for barnet eller tålelig for dem selv indtil videre. Mogens håber, at det vil lykkes på et senere tidspunkt af hensyn til barnets trivsel. Det manglende samarbejde og forældrenes forsøg på at få deres søn hjemgivet bringer, ifølge Mogens, plejesønnen i en loyalitetskonflikt, hvor han bliver klemmt, og hvor det går ud over hans trivsel. Mogens fortæller: *”Altså, jeg synes godt, jeg plejer at kunne gøre en forskel, men det har jeg nærmest ikke kunnet gøre her, andet end at spejle ham [plejesønnen]. Og sige til ham at, det er så svært at være i det her, det er svært at være loyal. Jeg har prøvet at sige til ham: Jeg kan godt holde på en hemmelighed sammen med dig. Og på andre måder også, men jeg er ikke blevet lukket ind. Det har simpelthen været for svært for ham.”*

Trods forskellige tiltag og forsøg, der har været gjort i forhold til at inddrage forældrene, kan det, især når der er en grundlæggende uenighed om barnets anbringelse, vise sig at være vanskeligt at få en god kommunikation op at stå.

DISKUSSION

Hvad angår plejeforældres oplevelse af matchningsprocessen, er dette bl.a. belyst af Dozier et al. (2001) og Sinclair og Wilson (2003).¹¹ Emnet er desuden grundigt belyst i en norsk masteropgave fra 2011, empirisk baseret på seks dybdegående kvalitative interviews med i alt 11 plejeforældre og med inddragelse af øvrig forskning på området (Oppedal 2011). Som særligt betydningsfuldt for om plejeforældrene oplever matchningen som god, fremhæver plejeforældrene i Oppedals undersøgelse dels vigtigheden at få relevant information om plejebarnet, dels plejebarnets personlige kvaliteter og endelig oplevelsen af kontakt og god kemi i forbindelse med det første møde med plejebarnet.

At få information om det barn eller en ung, man som plejefamilie potentielt skal have i pleje, kan man få på flere måder. I traditionel praksis vil plejefamilien primært få information om barnet eller den unge gennem de af forvaltningens medarbejdere, der besøger familien og medbringer en beskrivelse af barnet – dvs. at viden om barnet eller den unge leveres til plejeforældrene gennem andre voksnes perspektiver på barnet eller den unge og ofte vil informationen komme fra en voksen, der ikke selv har mødt barnet eller den unge, men har fået viden gennem

¹¹ Beklageligvis har vi ikke fundet undersøgelser, der inddrager plejeforældrenes egne børns oplevelser af matchningsprocessen, om end flere studier afspejler vigtigheden af, at plejeforældrenes egne børn går positivt ind i plejeforholdet og tager godt imod plejebarnet (Hestbæk og Egelund 2003).

læsning af forskellige dokumenter. De interviewede plejeforældre oplyser da også, at de har fået information om børnene og de unge gennem forvaltningen, men enkelte har under prøvebesøgene fået viden om barnet/den unge fra barnet/den unge selv.

Fra analysen af børnene og de unges perspektiver ved vi, at prøvebesøgene ser ud til at være forbundet med en gennemgående positiv oplevelse i deres fortællinger og erfaringer med dette. Plejeforældrene fortæller ligeledes om denne erfaring i positive vendinger. Prøvebesøgene ser for børnene og de unge ud til at udgøre en unik mulighed for at få indblik i deres måske kommende plejefamilie, at mærke efter, se og opleve stemningen i hjemmet og at møde evt. øvrige børn i familien. Ligeledes er besøgene af flere børn og unge blevet brugt til at få talt med plejeforældrene om tanker, behov, ønsker og forventninger til livet for dem i pleje i netop dette hjem. Prøveperioder rummer en særlig mulighed for begge parter, men efterlader også spørgsmål af mere etisk karakter, for hvad nu hvis plejefamilien afviser barnet eller den unge efter et sådant ophold? I materialet er ingen af børnene og de unge i denne situation, og det er en situation, som i sagens natur nødtigt skulle forekomme, men i og med at der åbnes op for en prøveperiode, kan en sådan situation finde sted, og hvad gør dette så ved barnet eller den unge, kan man kritisk spørge? Det er sandsynligt, at barnet eller den unge vil føle sig kasseret og valgt fra i en særdeles sårbar situation. Der er et dilemma og derfor må det overvejes om og på hvilke måder, der kan arbejdes med dette. Man kan imidlertid også spørge, om det ikke under alle omstændigheder var endt med et brud, hvis plejefamilien allerede i starten var klar til at bringe anbringelsen til ophør?

I situationer hvor mødet fører til et gensidigt tilvalg peger interviewene imidlertid på, at det gensidige tilvalg mellem barn eller ung og plejefamilie opleves mere solidt og mere kvalificeret. To plejeforældre er således overbevist om, at netop barnet eller den unges prøveperiode og aktive tilvalg af plejefamilien er en vigtig årsag til, at det går så godt med at bo i plejefamilien.

Halvdelen af de interviewede plejeforældre oplever deres kontakt med forvaltningen som overvejende positiv og flere giver udtryk for at have oplevet en mærkbar forskel i omfanget og karakteren af den støtte, de har fået i forbindelse med matchet i projektperioden sammenlignet med erfaringer, de har gjort sig med match i tidligere anbringelsesforløb. Selve projektets indsatser har haft til formål at øge inddragelse og anerkendelse af børn, unge og forældre i matchningsprocesser, men analysen af plejeforældrenes perspektiver peger på, at flere af de interviewede plejeforældre også har oplevet sig hørt, mødt og anerkendt på en måde, der adskiller sig fra det, de hidtil har oplevet i mødet med forvaltningens medarbejdere. Plejeforældrenes oplevelse af den øgede støtte og medinddragelse kan vidne om, at forvaltningen er lykkedes med bestræbelserne på at balancere magtudøvelsen etisk, så den ikke af plejeforældrene er oplevedes som krænkende, og har dermed givet plejeforældrene en bedre oplevelse af retslig anerkendelse.

Tre plejeforældre peger imidlertid også på, at støtte og support bør fortsætte efter barnet er flyttet ind, og her synes de ikke, at støtten har været optimal. Forskning peger på, at plejeforældres kommunikation med forvaltningens medarbejdere kan volde udfordringer på grund af det magtforhold, der er til stede, hvor forvaltningen har karakter af arbejdsgiver i mødet med plejeforældrene, som forventes at indtage en medarbejderrolle (Nielsen 2002, Oppedal 2011).

Forvaltningen agerer endvidere i nogen udstrækning dobbeltrolle med henholdsvis en kontrollerende og en støttende funktion samtidig. Plejeforældrene er ansat til at passe og drage omsorg for barnet eller den unge, så længe forvaltningen mener, at det er nødvendigt. Det kan være vanskeligt for plejeforældre at rejse kritik af eller efterspørge yderligere støtte fra forvaltningen, da frygten for, at barnet kan blive flyttet, eller at plejefamilien kan blive opsagt, kan være tilstede (Klyvø 2011).

Kommunikationen med og kontakten til forældrene ser ud til at udgøre en blandet oplevelse hos plejeforældrene, hvor kontakten i nogle tilfælde opleves relativt ukompliceret og god, mens kommunikationen i andre tilfælde er vanskelig i et omfang, så der ikke eller måske kun sporadisk er kontakt mellem forældre og plejeforældre. Når plejeforældrene fremhæver den kommunikation, de har med forvaltningen positivt, skyldes det blandt andet, at de oplever, at medarbejderne i høj grad lytter til dem, når de ved møder søger at videreformidle deres vurdering af barnet eller den unges perspektiv og behov. De oplever at blive taget alvorligt og dermed anerkendt som vidende samarbejdspartnere. Plejeforældrene beretter, at der har været flere møder og hyppigere opfølgninger omkring de børn og unge, der er blevet anbragt gennem projektet. Ved møderne har sagsbehandler og familieplejekonsulent begge været tilstede, og der har været bedre opfølgning. Der er i flere af anbringelserne en oplevelse hos plejeforældrene af, at det er lykkedes at etablere et "fælles fagligt fodslag", hvor alle i sagen arbejder i samme retning, hvilket flere plejefamilier også oplever som delvist atypisk i forhold til tidligere anbringelser, de har været involveret i.

Flere af de interviewede plejeforældre oplever, at den støtte både de og deres plejebørn har fået i forbindelse med matchet i projektet er forholdsvis unik og udover det sædvanlige. Der er imidlertid også plejeforældre, der er mere kritiske i synet på kontakten med forvaltningen. De er utilfredse med den støtte, børnene og de unge får. De synes, der følges for langsomt op på spørgsmål, og kommunale medarbejdere støtter ikke hyppigt og godt nok op om plejeforholdet, hvorfor plejeforældrene føler sig alene med de udfordringer, de står i.

Projektets bestræbelse på en øget og anderledes inddragelse af børn, unge og forældre må således, ifølge plejeforældrenes udsagn, siges i væsentlig udstrækning at være lykkedes.

7. Medarbejderes perspektiver

I denne analyse fremstilles medarbejdernes perspektiver på matchningsforløbet med særligt fokus på deres erfaringer omkring arbejdet med de nye tiltag i tiden op til og lige omkring barnets anbringelse i plejefamilie samt den øgede mødeaktivitet samtlige implicerede parter imellem. Analysen bygger på interviews med fire medarbejdere – to sagsbehandlere og to familieplejekonsulenter.

I projektforsløbet har det eksterne konsulentbureau Cubion, som beskrevet i introduktionen, udarbejdet en evaluering med fokus på medarbejdernes oplevelser af, hvordan det er gået i anbringelsessagerne senere i forløbet.¹² I det Cubion har udarbejdet en særskilt evaluering med fokus på medarbejdernes perspektiver, samt at interviewene fandt sted på et tidligt tidspunkt efter anbringelsernes effektivering, rummer analysen nedenfor ikke informationer om, hvordan medarbejderne oplever matchet i de enkelte anbringelser sidenhen, dvs. hvordan det, ifølge medarbejderne, er gået de enkelte børn og unge efter indflytning i plejefamilien. Analysen er derfor struktureret ud fra følgende to temaer: oplevelser af arbejdet med tiltag til inddragelse af børn, unge og forældre i matchningsforløbet og oplevelser af samarbejdet de forskellige aktører imellem.

OPLEVELSER AF ARBEJDET MED TILTAG TIL INDDRAGELSE AF BØRN, UNGE OG FORÆLDRE I ANBRINGELSESFORLØBET

Nedenfor sættes fokus på medarbejdernes oplevelser af at arbejde med nye tiltag og metoder til inddragelse af børn, unge og forældre i matchningsprocessen, herunder med særligt fokus på, om den øgede inddragelse har haft betydning for matchningsprocessen, og om der har været metoder, som de har oplevet som særligt givtige.

Oplevelser af den øgede inddragelse af børn, unge og forældre

De fire medarbejdere giver på hver deres måde udtryk for, at de oplever den øgede inddragelse af børn, unge og forældre i matchet som positivt. Særligt fremhæver de afholdelsen af forventningsafstemningssamtaler både forud og efter valg af plejefamilie til det konkrete barn eller ung som noget nyt og konstruktivt. Ved disse samtaler afstemmes forventningerne til en familieplejeanbringelse. Dette sker ved, at der tales med hhv. barnet eller den unge og dets forældre om ønsker og behov i forbindelse med familieplejeanbringelsen.

¹² Der henvises til Bilag I i nærværende rapport samt *Afsluttende evaluering af projekt Det Gode Match* (Cubion 2017).

Det nye i dette tiltag er blandt andet, at familieplejekonsulenten møder barnet eller den unge og dets forældre inden matchningen, hvor det i Københavns Kommune tidligere kun var sagsbehandleren. Begge familieplejekonsulenter fremhæver muligheden for at møde både børn eller ung og forældre inden et match som givende. En af familieplejekonsulenterne formulerer det således:

"Jeg synes det bliver nuanceret, når man også taler med børnene. Man oplever dem på en anden måde. Og de fleste børn vil jo rigtig gerne snakke, og så det indtryk man får, når man er hjemme hos forældrene [...] Jamen igen, det kvalificerer matchningsprocessen, at jeg får lov til at snakke med forældrene og danne mit eget indtryk af forældrene, andet end det, der står i papirerne. Og også med børnene, det bliver meget mere nuanceret. Det hjælper i den der matchningsproces."

Senere i interviewet beskriver familieplejekonsulenten en konkret sag, hvor overleveringspapirerne havde givet hende en anden opfattelse af forældrene, end det, hun selv erfarede i mødet med forældrene: *"Man får et meget mere nuanceret billede af forældrene. Det kan sådan set gå begge veje [...] Blandt andet med hende pigen, hvor moderen blev beskrevet uden ressourcer. Hun er i antabusbehandling, er dårlig og kan ingenting. Hun kan ikke sætte grænser, og hun kan ikke dit og dat. Og så kommer man hjem til hende, og det er rigtigt nok, hun har ikke så mange ressourcer i hvert fald i forhold til at sætte grænser, men man oplevede en meget sød og kærlig mor, meget samarbejdsvillig mor."*

Familieplejekonsulenten oplever således, at det fysiske møde med moren kan give et andet indtryk, end hvad det skrevne havde efterladt indtryk af. I det konkrete eksempel var den skriftlige beskrivelse af moren problemfokuseret i en grad, så hendes ressourcer ikke fremgik tydeligt for familieplejekonsulenten. Den anden familieplejekonsulent peger ligeledes på, at det har været givtigt at tale med børnene op til et match: *"Det har gjort en kæmpe forskel [...] Det gav mig et bedre billede af, hvem det her barn er. Når der er beskrevet, at det kan være angstfuldt og nogle af alle de her beskrivelser, der kan være. Når jeg så har siddet over for dem, så får jeg et billede, så kan jeg se, hvordan de enten har siddet og pakket sig ind eller nevet sig selv i fingrene. Og det billede har betydet rigtig meget, når jeg så har været ude og tale med de her familier, jeg så har fundet."*

Familieplejekonsulenten oplever på den måde, at det fysiske møde med børnene og de unge kvalificerer matchet, idet kropssproget også nuancerer billedet af barnet eller den unge. At familieplejekonsulenten møder barnet eller den unge forud for anbringelsen adskiller sig fra den hidtidige praksis i Københavns Kommune, hvor familieplejekonsulenten matcher et barn eller ung og en plejefamilie på baggrund af en skriftlig beskrivelse af barnet koblet med en mundtlig beskrivelse overleveret af sagsbehandler. Samtidig er familieplejekonsulenten optaget af, om børnene eller de unge oplever sig reelt inddraget: *"Jeg er jo meget optaget af, om vi laver reel inddragelse, eller om vi laver et 'flueben' og siger 'nu har vi snakket'. Fordi jeg tænker, hvis det her skal have gang på jord, så skal vi også have en reel inddragelse."*

Familieplejekonsulenten fortæller videre, at såfremt inddragelsen af barnet eller den unge skal have en betydning, så kræver det, at medarbejderen har en skærpet opmærksomhed på, om barnet eller den unge faktisk oplever sig medinddraget, hørt og forstået. En af sagsbehandlere taler om, hvad hun tænker, at det har betydet for barnet eller den unge at blive inddraget i højere grad end den hidtidige praksis i Københavns Kommune: *"Jeg tænker, at det har haft enormt*

stor betydning for hende [barnet, red.], at hun har følt, at hun har været med til at bestemme formen på det her, og at vi ikke bare hen over hovedet på hende, har besluttet, at nu skal du besøge dem [plejefamilien, red.] og den dag, flytter du ind. Hun har ligesom haft medindflydelse på, hvordan processen skal være, og hvordan hun ligesom kunne være sig selv og tage de her små skridt.”

Sagsbehandler oplever altså, at det har haft en positiv betydning for barnet, at hun har været inddraget i processen omkring matchet. Senere i interviewet fremhæver hun familieplejekonsulentens rolle i forhold til at tale med barnet: ”Det, at familieplejekonsulenten også fik lov til at tale med barnet inden, hun [barnet, red.] skulle flytte i plejefamilie, det var enormt gavnligt og gav os en enorm stor indsigt i, hvad der var vigtigt for barnet.”

Sagsbehandler oplever på denne måde, at familieplejekonsulentens deltagelse i samtalen med barnet eller den unge forud for anbringelsen medførte skærpet indsigt i, hvad barnet eller den unge oplever, er vigtigt for det. I interviewene er medarbejderne generelt optaget af at inddrage forældrenes perspektiver i forhold til valg af plejefamilie til deres barn eller ung, når dette har været muligt. Det er ikke altid, at forældres ønsker til anbringelsen kan imødekommes, og medarbejderne har fortællinger om, hvor inddragelsen bliver udfordret. Eksempelvis nævner en medarbejder, at en grund kan være at barnet eller den unge og forældre har forskellige ønsker, hvor barnet eller den unges valg af familie vejer tungest. En anden fortæller, at uenigheder mellem forældrene kan føre til, at ønsker hos hver af dem ikke kan imødekommes.

En af familieplejekonsulenterne peger på, at man som medarbejder skal være tydelig i dialogen med forældrene omkring, hvad der er inddragelse, og hvad der er af ønsker. Dermed mener familieplejekonsulenten mere konkret, at der må skelnes mellem, hvornår forældrene reelt kan få indflydelse på beslutninger, og hvornår de alene høres og får mulighed for at give udtryk for deres ønsker, uden at disse nødvendigvis bliver realiseret. Et eksempel på dette er, når forælderen er uenig i beslutningen om anbringelse: ”Det, jeg har tænkt på hver gang, vi har håbet at få forældrene med, det var at have fokus på, at vi er tydelige omkring, hvad der er reel inddragelse, og hvad der er ønsker. Hvor er det, at de kan få indflydelse, og hvor er det, de ikke kan.”

Familieplejekonsulenten nævner, at der er tilfælde, hvor anbringelsen bliver tvangsmæssig, fordi det ikke lykkedes at få forældrenes accept. I disse tilfælde kan forældrene sidde med en oplevelse af, at forvaltningen handler hen over hovedet på dem. Familieplejekonsulenten peger således på, at der kan være forskellige hensyn, der gør, at det ikke altid er muligt at inddrage børn, unge og forældre ligeligt. Sommetider må forældrenes behov vige for hensynet til beskyttelse af barnet eller den unge. Samtidig gør hun opmærksom på, at det altid er vigtigt at søge at inddrage forældrene på trods af, at der kan være modstand: ”[...] selvom der er en modstand, hvordan kan vi så lukke den dør op, så vi alligevel får mulighed for, at faktisk møde dem og anerkende den modstand.”

Oplevelser af særligt givtige metoder til inddragelse af børn, unge og forældre

Et tiltag i projektforsøget har været et tilstræbt forsøg på at give børn, unge og forældre flere mulige plejefamilier at vælge imellem, når barnet eller den unge skulle anbringes i plejefamilie. Medarbejderne fortæller, at det er en udfordring at finde plejefamilier, der bor i eller tæt på København, hvorfor det har været vanskeligt at finde flere potentielle plejefamilier på samme tid, som barnet eller den unge har kunnet vælge imellem. I analysen af børnene og de unges og forældrenes perspektiver (i nærværende rapport i kap. 4 og 5) fremgår det imidlertid, at flere børn, unge og forældre har haft oplevelsen af at have flere familier at vælge imellem. Nogle af disse familier er alene beskrevet for børnene, de unge og forældrene. Trods det forhold, at børnene, de unge og forældrene ikke har mødt familierne, har det altså alligevel efterladt nogle børn og unge og forældre med en oplevelse af at have haft forskellige mulige familier at vælge imellem. Flere medarbejdere omtaler problematikken omkring rekruttering af plejefamilier, som en af sagsbehandlerne fortæller om her: *”Det, der har været svært nogle gange, det er at finde de her plejefamilier. Og det, tænker jeg jo stadig, det er, selvom vi har Det gode match. I den virkelige verden ville det være rigtig fint, hvis der var nogen at vælge imellem, men jeg tænker, at vi gør os umage. Og jeg synes også, det lykkedes mange gange, at vi finder nogen [...] Forældrene kommer automatisk med en masse ønsker, og nogle kan indfries og nogle kan ikke indfries.”*

Sagsbehandleren giver samtidig udtryk for, at det er et vilkår, at der vil være ønsker, som kan imødekommes og ønsker, der ikke kan, men det vigtigste er, at forældrene oplever at blive medinddraget og taget med på råd.

De fire medarbejdere giver alle udtryk for en oplevelse af, at det er metoderne til at forventningsafstemme parterne imellem, (hvor familieplejekonsulenten også møder både børn, unge og forældre), metoderne til at inddrage barnet eller den unge mere systematisk samt det tætte samarbejde medarbejderne imellem, som de anser for særligt givtige. En sagsbehandler fortæller, om det givtige i, at familieplejekonsulenten også møder børnene og de unge inden matchet: *”Familieplejekonsulenten stiller nok nogle andre spørgsmål, end jeg gør, da hun kender plejefamilien mere, end jeg gør. Hun har et lidt andet perspektiv.”*

Det væsentligste for børnene og de unge er at blive anerkendt i plejefamilien

En af familieplejekonsulenterne fortæller, at fælles for mange af børnene og de unge er, at de ofte er interesserede i den følelsesmæssige del af anbringelsen. Flere børn og unge spørger: *”Bliver jeg en anerkendt del af den familie?”* Senere i interviewet uddyber hun: *”[...] det, det handler om, er, at de ønsker sig set og hørt, de her børn. Det er det, de har et ønske om – og anerkendt for det, de er. Og det overrasker mig ikke. Det tænker jeg, selvfølgelig er det, der er deres største ønske.”*

Hun tilføjer endvidere, at det derfor er vigtigt at være nysgerrig omkring børnene og de unges bevæggrunde for at svare eller fremsætte de ønsker, de gør. Hun forklarer: *”[...] Men det har ligeså meget været at få afdækket, hvad handler det om for dig [barnet, red.], når du spørger til det her, hvad er det, du er nysgerrig på i forhold til det her? Er det fordi, du kan være bekymret ved det, eller fordi du rigtig gerne vil det?”*

En sagsbehandler og en familieplejekonsulent nævner også, at det er vigtigt at medtænke og inddrage øvrige ressourcepersoner fra barnet eller den unges netværk, som denne er tryk ved og har tillid til, således at netværket tænkes bredere end blot barnet eller den unges forældre. En familieplejekonsulent fortæller: *”Og så kunne jeg godt tænke mig, at vi gør mere brug af det netværk, der er rundt omkring, og vi udvider det til mere end bare at være barnet og forældrene, men til også at bruge andre ressourcepersoner, der kan være. Både fordi det kan være med til at skabe tryk og til, at når vi har forladt mødet, at der kan være nogen til at hjælpe det her barn til, at ’hvad var det egentlig, vi snakkede om?’, ’hvad betød det der?’. For jeg tror egentlig, at mange af dem, de får så mange informationer, så de er fyldt totalt op, når vi går fra det møde.”*

Interviewene viser, at medarbejderne har haft fokus på at inddrage børnene og de unge i planlægningen af det første møde med plejefamilien. Som det fremgår af introduktionen har inddragelse af barnet eller den unge i første møde med plejefamilien været afprøvet i projektperioden. Medarbejderne har hørt børnene og de unge om, hvor de gerne vil møde plejefamilien første gang, hvem der skal deltage i mødet, og hvad der skal foregå. Desuden har det været afprøvet, at børnene og de unge har stillet egne spørgsmål til plejefamilien, som de havde planlagt forud for mødet. Interviewene viser, at alle fire medarbejdere har haft fokus på at inddrage børnene i planlægningen af børnene og de unges første møde med plejefamilien. I det følgende ses en sagsbehandlers konkrete eksempel på, hvordan et barn er blevet inddraget i det første møde med plejefamilien:

”Vi spurgte hende om, hvordan hun gerne ville have, at det skulle foregå. Sideløbende. Altså først lavede hun sådan et videoklip af sig selv, som familieplejekonsulent fik... et videoklip, hvor hun fortalte om sig selv og stod på hænder, som nogle mulige plejeforældre kunne se, det er faktisk en meget god video. Og så spurgte vi hende om, hvordan hun helst ville have det skulle foregå. Skulle det være et besøg med os? Skulle de komme hjem til hendes mor? Hun ville gerne hen til plejefamilien, så det var egentlig efter aftale med hende, da vi snakkede om, hvordan det skulle foregå. Så hun fik lov til at bestemme rækkefølgen, og hvem der skulle med. Hun valgte, at hendes kontaktperson skulle med og så mig og familieplejekonsulent.”

Som det fremgår af det, som sagsbehandleren fortæller, så får pigen mulighed for at få indflydelse på, at hun præsenterer sig i en video, samt hvor mødet skal foregå, og hvem der er skal med til mødet. Interviewene viser også, at en anbringelse nogen gange skal ske ”frygtelig hurtigt”, hvorfor børnene og de unge ikke altid når at blive inddraget i planlægningen af mødet med plejeforældrene. I nedenstående forklarer en sagsbehandler, hvorfor et af børnene ikke blev inddraget i forhold til, hvor det første møde med plejefamilien skulle foregå: *”[...] det gik lidt hurtigt, fordi han var i en akutplejefamilie og havde været der rigtig, rigtig længe. Så det skulle gå lidt hurtigt. Og man kan sige, der havde været samtale med ham, og der havde været samtale med plejefamilien. Men selve det første møde, det foregik faktisk herinde på vores kontor. Og han var rigtig nervøs, og tidligere sagsbehandler var også med men hjalp med, at de lige fik snakket, og så var han inde og møde plejefamilien. Og det gik faktisk rigtig godt.”*

Oplevelsen af det første møde

Det er forskelligt, hvordan det første møde med plejefamilien forløber, og om barnet eller den unge har en god fornemmelse i forhold til at flytte ind i familien. En af sagsbehandlerne fortæller om et barn, der oplever at have ambivalente følelser omkring at flytte ind i en plejefamilie:

”Jamen, vi spurgte hende selvfølgelig, hvad synes du, hvad tænker du, hvad gør du dig af overvejelser? Og så var det faktisk i høj grad kontaktpersonen, der talte med hende, hvor de havde nogle gode lange snakke efterfølgende, også pga. det tillidsforhold de har. Så det var meget med at spørge ind til er de okay, er det den rigtige, tænker du, at de skal have en chance? Hun er jo ikke en pige, der umiddelbart siger meget, men hun virkede spændt og glædede sig, men samtidig var hun også ked af det. Man kunne godt se, at der var modstridende, selv om de [plejefamilien, red.] virkede søde og okay, jeg giver det et forsøg. Det var også hårdt.”

Anderledes står det til med en af de andre piger. En af familieplejekonsulenterne fortæller om en pige på 9 år, som havde nogle helt konkrete ønsker til sin plejefamilie, og at hun fik ”julelys i øjnene” og besluttede sig for at ville bo hos familien, da hun mødte familiens kat og familiens andre børn. *”[...] hun ville godt være i en familie med andre børn, og der skulle være kat, fordi hun er glad for katte. Og de måtte meget gerne have sådan en tv-hyggestue. Og det skulle være tæt på København, hvor de boede. Og jeg fandt så en familie [...] Først var jeg derude sammen med sagsbehandleren, og så var jeg derude sammen med sagsbehandleren og hende og hendes mor, faren kunne ikke åbenbart, og så den familiebehandler, som der er på familien. Efter det møde, da mig og sagsbehandleren gik ud sammen med mor og pigen der, der havde hun bare julelys i øjnene og sagde: Der vil jeg godt bo.”*

Intervieweren spørger ind til, hvorfor hun tror, at det opleves som et godt match for pigen, og familieplejekonsulentens svarer: *”Jamen, der var selvfølgelig en kat og andre børn. Men jeg tror også den måde, de talte med hende på og hendes mor. Og så katten, den listede sig op i sofaen og lagde sig op ad hende, så hun kunne nusse den. Men jeg tror, hun synes, at det var en rar familie. Og de skulle nok hjælpe hende med de der ting der.”*

Med andre ord ser der ud til at være en sammenhæng mellem barnets ønsker og tilfredsheden med det konkrete match og på den måde ser inddragelsen ud til at bidrage til oplevelser af kvalitet i matchningen.

OPLEVELSER AF SAMARBEJDET DE FORSKELLIGE AKTØRER IMELLEM

Et af de elementer, som har været afprøvet i projektperioden, er hyppigere kontakt mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent, end den almindelige arbejdsgang foreskriver. Alle fire medarbejdere taler i positive vendinger om de hyppigere møder mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent. En af sagsbehandlerne formulerer det således: *”Jamen, metoderne vi anvendte, det der med hyppige møder, det var enormt virksomt. Det der med, at vi faktisk havde mange samtaler undervejs.”*

En af familieplejekonsulenterne fremhæver ligeledes kvaliteten ved de hyppige møder, da hun bliver spurgt ind til kontakten med sagsbehandleren i projektperioden. Hun formulerer det således: *”[...] jeg synes også kvaliteten af kontakten er blevet bedre. Jeg oplever, at det mere bliver en fælles sag, og man lytter til hinanden. Jeg tror måske også, at sagsbehandleren synes, at vi lytter mere til dem.”*

En anden sagsbehandler roser den mere hyppige kontakt til familieplejekonsulenten, som hun oplever, giver rigtig god mening i arbejdet med sagerne: *”Jeg tænker, at det her med tæt kontakt til konsulenten, det overfører jeg også til mine andre sager. Og det gør jeg jo fordi, jeg tænker, det giver rigtig god mening. Det her med at få en tættere kontakt til familieplejekonsulenten, det er nok noget af det primære. Og vi står sammen, og vi har faktisk en fælles opgave, selvom vi har hver vores arbejdsopgaver, som vi ofte kan løse sammen. Og så tænker jeg også, at det er rigtig godt for plejefamilien det her med, at vi kommer sammen. Det giver rigtig god mening, det er i hvert fald det, de giver udtryk for.”*

Sagsbehandleren fremhæver i citatet, at den enkelte sag er blevet en ”fælles opgave”, som ”vi ofte kan løse sammen”. Det fælles ejerskab fremhæves også af en af familieplejekonsulenterne: *”Det har været sindssygt godt. Det har været så tydeligt, at vi har fået fælles ejerskab på de her sager. Og at der har været en langt større udveksling af viden. Det er jeg slet ikke i tvivl om. Det har været så markant anderledes.”*

En af sagsbehandlerne peger desuden på, at det tætte samarbejde medvirker til, at man kan undgå misforståelser og få talt om svære emner som samvær, når alle sidder rundt om bordet: *”Jamen, det giver rigtig god mening. Så kan man meget hurtigt få, hvis barnet kun meget kort har været anbragt, afledt nogle misforståelser, eller der kan drøftes samvær, når alle sidder rundt om bordet, og man kan også tale om friktioner. Og det giver rigtig god mening, at alle hører det samme på samme tid. Og det kan man jo godt fortsætte med, selvom det her er slut [projektforløbet er afsluttet, red.]. Det her tætte samarbejde, det giver bare rigtig god mening.”*

DISKUSSION

Der kan som nævnt i introduktionen, ses en tendens i de samlede danske forskningsundersøgelser på området til, at inddragelsen af anbragte børn og unge i matchningen ikke altid finder sted, selvom det bliver fremhævet stadig oftere og stærkere i forskellige lovgivninger og konventioner (Lausten og Jørgensen 2017, Ottosen et al. 2015, Egelund og Hestbæk 2003). Samtidig peger Egelund og Hestbæk (2003) på betydningen af de betingelsesstrukturer praksis er underlagt, hvor valget af konkret anbringelsessted ofte afgøres ud fra pragmatiske forhold, snarere end det enkelte barn eller ungs situation og behov. Denne problematik adresserer et par af informanterne i nærværende undersøgelse ligeledes, idet de oplever, at det kan være vanskeligt at finde plejefamilier, som bor i eller i nærheden af København.

Af Cubions afsluttende evaluering fremgår det også, at medarbejderne oplever en begrænset adgang til mulige plejefamilier. Derudover peger medarbejderne i Cubions afsluttende evaluering på en etisk problemstilling i forhold til, om børnene/de unge pådrages et for stort ansvar i forhold til at blive medinddraget i valget af en plejefamilie. Deres bekymring handler om, at børnene/de unge ikke må opleve at have ansvaret for valget af plejefamilie (Cubion 2017). Meget tyder på, at rekruttering af plejefamilier, særligt i Københavnsområdet, er en strukturel problemstilling, der udfordrer intentionen om at kunne foreslå mere en én plejefamilie. Samtidig er det dog interessant at flere af de børn, unge og forældre, som vi har interviewet, faktisk oplever, at de har haft flere plejefamilier at vælge imellem, selvom medarbejderne ikke oplever det sådan. Man kan derfor spørge, om oplevelsen af at være hørt og have haft mulighed for at fremkomme med sine ønsker til en plejefamilie kan have medvirket til at øge oplevelsen af selv at have valgt plejefamilien til? Måske kan det, at børnene/de unge og forældrene oplever sig taget alvorligt, og at deres perspektiver har fået plads, i sig selv give en oplevelse af at blive anerkendt? Det etiske aspekt, som medarbejderne i Cubions rapport adresserer, skal selvfølgelig tages alvorligt, og der skal ikke være usikkerhed omkring, hvem der har ansvaret for at træffe den endelige beslutning i forhold til valget af plejefamilie: Det har forvaltningen. Valget af plejefamilie kan og skal aldrig være barnets ansvar, hvilket forvaltningen skal være meget opmærksom på og italesætte overfor barnet/den unge. Men den store værdi, som både Cubions evaluering og nærværende rapport afdækker ved inddragelsen af børnene og de unge i planlægningen af besøgene i plejefamilie, gør alligevel inddragelsen af børnene og de unge værd at arbejde med.

Som nævnt i introduktionen angiver praktikere på feltet ofte, at de mangler tilstrækkelig information om barnets baggrund og behov, samt hvilke forhold matchet bør baseres på. Særligt fra børnene/de unge, forældrene og plejefamiliens perspektiv er der grund til at antage, at såkaldt indre faktorer er mindst lige så væsentlige, (hvis ikke mere væsentlige), for at finde et godt match. Flere af medarbejderne i rapporten adresserer også dette og er optagede af, hvordan både børn/unge og forældres emotionelle ønsker og behov varetages ind i processen med at finde den rette plejefamilie. Her fremhæver alle fire medarbejdere den systematiske brug af forventningsafstemningssamtalerne som positivt, særligt i forhold til at tale om de mere følelsesmæssige aspekter ind i anbringelsen.

I anbringelsessager er der som bekendt en ulige relation mellem barnet/den unge, forældrene og forvaltningen, hvor forvaltningen har magten til at definere behovet, problemerne med mere hos barnet, den unge og/eller forældrene samt opstille mulige løsninger. En konsekvens af dette

er, at de skriftlige beskrivelser ofte er problemfokuserede, og ressourcerne derfor bliver svære at få øje på eller huske efterfølgende. Et møde mellem medarbejdere og børn og unge samt forældre åbner mulighed for at balancere medarbejdernes indtryk af barnet, den unge/forældrene og giver dermed en øget mulighed for at se barnet eller den unge og forældrene som personer med flere facetter end dem, man umiddelbart kan læse sig til i sagsakter (jf. Warmings anbefalinger 2014). Flere af VABUs tidligere undersøgelser har beskæftiget sig med samarbejdet mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent (Klyvø og Larsen 2016, Alstrup m.fl. 2016, Larsen, Klyvø og Frederiksen 2012, Klyvø 2011 og Larsen 2009). Undersøgelserne peger samstemmende på, at sagsbehandleres og familieplejekonsulenters fælles besøg i plejefamilierne samt hyppig og løbende dialoger sikrer bedre opfølgning på plejebarnets trivsel. Af Cubions evaluering fremgår det ligeledes, at sagsbehandlere og familieplejekonsulenter omtaler det øgede samarbejde som en faktor, der har positiv indvirkning på oplevelsen af en fælles forståelse og retning i arbejdet med sagerne. Samtidig adresseres udskiftning af medarbejdere, som en udfordring ind i det faglige samarbejde. I den forbindelse peger Cubion på, at der er behov for at skærpe opmærksomheden på at sikre den relevante vidensoverførsel ved skift af medarbejdere (Cubion 2017). Nærværende undersøgelse peger ligeledes på, at medarbejderne har oplevet de hyppigere møder som kilde til et konstruktivt samarbejde, hvor medarbejderne deler samme viden og heraf oplever at "arbejde i samme retning", hvilket medarbejderne har oplevet som en yderligere kvalificering ind i arbejdet med matchningen. Som tidligere nævnt er arbejdsdelingen i flere kommuner sådan, at sagsbehandler primært taler med barnet eller den unge og forældrene, mens familieplejekonsulenten taler med plejefamilien. Denne opdeling og med de heraf forskellige faglige perspektiver kan føre til, at medarbejderne indtager hvert sit perspektiv på sagen og arbejder i hver sin retning. Dette kan i værste fald udvikle sig til en konflikt med konsekvens for de berørte parter, særligt barnet eller den unge.

I forhold til ressourcetræk konkluderer Cubion (2017) i deres afsluttende evaluering, at flere af de anvendte metoder i projektet fordrer et ekstra ressourcetræk. Både sagsbehandlere og familieplejekonsulenter er dog umiddelbart af den opfattelse, at de ekstra ressourcer er godt givet ud i form af bedre samarbejde og heraf færre konflikter og klager.

8. Konklusion

Inddragelse, f.eks. det at lade barnet eller den unge få stemme, at blive hørt og få konkret indflydelse på eget liv, kan på flere måder ses som en vigtig forudsætning for, at barnet eller den unge kan opleve sig anerkendt, i hvert fald i forhold til *den retslige sfære*. Inddragelse og anerkendelse bliver i projektet og i analysen således forbundet og delvist forstået som to sider af samme sag. Det er således tesen, at børn, unge såvel som forældre, der oplever indflydelse på eget liv, gennem *inddragelse* ofte også vil opleve sig *anerkendt*.

I rapporten har vi på baggrund af de foreståede interviews søgt at besvare de, i introduktionen stillede, to overordnede forskningsspørgsmål, dvs. henholdsvis spørgsmålet om:

- *Hvad skal der til for, at man kan kalde noget et godt match?*
- *Hvilken betydning har projektets tiltag omkring inddragelse af børn, unge og forældre haft for deres oplevelse af matchningsprocessen?*

Konklusion på undersøgelsens første hovedspørgsmål

- *Hvad skal der til for, at man kan kalde noget et godt match?*

Der er mange ting, som spiller ind i processen omkring det gode match. Dog viser rapportens analyser helt overordnet, at indsatsen med en mere vidensbaseret og systematisk tilgang i inddragelsen af børn og forældre i matchningen kan lade sig gøre og i væsentlig udstrækning opleves positivt af børn/unge, forældre, plejeforældre og medarbejdere. Men vigtigst af alt ser indsatsen ud til at have haft en betydning for børn/unge og forældres oplevelse af at være taget med på råd i matchningsprocesserne, hvilket ser ud til at få betydning for deres oplevelser af kvaliteten i selve anbringelsen efterfølgende. Børn, unge og forældre er således ikke kun blevet hørt, men oplever, at de har været med til at træffe vigtige beslutninger, der har fået konkret betydning for deres liv. Dette giver grund til at antage, at de har oplevet en større grad af retslig anerkendelse og dermed øget ligeværd, end hvad der gør sig gældende for børn og unge, som anbringes gennem vanlig praksis – en praksis, som er beskrevet i rapportens indledende kapitel.

Udover at styrke oplevelserne af kvaliteten i anbringelserne og i de konkrete match, ser det forhold, at parterne oplever sig taget alvorligt og hørt i mødet med forvaltningens medarbejdere, ud til at påvirke den indbyrdes kommunikation i de konkrete anbringelsessager mellem børn, unge, forældre, plejeforældre og forvaltningsmedarbejdere.

Helt overordnet kan det altså konkluderes, at indsatsen i projektet viser, at en systematisk og samtidig dynamisk tilgang til en aktiv inddragelse af børn/unge og forældre i matchningsprocessen, hvor man starter med at afdække, hvad der er betydningsfuldt for de enkelte børn/unge og forældre, er væsentlige forudsætninger for, at man kan kalde noget et godt match. Dertil skal understreges at anvendelsen af inddragende metoder ikke i sig selv er en garanti for et godt match, men metoderne kan anvendes som inspiration til, hvordan inddragelse af børn/unge og forældre kan finde sted. Anvendelsen af vidensbaserede metoder i arbejdet med matchning kan derfor ansues som midlet til at opnå målet om et godt match, hvor børn/unge og forældre har en oplevelse af at have haft indflydelse på valget af en plejefamilie.

Konklusion på undersøgelsens andet hovedspørgsmål

- *Hvilken betydning har projektets tiltag omkring inddragelse af børn, unge og forældre haft for deres oplevelse af matchningsprocessen?*

Særligt børnene og de unge, og i en vis udstrækning også deres forældre, har oplevet at have haft konkret indflydelse på de indledende processer omkring anbringelserne. Projektet har gennemgående arbejdet med at inddrage og anerkende børn, unge og forældre i matchningsprocessen, men undersøgelsens analyser viser, at også plejeforældrene føler sig inddraget, anerkendt og bedre støttet gennem projektets aktiviteter.

Blandt andet afholdelsen af forventningsafstemningssamtaler både forud for og efter anbringelsens påbegyndelse, hvor børnene, de unge og forældrene har fremkommet med deres tanker og sat ord på deres behov og ønsker til et kommende anbringelsesforløb, har vist sig brugbare for informanterne. I dette forløb er det børnene/de unge, forældrene og plejeforældrenes generelle oplevelse, at børnene og de unge er blevet inviteret med ind i beslutningen om endeligt valg af plejefamilie. Denne indflydelse på valg af plejefamilie har i varierende grad givet børnene og de unge elementer af oplevelser af at være herre i eget liv – i Honneths optik kan man tale om oplevelser af at være ligeværdige medborgere, hvis ret til indflydelse på eget liv er blevet imødekommet.

Plejeforældrene peger også på, at de hyppige møder har bidraget til at skabe højere grad af fælles fagligt fodslag mellem dem og forvaltningens medarbejdere. Flere oplever en bedre støtte, hvilket er med til at reducere oplevelser af at stå alene med barnet eller den unge i en svær situation. Flere plejeforældre ser også positivt på inddragelsen af forældrene og nogle plejeforældre oplever, at samarbejdet med barnet eller den unges forældre er påvirket positivt af, at forælderen har været taget med på råd og er blevet støttet i starten af anbringelsen. Enkelte plejeforældre efterlyser imidlertid at der til stadighed, efter anbringelsens iværksættelse, bør være fokus på at inddrage barnet og den unges ønsker og behov.

Disse plejeforældre peger på behovet for en øget tilgængelighed samt hyppigere og bedre støtte fra forvaltningens medarbejdere - også efter anbringelsens effektivering.

Medarbejdere oplever også, at de hyppige møder, herunder bl.a. metodemøde og forventningsafstemningssamtaler, er med til at styrke det indbyrdes samarbejde mellem medarbejderne i sagerne, hvilket medarbejderne på tværs af forankring oplever som positivt og særdeles gavnligt i de konkrete sager, hvor den indbyrdes kommunikation i højere grad præges af fælles viden og af enfælles faglig tilgang til beslutningerne.

Flere plejeforældre fortæller, at de konkret har oplevet, at det er barnet eller den unge, der har valgt dem til, men samtidig viser analyserne også, at valget opleves gensidigt, idet plejeforældrene, på baggrund af viden om barnet eller den unge, i mødet med barnet eller den unge ligeledes er givet muligheden for at mærke efter. To af de unge fik muligheden for et prøveforløb i en konkret plejefamilie, før der blev taget endeligt stilling til, om den unge skulle anbringes i netop denne familie. I analyserne peger både børnene/de unge, forældrene og de deltagende plejefamilier på, at dette tiltag har bidraget til at styrke matchet mellem plejefamilie og den unge, da det giver mulighed for at mærke efter, om matchet føles rigtigt, ligesom disse ophold har givet mulighed for at lave en gensidig forventningsafstemning til livet i hinandens nærvær. Af Cubions konkluderende afsnit fremgår det ligeledes, at medarbejderne betoner værdien af børnene og de unges mulighed for at besøge en plejefamilie inden indflytningen samt evt. at overnatte.

Samtidig adresseres også problemstillingen med den begrænsede adgang til flere mulige plejefamilier. Herudover peges på den etiske diskussion omkring hvorvidt barnet pålægges for stort et ansvar i processen (Cubion 2017). En etisk udfordring forbundet med dette kan være, hvad der sker, hvis en plejefamilie efterfølgende siger nej til at have barnet eller den unge i pleje. Barnet eller den unge vil angiveligt være mere sårbart overfor en afvisning, end de voksne i en plejefamilie vil være. Samtidig kunne man argumentere for, at det er bedre, at en anbringelse ikke effektueres, hvis der fra starten viser sig forhold, som kan føre til en dårlig relation mellem barnet/den unge og plejeforældrene og i værste fald føre til sammenbrud i anbringelsen.

Derudover omtaler både børn/unge, plejeforældre og medarbejdere metoderne til at inddrage børnene/de unge aktivt i planlægningen af første møde med plejefamilien, i en egen præsentation af sig selv og i forberedelse af egne spørgsmål til plejefamilien, som givtige i forhold til at give børnene/de unge en oplevelse af medejerskab over for indsatsen eller en del af indsatsen. Som tidligere nævnt kan børnene og de unges oplevelse af at være medinddraget med Honneths begreber læses som en oplevelse af at blive mødt som et autonomt og respekteret menneske.

Den indbyrdes kommunikation parterne imellem ser gennem de inddragende metoder ligeledes ud til at blive forbedret, hvilket igen ser ud til at være til gavn for barnet og den unges trivsel og situation. I nogle af anbringelserne ser de inddragende tiltag ud til at have haft større positiv indflydelse på samarbejdet mellem de involverede parter, end i andre. Men uagtet hvor stor betydning inddragelsesinitiativerne har haft i det enkelte forløb, har der på tværs af sagerne utvivlsomt været en positiv oplevelse hos informanterne af at have haft, eller fået tilbudt muligheden for, indflydelse på væsentlige beslutninger i anbringelserne.

I nogle tilfælde viser det sig imidlertid også, at forældres mistillid til systemet, samt forældres oplevelser af *stigma* og *retstab* forbundet med beslutninger om anbringelse uden deres samtykke, medfører følelser af vrede, afmagt og mistillid til anbringelsen, til forvaltningens medarbejdere og til barnets eller den unges plejefamilie. Disse følelser og oplevelser er projektets inddragelsesmæssige tiltag ikke lykkedes med at kompensere for. Forsøget på at inddrage forældrene ser imidlertid heller ikke ud til, for forældrene, at gøre ondt værre, og i nogle aspekter af matchningen ser det ud til, at disse forældre har følt sig hørt og inddraget, trods en grundlæggende uenighed med forvaltningen i beslutningen om anbringelse. At forældrene trods uenighed i selve beslutningen om anbringelse har oplevet sig inddraget i dele af matchningsprocessen, kan vidne om, at det er lykkedes forvaltningen at udøve magt på en etisk forsvarlig måde og reducere forældrenes oplevelse af krænkelse. Samtidig vidner empirien om, at anbringelser uden samtykke er et særligt vanskeligt felt for forvaltningen at balancere i, da udøvelse af magt i form af en tvangsanbringelse, næsten uværgeligt må anses for at være en krænkelse af de forældre, som forvaltningen samtidig skal forsøge at indtage en inddragende og anerkendende position overfor.

Analyserne tyder således på, at en mere anerkendende tilgang kan mindske de uundgåelige oplevelser af krænkelse, en tvangsanbringelse medfører. I Cubions evaluering fremgår det, at flere af sagsbehandlerne og familieplejekonsulenterne er positive overfor og har oplevelsen af et givtigt samarbejde med forældre, som ikke har samtykket til anbringelsen (Cubion 2017).

Vi har i det foregående konkluderet, at en vidensbaseret og systematisk tilgang til matchningen kan lade sig gøre. Samtidig viser rapportens analyser, at et *godt match* for det enkelte barn eller ung og dets forældre er et individuelt anliggende, idet børn og unge, der anbringes i familiepleje - ligesom børn og unge i almindelighed - er forskellige. Netop derfor er vi nødt til at gå *inddragelsens* vej i vores stræben efter en oplevelse hos børn/unge og forældre af at blive set, hørt og anerkendt i processen – hvilket godt kan lade sig gøre.

9. anbefalinger

I det følgende fremgår en række praksisnære råd, anbefalinger og opmærksomhedspunkter i forhold til, hvordan sagsbehandlere og familieplejekonsulenter kan arbejde med matchning for på den måde at bidrage til at styrke kvaliteten i arbejdet med at finde den rette plejefamilie til det unikke barn eller ung. Anbefalingerne er fremkommet på baggrund af rapportens analyser og fremstilles derfor ud fra samme struktur startende med børnene og de unge, efterfulgt af forældrene, plejeforældrene og medarbejderne. Dernæst følger Cubions anbefalinger, baseret på Cubions evaluering af projektet (2017).

BØRN OG UNGE

- Det anbefales, når der fra forvaltningens side er truffet afgørelse om anbringelse i familiepleje, at denne beslutning overleveres til barnet eller den unge på en måde, så barnet/den unge føler sig grundigt orienteret og oplyst om, hvad det vil sige at bo i plejefamilie og at barnet/den unge løbende støttes i processen i overensstemmelse med det enkelte barn eller ungs ønsker og behov. Det er her af afgørende betydning, at beslutningen om anbringelse sker på en måde, hvor barnet eller den unge føler sig anerkendt og respekteret som medmenneske. Barnet/den unge har en unik viden om sin egen situation og det anbefales derfor, at barnet/den unge inddrages relevant med en refleksion over, hvordan barnet/den unges viden kan anvendes i den konkrete situation, og at der er en gennemsigtighed i de beslutninger, forvaltningen træffer.
- Det anbefales, at børn og unge, der skal i plejefamilie, så vidt muligt tilbydes en prøveperiode i en plejefamilie, og at prøveperioden efter aftale med barnet/den unge finder sted i weekender såvel som i hverdage, for at barnet/den unge på denne måde opnår det bedst mulige indtryk af samspillet i familien. Hvis dette ikke vurderes hensigtsmæssigt eller muligt, anbefales det, at barnet eller den unge tilbydes flere besøg hos den kommende plejefamilie før indflytning, og at barnet eller den unge inddrages i planlægningen af mødet med plejefamilien: Hvor mange møder skal der være? Hvor skal møderne foregå, og hvad skal barn eller ung og plejefamilie lave sammen? Det vigtige er at få spurgt ind til barnet eller den unges ønsker, og at medarbejderen, så vidt muligt, støtter op om barnet eller den unges forslag.

- Barnet eller den unge bør tilbydes støtte til at præsentere sig selv, som barnet/den unge i situationen ønsker at præsentere sig. Præsentationen kan foregå skriftligt, mundtligt eller via en videooptagelse overfor kommende plejeforældre. Dette kan være en måde at balancere den information plejeforældre får om et kommende plejebarn eller ung og dermed undgå et ensidigt problemfokuseret blik på barnet eller den unge.

FORÆLDRE

- Ud fra ønsket om at etablere en respektfuld samtalekultur med forældrene fra starten af en anbringelse anbefales det, så vidt muligt, at forældre inddrages aktivt ved barnet eller den unges anbringelse.
- Såfremt forældrene er afvisende overfor inddragelsen anbefales det at blive ved med at forsøge at inddrage forældrene, da behovet/holdningen fra forældrenes side kan være en anden på et senere tidspunkt, også i de tilfælde hvor der er tale om en anbringelse uden samtykke fra forældrene.
- Nogle forældre er uenige i forvaltningens beslutning om anbringelse, andre har på baggrund af forskellige erfaringer en mere grundlæggende mistillid til forvaltningen. Det anbefales at indtage en åben tilgang til forældrenes egen problemforståelse og løsningsforslag – også selvom disse ikke matcher forvaltningens. Derudover anbefales det at anerkende forældrenes kompetencer som forældre, og at bestræbe sig på at få disse bedst muligt i spil under anbringelsen.

PLEJEFORÆLDRE

- Børn og unge, som står overfor en anbringelse i familiepleje, kan være meget spændte og nervøse. Det anbefales derfor, at plejeforældrene udarbejder en profil af sig selv, som udleveres til barnet eller den unge forud for deres første møde. Det kan være i form af en bog med billeder og en beskrivelse af sig selv. Det kan også være i form af en videopræsentation.
- En prøveperiode kan give barn eller ung og plejefamilie mulighed for at lære hinanden at kende. Barnet eller den unge kan således få en fornemmelse af, hvem plejefamilien er, og det indbyrdes samspil medlemmerne imellem samt give barnet eller den unge mulighed for at mærke, om familien føles rigtig for dem. Dette kendskab kan bidrage til at kvalificere barnet eller den unges og plejefamiliens gensidige tilvalg af hinanden. Det anbefales derfor, at forvaltningen, før der træffes en endelig beslutning om en konkret plejefamilie, tilbyder barnet eller den unge en sådan prøveperiode hos den foreslåede plejefamilie eller flere besøg.

- Det anbefales, at forvaltningen vedbliver at lave hyppig opfølgning i plejefamilien efter barnet eller den unge er flyttet ind. På den måde bliver plejefamilien støttet og deres oplevelse af at stå alene bliver mindre. Ved hyppig opfølgning etableres muligheden for en hurtigere afklaring på forhold, der har betydning for den konkrete anbringelse og for barnet eller den unge, mens det er anbragt og for opfølgning på forventningssamtalerne.

MEDARBEJDERE

- Det anbefales, at medarbejdere anvender de bærende elementer i projektet med fokus på at inddrage barnet eller den unge og dets forældre i matchningsprocessen ud fra den metodeguide, som er anvendt i projektperioden (Bressendorff 2017).
- Det anbefales, at familieplejekonsulenten, som skal pege på en relevant plejefamilie til det unikke barn/ung, møder både barn eller ung og forældre forud for matchet.
- Det anbefales, at sagsbehandlere og familieplejekonsulenter afholder hyppige møder/ opretholder tæt kontakt i hele matchningsprocessen for at sikre, at begge parter har den samme viden og på den måde skabe gode forudsætninger for et konstruktivt samarbejde.

Cubions anbefalinger, baseret på Cubion (2017)

- Cubion anbefaler Københavns Kommune at implementere projektets bærende elementer såsom: metodemøde, forventningsafstemningssamtaler, øget samarbejde mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent samt hyppigere opfølgning i den første tid efter anbringelsens effektivering.
- Det anbefales endvidere at implementere sagsbehandlers og familieplejekonsulentens arbejde med børnenes/de unges muligheder for at besøge og lave aktiviteter med en potentiel plejefamilie inden indflytningen samt arbejdet med aktivt at inddrage børnene/de unge i planlægningen af besøgene hos plejefamilien. Cubion anbefaler også, at der udvikles procedurer for, hvordan "Barn til barn"-indsatsen kan komme mere i spil.
- Iværksættelse af tiltag, som kan reducere videnstab i forbindelse med udskiftning af medarbejdere, bør ligeledes udarbejdes. Det anbefales, at den blivende medarbejder "definerer sig som kontinuitetsbærer i sagen" (Cubion 2017:33).
- Slutteligt påpeges det, at en implementering fordrer en tæt ledelsesmæssig opbakning, som har fokus på at understøtte og sikre anvendelsen af de nye metoder samt sikre en systematisk indføring og kompetenceudvikling. Det anbefales derudover, at sagerne fra afprøvesiden fortsat følges efter projektets ophør for at have udsigelseskraft om en mere langsigtet effekt af indsatsen (Cubion 2017).

10. Litteratur

Alstrup, C. K., Hammen, I. & Frederiksen, A. (2016). *Børn og unge med kronisk sygdom eller handicap i familiepleje – Perspektiver fra Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Anbragte Børn og Unge.

Ankestyrelsen (2014). *Ankestyrelsens undersøgelse af Samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner Delundersøgelse I: Kommunernes vurdering af samarbejdet med plejefamilier september 2014*. Hentet på: <https://ast.dk/filer/born-og-familie/kommunernes-vurdering-af-samarbejdet-med-plejefamilier-september-2014.pdf>

Biering-Madsen, C. (2010). *Som vi plejer. Om at lykkes som plejefamilie*. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Bressendorff, S. (2017). *Metodeguide til kvalificering af arbejdet med at matche et barn og en plejefamilie*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Anbragte Børn og Unge.

Brønserud, S. & Dessau, M. (2002). *Anbringelse af børn i familiepleje – at navigere i en kompleks virkelighed*. Frederikshavn: Dafolo Forlag.

Bunkholdt, V. (2010). *Fosterhjemsarbeid: fra rekruttering til tilbakeføring*. I: Oppedal, S. (2011). *Fosterforeldres opplevelse av matchingprosessen* (s. 10). Norge: Det psykologiske fakultet, HEMIL - Senteret.

Børnerådet (2017). *Du kan godt sige til dem, der er ingen forskel mellem os og dem. Børn fortæller om at være flygtet og familiesammenført og om at møde børn, der er flygtet*. København: Børnerådet.

Christensen, A.C.S. (2015). "Det der med at komme ind ad døren og – hey, her dufter af mig" *Afsluttende evaluering af projekt Forstærkede plejefamilier – kommunale plejefamilier i Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Familiepleje.

Cubion (2017). *Afsluttende evaluering af projekt Det Gode Match*, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge, Københavns Kommune. København: Cubion.

Deloitte (2014). *Evaluering, videnindsamling og formidling på det specialiserede plejefamilieområde. Afsluttende evaluering af udviklingsprojekt i 13 kommuner*. København: Socialstyrelsen.

Dozier, M., Stovall, K.C., Albus, K.E. & Bates, B. (2001) *Attachment for infants in foster care: The role of caregiver state of mind*. Child Development. 2001;72:1467–1477.

Egelund, T. (2006). *Sammenbrud i anbringelser: En forskningsmæssig belysning*. København: SFI.

Egelund, T. & Hestbæk, A.-D. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt*. København: SFI.

Egelund, T., Jakobsen, T. B., Hammen, I., Olsson, M. & Høst, A. (2010). *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. København: SFI.

Fostering and Adoption – Research in Practice. (2014). *Topic 13. Matching*. Hentet på: <https://fosteringandadoption.rip.org.uk/wp-content/uploads/2014/05/DfE-13-Matching-Final-PDF.pdf>

Halkier, B. (2002). *Fokusgrupper*. Samfundslitteratur. Roskilde Universitetsforlag.

Halkier, B. (2005). *Fokusgrupper*. Samfundslitteratur. Roskilde Universitetsforlag.

Hart, R. (1992). *Children's participation – from tokenism to citizenship*. Firenze, Italien: UNICEF. Innocenti research centre.

Hart, R. (1997). *Children's Participation: The Theory And Practice Of Involving Young Citizens In Community Development and Environmental Care*. New York: UNICEF.

Høilund, P. & Juul, S. (2005). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

James, A., Jenks, C. & Prout, A. (1999). *Den teoretiske barndom*. Socialpædagogisk Bibliotek.

Jensen, B. S. (2014). *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – Reel inddragelse eller symbolsk retorik?* Danmark: Aalborg Universitet.

Jørgensen, L. & Kabel, S. (2006). *Forældreinddragelse – til barnets bedste. Rør ikke ved min datters hestehale uden at spørge mig først*. København: Børnesagens Fællesråd.

Kildedal, K. (2005). *Aktionsforskning: én af vejene til udvikling af det sociale arbejdes praksis*. I: A. Munch (red.), *Forskning og socialt arbejde med udsatte børn og unge: en antologi*. Aabenraa: UFC Børn og Unge, s. 151-171.

Klyvø, L. (2007). *Styrkelse af relationer mellem forældre, plejeforældre og børn – gennem samarbejds-samtaler og netværksgrupper*. Familieplejen Fredensborg.

Klyvø, L. (2011). *Når samværet er svært – Perspektiver på plejebørns samvær i Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Familiepleje.

Klyvø, L. & Larsen, M. (2016). *Bedre støtte til børn og unges skolegang – Perspektiver fra Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Anbragte Børn og Unge.

Kvale, S. (2002). *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.

Larsen, M. (2009). *Børn med etnisk minoritetsbaggrund i familiepleje. Perspektiver på anbringelse i Københavns Kommune*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Familiepleje.

Larsen, M., Frederiksen, A. & Klyvø, L. (2012). *Teenagere i familiepleje – set fra anbragte unge og plejeforældres perspektiv*. København: Københavns Kommune, Socialforvaltningen, Center for Familiepleje / Videnscenter for Familiepleje.

Lausten, M. & Jørgensen, T. (2017). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. København: SFI.

Nielsen, B. (2006). *Når børn anbringes - Hvad med forældrene - En mor og en bedstemor fortæller*. Forlaget Falki.

Nielsen, B. (2006). *Inddragelse fra forældres perspektiv*. I: Jørgensen, L., Kabel, S. (Red.). *Forældreinddragelse – til barnets bedste* (s. 71-73). København: Børnesagens Fællesråd.

Nielsen, H. Egelund m.fl. (Red.) (2005). *TABUKA* (s. 239-240, 249). København: Forlaget Børn & Unge.

Nielsen, F. (2002). *Sådan som plejeforældrene ser det. Kortlægning og analyse af foranstaltningen familiepleje i Københavns Kommune*. København: Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Rasmussen, J.F. (2017). *Husk også at pleje fortællingerne*. I: PLF Bladet: Et blad for og om plejefamilier. Tema: Det gode match, 4. december 2017, 15. årgang, s. 18-19.

Oppedal, S. (2011). *Fosterforeldres oplevelse av matchingprosessen*. Norge: Det psykologiske fakultet, HEMIL - Senteret.

Ottosen, M.H., Lausten, M., Frederiksen, S. & Andersen, D. (2015). *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI.

Serviceoven, LBK nr. 1023 af 23/09/2014. Hentet på:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=164215>

Serviceoven, LBK nr. 810 af 19/07/2012. Hentet på:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=141372>

Sinclair, I. & Wilson, K. (2003). *Matches and mismatches: the contribution of carers and children to the success of foster placements*. *British Journal of Social Work*, 33(7), 871-884.

Socialstyrelsen (2017). *Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje*. Odense: Socialstyrelsen.

Uggerhøj, L. (1995). *Hjælp eller afhængighed*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Vejledning nr. 3 til Serviceoven, VEJ nr. 9007 af 07/01/2014. Social-, Børne- og Integrationsministeriet. Hentet på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158930>

Warming, H. (2002). *Det er lidt svært – men jeg må jo sige min mening*. København: Frydenlund Academic.

Warming, H. (2005). *Har andre plejebørn det som mig?* København: Frydenlund Academic.

Warming, H. (2011). *Børneperspektiver – Børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde*. København: Akademisk Forlag.

Warming, H. (2014). Fra barn til ”barn i pleje”. I: Folden, M., Larsen, M. & Rygaard, N.P. (Red.), *Plejefamilie – gaver og opgaver* (s. 75-86). Aarhus: Systime.

Warming, H. & Christensen, M. (2016). *Tillid i socialt og pædagogisk arbejde med børn og unge*. København: Akademisk Forlag.

Wegler, B. & Warming, H. (1996). *Barnet mellem to familier: En undersøgelse af samarbejdet mellem forældre og plejeforældre*. København: Dafolo.

Wegler, B., Warming, H., Elgaard, R. & Storm, M. (2007). *Konfliktmægling og samarbejdsamtaler i anbringelsessager*. København: Frydenlund Academic.

BILAG I: CUBIONS EVALUERING AF PROJEKTET

Konsulenthuset Cubion har gennemført en midtvejs- og afsluttende evaluering af projektet. I dette afsnit er Cubions formål og tilgang som ekstern evaluator af selve projektet beskrevet. Afslutningsvist fremgår også Cubions konklusioner fra den *Afsluttende evaluering af projektet Det Gode Match* (Cubion 2017). Fokus i Cubions evaluering er at afdække sagsbehandlernes og familieplejekonsulenternes oplevelser af arbejdet med matchningen i projektperioden.

Cubions oprindelige evalueringsoopdrag var at sammenligne indsats og resultater fra henholdsvis afprøvesiden, hvor der blev arbejdet med nye metoder i matchningen og kontrolsiden, hvor der blev arbejdet med matchningen ud fra den eksisterende praksis i Københavns kommune, hvor familieplejekonsulent matchet barn og plejefamilie ud fra en skriftlig beskrivelse af barnet og dets familie. Optaget af sager levede, som ovenfor nævnt, ikke op til det forventede, hvorfor der særligt på kontrolsiden var færre anbringelser end forventet. Konsekvensen af dette var, at Cubion i deres evaluering ikke havde mulighed for at sammenligne afprøvesiden med kontrolsiden, hvorfor informationerne fra kontrolsiden i stedet primært anvendes til perspektivering af resultaterne fra afprøvesiden.

Ved projektets opstart udviklede Cubion nogle skemaer, hvor sagsbehandlere og familieplejekonsulenter fra hhv. afprøvesiden og kontrolsiden skulle registrere deres arbejde med matchningen. I skemaerne skulle de registrere, hvor mange møder de afholdt med barnet, forældrene, plejeforældrene og andre samarbejdspartnere. De skulle ligeledes registrere hvilke metoder de anvendte, udbyttet heraf, samt det estimerede ressourcetræk.

Med afsæt i registreringskemaerne og fokusgruppeinterviews med sagsbehandlere og familieplejekonsulenter udarbejdede Cubion halvvejs i projektperioden en midtvejsevaluering. Resultaterne fra denne blev anvendt til at justere og præcisere elementer i metodeguiden for at optimere arbejdet med matchningen på afprøvesiden og som en garant for, om projektet var på rette vej.

Den afsluttende evaluering tager ligeledes afsæt i registreringskemaerne samt interviews med hhv. sagsbehandlere og familieplejekonsulenter på både afprøvesiden og kontrolsiden. Endvidere blev det midtvejs i projektperioden besluttet, at Cubion skulle afholde interviews med børn/unge fra kontrolsiden som kompensation for de få sager på kontrolsiden. Cubion har i forbindelse med den afsluttende evaluering foretaget fem fokusgruppeinterviews med sagsbehandlere fra hhv. afprøve- og kontrolsiden samt to enkeltinterviews med familieplejekonsulenter fra afprøvesiden, som ikke havde mulighed for at deltage i fokusgruppeinterviewet. I alt har Cubion gennemført otte interviews med sagsbehandlere og med syv familieplejekonsulenter tilknyttet afprøvesiden. Derudover er der afholdt tre interviews med sagsbehandlere og to interviews med familieplejekonsulenter tilknyttet kontrolsiden. Endvidere har Cubion gennemført to interviews med børn/unge tilknyttet en kontrolsiden samt fokusgruppeinterview med repræsentanter fra projektets styregruppe, som bestod af to områdechefer fra Borgercenter Børn og Unge, en faglig leder for familieplejekonsulenterne samt leder af Videnscenter for Anbragte Børn og Unge, alle i Københavns Kommune.

Cubions konklusioner

Af Cubions konkluderende afsnit fremgår blandt andet, at det er lykkedes at øge inddragelsen af både børn/unge og forældre på afprøvesiden. Sagsbehandlere og familieplejekonsulenter fra afprøvesiden tillægger særligt det forhold, at familieplejekonsulenten i projektperioden mødte både børn/unge og forældre inden matchet, en særlig værdi. Derudover tillægger de metoderne til inddragelse, som der er arbejdet med på afprøvesiden, en stor værdi. Medarbejderne oplever, at det i høj grad er lykkedes at få forældrene til at føle sig set og hørt – også i de tilfælde, hvor anbringelsen blev tilvejebragt uden samtykke fra forældrene.

Cubion konkluderer videre, at kontrolsiden ligeledes har haft fokus på inddragelse, men at de ikke har anvendt samme systematiske tilgang til inddragelsen, som på afprøvesiden. Flere af de anvendte metoder på afprøvesiden efterspørges på kontrolsiden. Det er de samme metoder, som både sagsbehandlere og familieplejekonsulenter samt repræsentanter i styregruppen peger på, som særligt brugbare til at kvalificere matchet.

Det øgede samarbejde sagsbehandler og familieplejekonsulent imellem omtales også som en faktor, der har positiv indvirkning på oplevelsen af en fælles forståelse og retning i arbejdet med sagerne. En udfordring ind i det faglige samarbejde er udskiftningen af medarbejdere. I den forbindelse peges der på, at der er behov for at skærpe opmærksomheden på at sikre vidensoverførsel, når der er mange medarbejderskift.

Både sagsbehandlere og familieplejekonsulenter fra afprøvesiden betoner værdien af børnenes/de unges mulighed for at besøge en plejefamilie flere gange inden en indflytning evt. også med overnatning. De tillægger også børnenes/de unges inddragelse i planlægningen af besøgene i plejefamilien positiv værdi for børnene/de unge.

I forhold til at sætte flere plejefamilier i spil på samme tid, er dette ikke lykkedes i mere end et tilfælde. Medarbejderne forklarer dette ud fra en begrænset adgang til mulige plejefamilier. Derudover påpeger de en etisk problemstilling i forhold til, om børnene/de unge pådrages et for stort ansvar med et sådant valg.

Det er ligeledes kun i enkelte sager at ”Barn til barn”-metoden, hvor barnet tilbydes mulighed for at møde et andet barn, som enten er eller har været anbragt i familiepleje, er anvendt. Sagsbehandlere og familieplejekonsulenter peger på, at de finder metoden vanskelig at effektuere i praksis og foreslår, at der er en øget tilgængelighed i forhold til at kontakte børn, som enten er anbragt eller tidligere har været anbragt i familiepleje.

Cubion konkluderer videre, at feedbackspørgsmålene i sin intenderede form ikke er anvendt bredt. Spørgsmålene er primært blevet stillet til både børn og forældre i tillempede versioner og primært med et afsluttende, opsamlende formål. Cubion konkluderer på dette, at sagsbehandlernes og familieplejekonsulenternes brug af spørgsmålene ikke lever op til formålet med spørgsmålene, hvorfor formålet med spørgsmålene ikke indfries.

Flere af de anvendte metoder fordrer et ekstra ressourcetræk. Både sagsbehandlere og familieplejekonsulenter forventer dog, at den ekstra indsats kan svare sig i det lange løb i form af færre konflikter, klager og sammenbrud.

I forhold til længden af matchningsperioden ser Cubion ingen forskel på afprøve- vs kontrolside. Denne udsigelse skal dog læses med forbehold for, at der var langt færre sager på kontrolsiden i forhold til afprøvesiden i projektperioden.

I det anbefalende afsnit fremgår det, at Cubion med afsæt i deres evaluering anbefaler, at Københavns Kommune implementerer projektets bærende elementer såsom: metodemøde, forventningsafstemningssamtaler, øget samarbejde mellem sagsbehandler og familieplejekonsulent samt hyppigere opfølgning i den første tid efter anbringelsens effektivering.

Det anbefales endvidere at implementere arbejdet med børnenes/de unges muligheder for at besøge og lave aktiviteter med en potentiel plejefamilie inden indflytningen samt fortsat at inddrage børnene/de unge i planlægningen af besøgene hos plejefamilien. Cubion anbefaler også, at der udvikles procedurer for, hvordan "Barn til barn"-indsatsen kan komme mere i spil.

Iværksættelse af tiltag, som kan reducere videnstab i forbindelse med udskiftning af medarbejdere, bør ligeledes udarbejdes. Det anbefales, at den blivende medarbejder "*definerer sig som kontinuitetsbærer i sagen.*" (Cubion 2017:33).

Evalueringen siger ikke noget om effekten af at stille flere plejefamilier til rådighed på en gang, men det anbefales at indhente erfaringer med dette og evaluere udbyttet heraf på et senere tidspunkt.

Slutteligt påpeges det, at en implementering fordrer en tæt ledelsesmæssig opbakning, som har fokus på at understøtte og sikre anvendelsen af de nye metoder samt sikre en systematisk indføring og kompetenceudvikling. Det anbefales derudover, at sagerne fra afprøvesiden fortsat følges efter projektets ophør for at have udsigelseskraft om en mere langsigtet effekt af indsatsen (Cubion 2017).

KØBENHAVNS KOMMUNE

Socialforvaltningen

Borgercenter Børn og Unge

Center for Familiepleje/

Videnscenter for Anbragte Børn og Unge

